

FORSVARSMINISTERIET
AUDITØRKORPSET

Auditørkorpset

Årsberetning 2022

*Forsvarsministeriets Auditørkorps
afdelingsmærke.*

Indhold

Forord	5
1. Indledning.....	7
2. Oversigt over sanktioner i militære straffesager i 2022	12
3. Særlige fokusområder i 2022.....	14
4. Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov.....	25
5. Sanktioner for overtrædelse af straffeloven	38
6. Sanktioner for overtrædelse af den øvrige strafbelagte særlovgivning	41
7. Eksempler på sager afsluttet uden tiltale og frifindende domme	46
8. Undersøgelser i arbejdsskadesager	50
9. Efterforskning af sager i internationale missionsområder og sager vedr. humanitær folkeret mv.....	52
10. Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger mv.....	55
11. Generalauditørens personvurderinger i hjemmeværnssager	59
Bilag.....	64

Forord

Beretningsåret har været relativt travlt for Auditørkorpset. Dette skyldes dels en række større sager, der har krævet betydelige ressourcer, og dels et generelt højt antal nye sager.

Der er dog registreret et mindre fald i antallet af nye strafferetlige undersøgelser i 2022. Det gælder også strafferetlige sanktioner – *personsager* – men dette skal sammenholdes med den fortsatte tendens til, at de enkelte personsager i langt videre omfang end tidligere omfatter flere forhold.

Kønskrænkende adfærd har været et tilbagevendende tema de senere år, og der blev for alvor sat fokus på sagsområdet, da en landsdækkende tv-kanal i sommeren 2022 udsendte et program med temaet krænkelse i forsvaret.

Auditørkorpset modtog i 2022 betydeligt flere anmeldelser om kønskranke adfærd end året før. Det er dog samtidig værd at hæfte sig ved, at ikke alle anmeldelser indebærer, at der er grundlag for at føre en straffesag. Det kan der være flere årsager til. Det kan f.eks. skyldes, at gerningsindholdet i straffebestemmelsen ikke er opfyldt, eller at det vurderes, at det ikke vil være muligt at løfte bevisbyrden, f.eks. fordi parternes forklaring står over for hinanden - *påstand mod påstand* - eller at forholdet er begået i fritiden og derfor ikke er undergivet den militære strafferetlige jurisdiktion.

Selvom nogle sager må henlægges, er der registreret en vis stigning i antallet af kønskranke handlinger de senere år, og sagerne er generelt blevet grovere og mere omfattende. Flere af de pådømte sager har således drejet sig om gentagne krænkelse begået af samme person. Tendensen synes foreløbig at række ind i det nye år, hvor der verserer flere af den type sager ved domstolene.

Auditørkorpset har i beretningsåret også haft et skærpet fokus på personellet tilegnelse af våben og ammunition. Denne aktivitet er – som anført i beretningen for 2021 – særligt bekymrende, når der er tale om våben af særdeles farlig karakter. I sommeren 2022 dukkede endnu en alvorlig sag op. Det var den tredje meget alvorlige våbensag inden for blot ét år. Alle sagerne blev endeligt afgjort ved domstolene i beretningsåret, og den seneste endte med en straf af fængsel i 4 år, da der var

tale om besiddelse af våben af særdeles farlig karakter under særligt skærpende omstændigheder.

Sagerne understreger behovet for at sikre en effektiv kontrol på området. Og med god grund. Folketinget har siden 1997 gentagne gange skærpet våbenlovgivningen med henblik på at modvirke udbredelsen af særdeles farlige våben i civilsamfundet. Alvorlige sager af denne karakter medfører typisk varetægtsfængsling og langvarige fængselsstraffe, ligesom sagerne kan give anledning til offentlig interesse omkring forsvarets våbenkontrol.

Anklagemyndighedens arbejde med konkrete straffesager omfatter også afklaring af spørgsmål af mere generel karakter som f.eks. lovfortolkning og straffniveauer. Dette var bl.a. baggrunden for, at Generalauditøren ansøgte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke en sag om tyveri af en håndgranat til Højesteret, fordi sagen omfattede principielle spørgsmål.

Det blev i beretningen for 2021 bl.a. anført, at det var positivt, at antallet af sager om misbrug af tjenstligt udleverede betalingskort syntes at være aftagende, men denne formodning har dog foreløbig vist sig ikke at holde stik, og det kunne overvejes, om der på denne baggrund er behov for en særlig indsats på området.

I 2020 var der et meget markant fald i antallet af sager om værnepligtiges ulovlige udeblivelse fra tjenesten, der skyldtes, at Auditørkorpset ikke havde modtaget sager det pågældende år. Fra 2021 er fremsendelsen af disse sager genoptaget, om end på et lidt lavere niveau end tidligere. Der kan samtidig noteres en klar tendens til, at sagerne må forelægges for domstolene, fordi de tilfalte ikke har ønsket at vedtage bødeforlæg.

Det gælder generelt, at straffesager skal behandles uvildigt, effektivt og så hurtigt, som den enkelte sags beskaffenhed tillader. Det gælder også militære straffesager. Sagsbehandlingstiden er derfor et højt prioriteret indsatsområde, og der er i den daglige sagsbehandling fokus på vigtigheden af at reducere sagsbehandlingstiden mest muligt. Men den militære anklagemyndighed kan – ligesom den civile – være udfordret af domstolenes aktuelle berammelsestider, som efter omstændighederne kan indebære meget lange sagsbehandlingstider. Og det

vil efter en konkret vurdering kunne få indflydelse på sagens afgørelse, hvis retten finder, at sagen ikke er afgjort inden for rimelig tid.

Auditørkorpset har også i 2022 fortsat sit gode samarbejde med militærpolitiet, og myndighederne har bl.a. gennemført forebyggende indsatser vedr. euforiserende stoffer på militært område. Det er positivt at konstatere, at antallet af disse sager fortsat er meget begrænset.

Auditørkorpset har til stadighed fokus på, om forsvarets bestemmelsesgrundlag er tilstrækkeligt dækkende og præcist og er kendt af personalet. Dette er centralt både for personalets retssikkerhed og for at sikre disciplinen, og Auditørkorpset har også i 2022 bidraget til optimering af en række af koncernens forvaltningsgrundlag. Særligt bestemmelser, der vedrører pligten til *straks* at underrette Auditørkorpset, når der er mistanke om strafbare forhold, er i fokus. Det er helt centralt for at undgå bevistab og forældelsesmæssige problemstillinger.

Antallet af nye hjemmeværnssager steg i årets løb markant i forhold til året før. Det skal dog holdes op imod, at antallet af nye sager i 2021 lå betydeligt under gennemsnittet de senere år. Stigningen omfatter særlig antallet af ansøgersager, der steg med godt 75 %.

Generalauditøren har de senere år haft fokus på hjemmeværnsmedlemmernes overtrædelse af våbenlovgivningen f.eks. i form af besiddelse eller import af ulovlige knive, der i langt størstedelen af sagerne har ført til, at de pågældende medlemmer ud fra en strafferetlig vurdering er blevet erklæret uegnede til at forrette tjeneste i hjemmeværnet. Hjemmeværnets ledelse har med en kampagne søgt at vende denne udvikling, og det ser ud til, at denne har båret frugt, idet ganske få af årets medlemssager har drejet sig om import af ulovlige knive.

København, marts 2023

Lars Stevnsborg
Generalauditør

1. Indledning

Justitia

Bronzeskulptur af billedhugger
Jette Vohlert. Vestre Landsret.
Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste.

»**Auditørkorpsets kerneopgave er navnlig at efterforske og retsforfølge militære straffesager**«

Om Auditørkorpset

Forsvarsministeriets Auditørkorps – i daglig tale kaldet FAUK er den militære anklagemyndighed i Danmark. Auditørkorpset er en selvstændig myndighed under Forsvarsministeriet og er uafhængigt af forsvaret og det militære kommandosystem. Formålet med dets virksomhed er på den ene side at understøtte disciplinen i forsvaret og på den anden side at sikre personellet retssikkerhed.

Auditørkorpset redegør i den faglige årsberetning navnlig for de straffesager, der i årets løb er afsluttet med en sanktion (personsager). Beretningen indeholder også eksempler på sager, der er afsluttet uden tiltale mv., fordi efterforskningen er indstillet i medfør af retsplejelovens regler. Endvidere orienteres om nogle af årets nye sager. Årsberetningen har til formål dels at give et overblik over praksis i militære straffesager dels at vejlede om de mulige konsekvenser af en tilsidesættelse af gældende militære pligter.

Læs mere om Auditørkorpsets virksomhed og de relevante retsregler i udgivelsen *Den Militære Straffe- og Retsplejeordning* på www.fauk.dk.

Sondring mellem militær straffelov og militær disciplinarlov

Den militære straffe- og retsplejeordning omfatter både militære straffesager og militære disciplinarsager. Der er en række sammenhænge mellem de to systemer. Det er for det første det samme personale, der er omfattet af de to love, det vil sige tjenestegørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område. For det andet er det

Auditørkorpset påtalekompetence omfatter

- sager, der vedrører overtrædelse af den militære straffelov og
- sager, der vedrører overtrædelse af den civile straffe- og særlovgivning, hvis overtrædelsen er begået af militært personel i tjenesten, i anledning af tjenesten eller på militært område.

Civilt personel og frivilligt hjemmevernspersonel er ikke omfattet af påtalekompetencen i fredstid.

Auditøren, der træffer endelig bestemmelse om, hvorvidt en sag skal behandles som en straffesag eller en disciplinarsag, og for det tredje kan der, efter at en straffesag er henlagt, indledes en disciplinarsag.

Mens de militære straffesager følges af Auditørkorpset, henhører de militære disciplinarsager under de militære chefer inden for Forsvarsministeriets område. Det er således den militære chef, der indleder og undersøger en disciplinarsag efter bestemmelserne i militær disciplinarlov som en *administrativ* undersøgelse. Forsvarsministeriets Personalestyrelse fører tilsyn med disciplinarordningen.

Sanktionerne i straffesager omfatter tiltalefrafald, bøde og fængselsstraf, mens disciplinarloven omfatter en række sanktioner fra *tilrettevisning* (den mildeste) til en *disciplinarbøde* på op til et maksimum på 1/10 af den pågældendes månedsløn for hvert forhold.

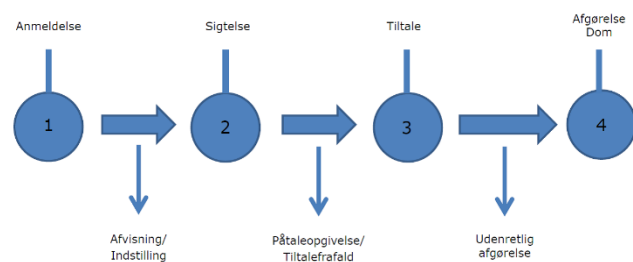
Hvis disciplinarlovens sanktionsmuligheder ikke er tilstrækkelige – f.eks. i tilfælde, hvor degradering eller afskedigelse kan komme på tale – kan der indledes en tjenestemandssag.

Formålet med den samlede ordning er – hvad enten der er tale om en straffesag eller en disciplinarsag – at sikre disciplinen i forsvaret.

Militære straffesagers gang

Auditørkorpset iværksætter efterforskning efter anmeldelse eller af egen drift, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af den militære anklagemyndighed, er begået. Når Auditøren modtager en anmeldelse, der også kan være anonym, om et muligt strafbart forhold, undersøges grundlaget for anmeldelsen. I praksis foretager Auditørkorpset i en række tilfælde indledningsvis en nærmere undersøgelse af, hvorvidt der er grundlag for at indlede efterforskning i en sag. Det kan også skyldes medieomtale af en hændelse.

Sagerne bliver således screenet ved modtagelsen, og Auditøren vurderer, om der er grundlag for at indlede efterforskning. Kan det umiddelbart fastslås, at der ikke er grundlag for at indlede efterforskning, *afvises* sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Procesdiagram for straffesagsbehandlingen.

I andre tilfælde skal der foretages en nærmere undersøgelse, før der kan træffes afgørelse. Indledes der efterforskning i en sag, har denne efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Efterforskningen af militære straffesager varetages af Auditørkorpsets politiuddannede efterforskere (auditørfuldmægtige). Auditøren trækker også på militærpolitiet, der efter nærmere aftale og instruktion yder bistand under efterforskningen af konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser. Auditørkorpset bidrager på denne baggrund bl.a. til uddannelsen af MP i efterforskningsteknikker m.v.

Når efterforskningen af en sag giver anledning til en mistanke af en vis styrke, rejses der sigtelse i sagen.

Ransagningskursus for militærpolitipersonel, maj 2022.

Er der grundlag for at rejse tiltale, foreligger der flere muligheder. Sagen kan afgøres ved et udenretligt bødeforelæg eller i retten.

I visse tilfælde kan sagen i stedet afgøres med et *tiltalefrafald*, dvs. at sagen afgøres uden påtale, selvom den pågældende anses for skyldig i sigtelsen. Tiltalefrafald udgør en strafferetlig sanktion. *Bødeforelæg* anvendes, hvis lovovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde. Det indebærer, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig parat til inden en nærmere angiven frist at betale den forelagte bøde. Kan den sigtede ikke erkende sig skyldig, sendes sagen til retten med et anklageskrift.

Er der ikke grundlag for at udsende et bødeforelæg, eller skal der nedlægges påstand om frihedsstraf, indbringes sagen for retten med en retsmødebegæring (tilståelses-sager) eller et anklageskrift.

Særligt om forsvarets bistand til politiet

I forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 708 af 8. juni 2018 om forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen mv. blev der foretaget en ændring af militær straffelov, således at denne ikke finder anvendelse for forhold begået af tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område i forbindelse med, at personellet yder bistand til politiet efter §§ 24 a – 24 d i politiloven.

Disse særlige bestemmelser finder som udgangspunkt først anvendelse, når soldaten er mødt til tjeneste på det sted, hvor vedkommende yder bistand til politiet og dermed er underlagt politiets ledelse.

Ændringen indebærer, at disse sager behandles efter den civile straffelov i den civile strafferetsplejes former og således, at kompetencen til at efterforske og påtale sådanne sager om strafbare forhold er flyttet fra den Auditørkorpset til Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP) og den civile anklagemyndighed, som udgangspunkt statsadvokaten.

Den militære anklagemyndighed bistår DUP og statsadvokaten i disse sager. Det forudsættes bl.a. i lovens forarbejder, at DUP orienterer FAUK om oprettelse af nye sager og varsler om forventede afhøringer af forsvarspersonel med henblik på, at FAUK får mulighed for at deltage i de pågældende afhøringer. Der er på denne baggrund indgået en Samarbejdsaftale mellem myndighederne.

Efter indstilling fra DUP kan videre forfølgning af sagerne endvidere overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, hvis viden om militærfaglige forhold eller militærspecifikke regler er af særlig betydning for sagen, og hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom.

Oversigt over forkortelser

AU - Auditøren
GAU - Generalauditøren
Forsvarsministeriets Auditørkorps – FAUK
Forsvarsministeriets Personelstyrelse – FPS
Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse – FRS
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse – FMI

Eksempler på nye strafferetlige undersøgelser i 2022

Nedenfor redegøres der kort for nogle af de nye undersøgelser, som Auditørkorpsset har iværksat i beretningsåret. En række af sagerne har været genstand for medieomtale.

Januar

Efterforskning af mulig besiddelse af euforiserende stoffer

(AU 2022/000050)

Auditørkorpsset modtog den 11. januar 2022 en anmeldelse om mulig besiddelse af euforiserende stoffer på et militært tjenestested. På den baggrund besluttede Auditørkorpsset at indlede en strafferetlig efterforskning.

Efterforskningen af sagen blev indstillet den 10. juni 2022, idet der ikke fandtes grundlag for at fastslå, at der var begået et strafbart forhold.

Februar

Efterforskning af misbrug af tjenestekøretøjer

(AU 2022/000231)

Auditørkorpsset modtog den 7. februar 2022 en anmeldelse om gentagen uretmæssig anvendelse af militære tjenestekøretøjer til private formål, herunder til kørsel til og fra arbejde, blandt personalet på et militært tjenestested. På den baggrund besluttede Auditørkorpsset at indlede en strafferetlig efterforskning. Den 1. marts 2022 blev efterforskningen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, men blev senere genoptaget, da Auditørkorpsset modtog nye oplysninger i sagen.

Sagen verserer fortsat og afventer aktuelt genafhøring af et vidne.

Marts

Efterforskning af spiritussejlads

(AU 2022/000408)

Auditørkorpsset modtog den 24. marts 2022 en anmeldelse om, at en officer havde forrettet tjeneste om bord på et militært skib i alkoholpåvirket tilstand. På den baggrund besluttede Auditørkorpsset at indlede en strafferetlig efterforskning med støtte fra civil politiet, der som led i deres træning sejlede med det pågældende skib. I forbindelse med efterforskningen blev officeren sigtet for bl.a. spiritussejlads efter søsikkerhedslovens § 29 a.

Auditøren rejste efterfølgende i 2023 tiltale for overtrædelse af søsikkerhedslovens § 29 a, stk. 1, og militær straffelov § 21. Sagen er berammet ved Retten i Odense den 15. september 2023.

April

Efterforskning af dyremishandling

(AU 2022/000599)

Auditørkorpset modtog den 25. april 2022 en anmeldelse om, at en militær hundefører havde øvet vold mod en tjenestehund i form af flere slag. På den baggrund besluttede Auditørkorpset at indlede en strafferetlig efterforskning.

Efterforskningen af sagen blev indstillet den 2. september 2022, idet der ikke fandtes grundlag for at fastslå, at forholdet udgjorde en overtrædelse af dyreværnsloven eller forsvarets interne retningslinjer.

Maj

Efterforskning af bortkomst af pistol

(AU 2022/000648)

Auditørkorpset modtog den 3. maj 2022 en melding om bortkomst af en pistol på en kaserne. Tjenestestedet havde allerede tilkaldt politiet. På den baggrund besluttede Auditørkorpset at indlede en strafferetlig efterforskning. Politiet bistod ved den indledende efterforskning på kasernen med flere patruljer og en hundepatrulje til eftersøgning af pistolen. Efterfølgende foretog Auditørkorpset en række afhøringer i sagen.

Efterforskningen i sagen blev indstillet den 8. februar 2023, idet det på baggrund af den gennemførte efterforskning ikke med sikkerhed kunne fastlægges, hvornår og under hvilke omstændigheder pistolen var forsvundet, ligesom efterforskningen ikke have ført til identifikation af en mulig gerningsmand. Pistolen blev ikke fundet.

Efterforskning af trusler

(AU 2022/000753 m.fl.)

Auditørkorpset modtog den 25. maj 2022 en anmeldelse om, at en værnepligtig havde truet en sideordnet på livet ved bl.a. at pege på denne med sit gevær. På baggrund af disse oplysninger besluttede Auditørkorpset at indlede en strafferetlig efterforskning. I den forbindelse blev den pågældende sigtet for trusler efter straffelovens § 266 samt for vold og forsøg på vold efter straffelovens § 244.

På baggrund af efterforskningen rejste Auditøren tiltale mod pågældende. Sagen afventer berømmelse ved Retten i Holstebro.

Juni

Efterforskning af besiddelse af granater og sprængstof på flere kaserner og under transport på offentligt område (arrestantsag)

(AU2022/000833 m.fl.)

Auditørkorpset modtog den 9. juni 2022 en anmeldelse om, at der på et kontor på en kaserne var fundet flere granater, sprængstof og håndvåbenammunition. Fundet var gjort i forbindelse med en mønstring, hvor en enhed havde ledt efter materiel på kontoret. Premierløjtnanten, som arbejdede på kontoret, var på det pågældende tidspunkt udsendt til Letland. Auditørkorpset besluttede at indlede en strafferetlig efterforskning, og i denne forbindelse blev militærpolitiet ved den udsendte danske enhed i Letland anmodet om straks at anholde den mistænkte, mens efterforskere fra Auditørkorpset rykkede ud til missionsområdet mhp. yderligere efterforskning og afhøring af den mistænkte. Pågældende blev anholdt den 9. juni på en kaserne i Letland og blev efterfølgende varetægtsfængslet ved Retten i Esbjerg som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a.

På baggrund af efterforskningen rejste Auditøren tiltale mod premierløjtnanten, der forblev varetægtsfængslet indtil den 7. december 2022, hvor han blev idømt 4 års fængsel. Dommen er nærmere beskrevet i beretningens afsnit om straffeloven.

Efterforskning af helikopterflyvning med civile gæster

(AU 2022/00878)

På baggrund af en artikel bragt i Ekstra Bladet vedr. en militær helikopterflyvning med civile passagerer indledte Auditøren den 21. juni 2022 en efterforskning. I denne forbindelse kunne det konstateres, at helikopterpiloten uden den fornødne tilladelse havde medtaget fire civile passagerer på turen. Pågældende vedtog på denne baggrund en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforømmelse.

Sagen er nærmere omtalt nedenfor i beretningens afsnit vedr. øvrige sager om grov pligtforømmelse.

Juli

Efterforskning af forsøg på voldtægt og blufærdighedskrænkelser

(AU2022/001016)

Auditørkorpset modtog den 16. juli 2022 orientering fra militærpolitiet om, at en kvindelig konstabel under udsendelse til Letland uberettiget var blevet filmet i badet af en mandlig kollega. På baggrund af disse oplysninger blev militærpolitiet bemyndiget til at efterforske sagen og sigte den pågældende for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. Undervejs i efterforskningen fremkom der oplysninger om yderligere alvorlige forhold begået af samme gerningsmand, hvilket foranledigede Auditørkorpset til at rykke ud til missionsområdet for at lede den videre efterforskning. I den forbindelse blev sagens person yderligere sigtet for bl.a. forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216.

På baggrund af efterforskningen rejste Auditøren tiltale mod pågældende for blufærdighedskrænkelse, ulovlig fotografering og ulovlig besiddelse af en peberspray, mens sigtelsen for forsøg på voldtægt blev opgivet, da der var tale om påstand mod påstand. Sagen er berammet til horevedforhandling ved Retten i Næstved den 30. august 2023,

August

Efterforskning af tyveri og misbrug af tankkort

(AU 2022/001150 m.fl.)

Auditørkorpset modtog den 13. august 2022 en anmeldelse om tyveri af et tankkort fra et militært køretøj. Kortet var stjålet, mens køretøjet stod ved et værksted et offentligt tilgængeligt sted. Efterfølgende var kortet blevet misbrugt for et betydeligt beløb. På baggrund af disse oplysninger blev forholdene vedr. tyveri og misbrug af tankkortet oversendt til politiet, mens Auditørkorpset besluttede at indlede en strafferetlig efterforskning af grov pligtforsømmelse ved den manglende spærring af kortet. På baggrund af efterforskningen blev en seniorsergent sigtet for pligtforsømmelse.

Sigtelsen blev opgivet den 13. februar 2023, da det ikke kunne bevises, at vedkommende havde handlet groft uagtsomt. Efterforskningen mod to andre mistænkte blev indstillet den 16. februar 2023, da deres undladelser ikke var så grove, at der var tale om pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1. Alle tre sager blev i stedet oversendt til disciplinarchef.

September

Efterforskning af fund af haglgevær på kaserne

(AU2022/001400)

Auditørkorpset modtog den 26. september 2022 en melding om en særlig hændelse fra Forsvarets Operationscenter. I forbindelse med at en kaptajn skulle hjemsendes, havde man fundet et haglgevær i et skab på hans kontor.

På den baggrund besluttede Auditørkorpset at indlede en strafferetlig efterforskning.

Kaptajnen vedtog efterfølgende i 2023 en bøde på 6.000 kr. for overtrædelse af våbenbekendtgørelsen.

Oktober

Efterforskning af vold

(AU 2022/001547)

Auditørkorpset modtog den 21. oktober 2022 en anmeldelse om, at tre soldater havde været oppe at slås i Letland.

På baggrund af disse oplysninger blev militærpolitiet bemyndiget til at indlede en strafferetlig efterforskning sagen. Undervejs i forløbet overtog Auditørkorpset efterforskningen. I den forbindelse blev to personer sigtet for vold efter straffelovens § 244, stk. 1.

Auditøren rejste efterfølgende i 2023 tiltale mod de to personer for vold. Sagen er berammet ved Retten i Viborg den 17. maj 2023.

December

Efterforskning af misbrug af firmahæftende betalingskort

(AU 2022/001895)

Auditørkorpset modtog den 16. december 2022 en anmeldelse om misbrug af firmahæftende betalingskort, hvor der tilsyneladende var sket et forbrug på ca. 3.000 kr. på uden tjenstlig anledning. På baggrund af disse oplysninger besluttede Auditørkorpset at indlede en strafferetlig efterforskning. En seniorsergent blev i den forbindelse sigtet for pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1.

Sagen verserer fortsat og afventer sigtedes stillingtagen til sigtelsen.

2. Oversigt over sanktioner i militære straffesager i 2022

Overblik over årets nøgletal

Undersøgelser

808

Sanktioner (personsager)

347

Årets nøgletal

Der blev i 2022 oprettet 808 nye straffesager. Det er lidt under niveauet i 2021, hvor der blev indledt 861 nye undersøgelser. Der blev i 2022 udmålt en sanktion (personsag) – der kan omfatte et eller flere forhold – i 347 sager. Dette er et fald på 10 % i forhold til 2021, hvor der var 387 sanktioner.

Der er samtidig registreret en lille stigning i antallet af forhold pr. person. De 347 personer var således skyldige i 432 forhold, mens de 387 personsager i 2021 omfattede 467 forhold.

Terminologi

Når antallet af nye straffesager opgøres, tæller hvert forhold som en sag.

En sanktion – f.eks. en bøde – retter sig mod en enkelt person og kan omfatte et eller flere forhold, herunder overtrædelse af forskellige bestemmelser eller love. Der tales her om sanktionssager eller personsager.

Der blev i beretningsåret afsagt 82 domme, hvilket er en stigning i forhold til 2020 og 2021, hvor der blev afsagt henholdsvis 38 og 55 domme, men stadig lavere end 2018 og 2019, hvor der blev afsagt henholdsvis 175 og 118 domme. 23 % af samtlige sanktioner (personsager) blev i 2022 idømt af domstolene, mens tallet for 2021 var 14 %.

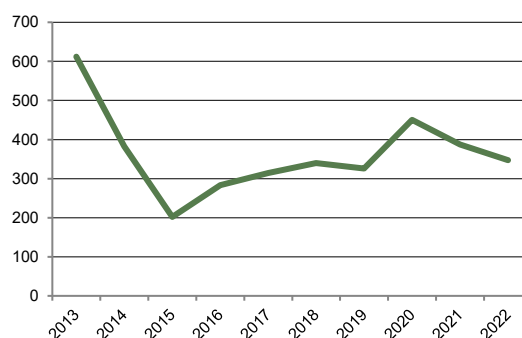
Der var i årets løb hovedforhandling, dvs. retsmøde om sagens materielle forhold, i 33 sager, hvilket er højere end i 2021, hvor det tilsvarende tal var 27.

Tallet omfatter hovedforhandlinger i byretterne, landsretten og Højesteret, herunder i sager, hvor der er sket frifindelse. Foruden de hovedforhandlede sager, blev der afsagt dom i et antal bødesager, der blev afgjort uden tiltaltes tilstedeværelse. Knap halvdelen af hovedforhandlingerne i retten vedrørte overtrædelser af straffeloven.

Blandt de endelige domme i beretningsåret blev der i 19 tilfælde idømt fængselsstraf, hvilket er højere end i 2021, hvor 15 sager medførte frihedsstraf.

Antallet af frifindelser har fortsat et relativt begrænset omfang, idet der blev afsagt fem frifindende domme angående otte personer i 2022. Den ene dom er anket til landsretten af Auditørkorpset. Sagerne er nærmere beskrevet i afsnittet om frifindende domme. De foregående tre år var der mellem to og seks frifindelser årlig.

De øvrige sager blev afgjort udenretligt med bødevedtagelse og tiltalefrafald, dvs. at sagen blev afgjort uden påtale, selvom den pågældende anses for skyldig i sigtelsen.

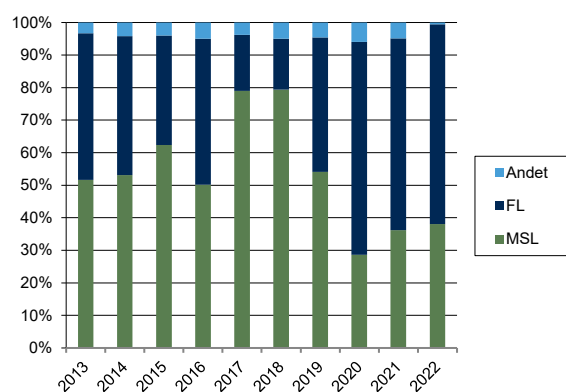

Figur 1. Sanktioner i militære straffesager (militær straffelov, færdselslov og anden lovgivning) 2013-2022.

Der blev i beretningsåret registreret 206 sanktioner (personsager) for færdselsforseelser, hvilket er et fald i forhold til 2020 og 2021 hvor der blev registreret henholdsvis 294 og 228 sanktioner, men stadig

væsentligt over tidligere år, hvor der i 2018 og 2019 var henholdsvis 53 og 135 sanktioner. Se nærmere herom i afsnittet vedr. sanktioner for overtrædelse af færdselsloven. Andelen af militære straffesager, der vedrører færdselslovsovertrædelser, udgjorde ca. 59 % af årets samlede antal sanktioner.

Der er registreret et mindre fald i det samlede antal sanktioner (personsager) for overtrædelse af militær straffelov, idet der i beretningsåret var 128 sanktioner mod 140 i 2021 og 129 i 2020. Faldet skyldes i vidt omfang en nedgang i antallet af sanktionssager om overtrædelse af militær straffelov § 25 om ulovligt fravær. Andelen af militære straffesager, der vedrører overtrædelse af militær straffelov, udgjorde ca. 37 % af årets samlede antal sanktioner.

Figur 2. Procentuel fordeling af sanktioner for overtrædelser af henholdsvis militær straffelov, færdselslov og anden lovgivning 2013-2022.

Sondringen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager

Mindre grove pligtforsømmelser er siden 2006 som udgangspunkt ikke længere omfattet af militær straffelov, men behandles efter militær disciplinarlov, og sagerne henhører, som omtalt ovenfor i indledningen, under den militære chef. Auditøren indleder som udgangspunkt kun en straffesag, når der er tale om et mere alvorligt forhold, og der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt.

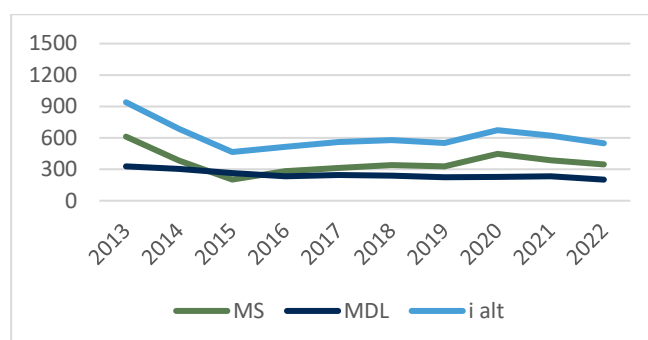
Der må således i hver enkelt sag foretages en konkret vurdering af forholdets grovhed og af graden af gerningsmandens tilregnelse, når det skal afgøres, om sagen skal behandles som disciplinarsag eller militær straffesag.

Viser det sig under efterforskningen af en sag, at en pligtstridig adfærd må vurderes at være af mindre grov karakter, eller at handlingen alene skyldes simpel uagtsomhed, oversender Auditøren sagen til disciplinarmyndigheden til eventuel videre foranstaltning.

Auditøren oversendte 61 sager til disciplinarchefen i 2022.

Der blev i 2022 truffet i alt 201 disciplinarafgørelser mod 234 året før. Godt en fjerdedel af sagerne vedrørte vagtforseelser, hvilket er en større stigning i forhold til niveauet for de foregående år. Sager vedr. generel pligtforsømmelse og ulovligt fravær fra tjenesten udgjorde henholdsvis godt en fjerdedel og en femtedel af sagerne.

Der er i figur 3 foretaget en sammenstilling af udviklingen i antallet af strafferetlige sanktioner og disciplinarmidler for perioden 2013-2022.

Figur 3. Oversigt over det samlede antal sanktioner 2013-2022 samt fordelingen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager
Kilde: FAUK/ FPS.

3. Særlige fokusområder i 2022

Oversigt

Indledning

Stillings- og tjenestemisbrug

Særligt om misbrug af tjenstlige betalingskort

Krænkende adfærd

Våben

Indledning

Forsvarsministeriets Auditørkorps er i den daglige sagsbehandling opmærksom på tendenser i forsvaret, der kræver særlig opmærksomhed, og en række af disse særlige fokusområder indgår i Generalauditørens årlige indsatsplan for kvalitets- og legalitetssikring.

Auditørkorpsen har f.eks. i en årrække haft særligt fokus på en række forskellige former for misbrug af statens ejendom, herunder bl.a. økonomisk uredelighed ("svindel"), misbrug af tjenstekøretøjer og tjenstlige betalingskort, salg af forsvarets materiel mv.

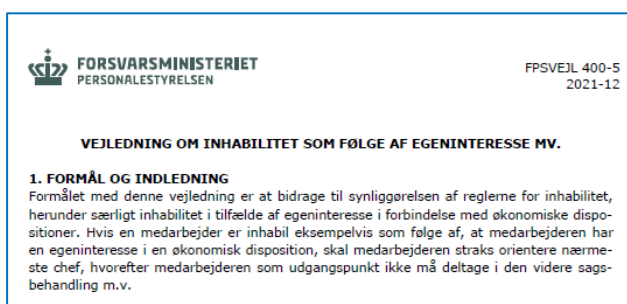
Flere store sager om berigelseskriminalitet har også gennem årene lejlighedsvis sat fokus på ledelsens tilsyn med forsvarets økonomiforvaltning mv., herunder det ansvar, der påhviler den enkelte chef for at sikre, at forvaltningen lever op til forskrifterne. Manglende tilsyn med økonomiforvaltningen vil således efter omstændighederne i sig selv kunne danne grundlag for en strafferetlig undersøgelse, ligesom domstolene tillægger alvorlige svigt i ledelsens tilsyn og kontrol med de foretagne dispositioner stor betydning ved straffastsættelsen i den enkelte sag.

Der har også gennem årene været sat fokus på andre områder, herunder f.eks. på våbenområdet i forbindelse med tyveri af våben, ammunition og eksplosivstoffer, anvendelse af private knive i forsvaret, forskellige former for krænkelser og særlige ritualer, misbrug af narkotika og steroider m.v.

En række af disse tendenser bør forsvarets ledelse være særlig opmærksom på, og det er vigtigt, at Auditørkorpsen inddrages rettidigt i disse sager. Auditørkorpsen har derfor i en årrække løbende haft fokus på, om det tilstrækkeligt klart fremgår af

forvaltningsgrundlaget, at det er et chefsansvar, at Auditørkorpsen *straks* inddrages, når der i konkrete tilfælde opstår mistanke om strafbare forhold. Problemstillingerne adresseres i den løbende dialog med forsvarets myndigheder, herunder i forbindelse med høringer over relevante dele af forvaltningsgrundlaget, ligesom Auditørkorpsen i en række tilfælde har påpeget u hensigtsmæssige eller utiltrækkelige forvaltningsgrundlag over for forsvarets ledelse.

I det følgende foretages en kort opridsning af nogle af årets fokusområder. Det gælder forskellige former for tjenestemisbrug, herunder misbrug af kreditkort, forskellige former for krænkende adfærd og meget alvorlige våbensager.

FPS har i december 2021 udsendt en vejledning om inhabilitet som følge af egeninteresse mv.

Der kan uddybende henvises til eksempler på konkrete sager, der behandles i de relevante afsnit i beretningen.

Stillings- og tjenestemisbrug mv.

Auditørkorpsen har også i 2022 behandlet en række sager om forskellige former for økonomisk uredelighed mv. Sagerne omfatter stillings- og embedsmisbrug, herunder misbrug af kreditkort, misbrug af forsvarets køretøjer og urigtig registrering af arbejdstid.

De pågældende sager er i øvrigt beskrevet i beretningens afsnit om militær straffelov § 27.

Stillingsmisbrug ("Svindel")

Blandt årets sager kan nævnes en sag, hvor en seniorsergent blev fundet skyldig i embedsmisbrug efter straffelovens § 155 ved at have skaffet sig del i vederlaget for arbejdsopgaver, som ansatte på tjenestestedet udførte i arbejdstiden for en offentlig institution.

En anden og verserende sag drejer sig om en seniorsergent, der er sigtet for embedsmisbrug efter straffelovens § 155 ved at have bestilt sit eget firma til at udføre opgaver for forsvaret, selvom et andet firma havde vundet udbuddet på opgaverne

Misbrug af forsvarets køretøjer

Der har også i 2022 været sager om misbrug af forsvarets køretøjer ved f.eks. talrige gange at have anvendt tjenstekøretøjer til privat kørsel mellem bopæl og tjenstesteder eller for at foretage private indkøb, transport af pårørende og transport af privat gods, ligesom en overordnet blev fundet skyldig i at have medvirket til en underordnet misbrug.

Snød med arbejdstid m.v.

Eksemplerne omfatter urigtig registrering af arbejdstid, herunder registrering af arbejdstid, under fravær og gentagen afgivelse af urigtig rejseafregning, der medførte fejlagtig udbetaling af ydelser.

Særligt om misbrug af tjenstlige betalingskort

I beretningen for 2021 blev det bl.a. anført, at det "er positivt at kunne konstatere, at antallet af sager om misbrug af tjenstligt udleverede betalingskort synes at være aftagende". Denne formodning viste sig imidlertid ikke at holde stik.

Regler og proces

Auditørkorpset behandler sager om muligt misbrug af tjenstlige betalingskort i samarbejde med Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse (FRS) og Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS).

FRS har i Bestemmelse for firmahæftende betalingskort (FRSBST 581-6) fastlagt retningslinjer for anvendelse af firmahæftende betalingskort, herunder regler for anvendelse og administration af tjenstlige betalingskort mv. Retningslinjerne bliver løbende ajourført.

FRSBST 581-6 fastlægger retningslinjer for firmahæftende betalingskort i Forsvarsministeriets koncern. Bestemmelsen blev opdateret i april 2022 med tilføjelse af forbud mod anvendelse af betalingskort til brændstof i privat køretøj.

Det tjenstlige betalingskort kan anvendes til mindre private udgifter i forbindelse med tjensterejsen, dvs. småforbrødenheder som er nævnt i Personaleadministrativ Vejledning, herunder udgifter til fortæring, som skal dækkes af time- og dagpenge. Udgifterne må maksimalt svare til time/dagpengesatsen pr. dag, tjensterejsen varer. Tjenstlige betalingskort må aldrig anvendes til rent privat forbrug, da dette ikke er tjenstligt begrundet.

Hvis det lægges til grund, at den uberettigede brug af betalingskortet skyldes undskyldelige omstændigheder eller fejl, vil sagen som udgangspunkt blive lukket.

Konstaterer FRS, at en militært ansat medarbejder har anvendt sit tjenstlige betalingskort i strid med bestemmelsesgrundlaget, overdrager FRS sagen til Auditørkorpset, der i hver enkelt sag foretager en konkret vurdering af, om den uberettigede anvendelse af betalingskortet beror på en undskyldelig fejl.

Er dette derimod ikke tilfældet, iværksætter Auditørkorpset en nærmere efterforskning af sagen med henblik på at afdække, om der er tilstrækkeligt grundlag for at rejse sigtelse. Ved denne vurdering, lægges vægt på en række forhold, herunder om medarbejderen straks har orienteret sin chef og FRS om den uretmæssige brug af betalingskortet, beløbs størrelse om der er tale om gentagne forseelser, samt om den pågældende selv har forsøgt at stoppe betalingen ved at kontakte forretningsstedet.

Auditørkorpset har som nævnt i tidligere beretninger bidraget til udarbejdelsen af en række gode råd til at undgå uretmæssigt brug af firmahæftende betalingskort, herunder aldrig at anvende samme pinkode på et tjenstligt og et privat betalingskort, mærkning af betalingskort samt behørig vejledning af kortholder.

Spørgsmålet om, hvorvidt en anvendelse af det firmahæftende betalingskort i strid med bestemmelsesgrundlaget udgør et *strafbart* forhold, herunder om forholdet må anses som grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 eller eventuelt bør karakteriseres som mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, beror på en konkret vurdering af forholdets karakter og grovhed og den *subjektive* tilregnelser, dvs. om forholdet er begået forsætligt eller uagtsomt, og graden af uagtsomhed.

Kan det godtgøres, at kortet er anvendt med berigelseshensigt, det vil sige *forsætligt*, vil der blive rejst tiltale for mandatsvig efter straffelovens § 280 i kombination med militær straffelov § 27, stk. 1, ved at have anvendt kortet i strid med bestemmelsesgrundlaget.

Mindre grove og simpelt uagtsomme forhold vil i reglen ikke medføre strafferetlig forfølgning, men kan efter omstændighederne medføre et disciplinært eller ansættelsesretligt ansvar. Sådanne reaktioner ligger dog uden for Auditørkorpsets regi.

I vurderingen af tiltale spørgsmål indgår foruden den subjektive tilregnelser en række objektive elementer så som beløbets størrelse, antallet af forhold, om firmakortet tidligere er anvendt i strid med bestemmelsesgrundlaget og efter tidligere indskærpelse af reglerne mv., samt om kortet er anvendt til rent privatforbrug eller er anvendt i forbindelse med en tjensterejse.

I vurderingen af et rent privat forbrug lægges der f.eks. vægt på beløbets størrelse, antallet af transaktioner og den tidsmæssige udstrækning. I vurderingen af private hævnninger i forbindelse med en tjensterejse lægges der f.eks. vægt på, om beløbet væsentligt overstiger den gældende time- og dagpengesats. Omvendt vil et større antal transaktioner i almindelighed føre til, at størrelsen af det samlede beløb tillægges mindre betydning. Det vil f.eks. også indgå i vurderingen, om kortet er blevet anvendt forsætligt som en slags kassekredit.

Konkrete afgørelser i sager om betalingskort i 2022
Auditørkorpset har i 2022 afgjort i alt 90 forhold vedr. uberettiget anvendelse af tjenstlige betalingskort. Det er en stigning i forhold til 2021, hvor der blev truffet afgørelse i 44 forhold.

Sager afgjort med strafferetlig sanktion

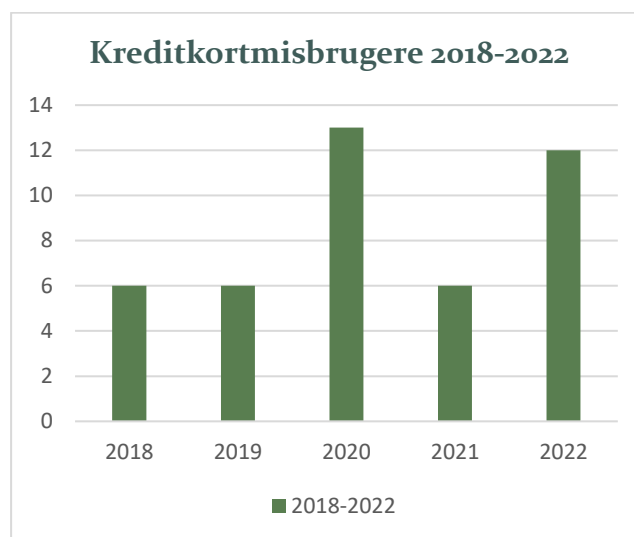
Der var 12 sanktioner (personsager) i 2022. Det er en stigning i forhold til 2021, hvor der var i alt seks sanktioner.

Sanktioner efter militær straffelov § 27

I alt blev 11 personer straffet med bødestraf for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27. Godt halvdelen af tilfældene endte med en bøde på 1.500 kr., mens sager med et mere omfattende misbrug af kortet blev afgjort med bøder fra 2.000 kr. til 3.500 kr.

Eksemplerne på misbrug spænder vidt. F.eks. vedtog en seniorsergent en bøde på 1.500 kr. for at have anvendt sit betalingskort til køb af varer for ca. 758 kr. i grænseshoppen Fleggaard, mens en korporal en nat på en stripklub i København anvendte sit tjenstligt udstedte betalingskort ved betaling af private udgifter i form af champagne og lapdance til en værdi af godt 6.500 kr. Han blev af byretten straffet med en bøde 2.500 kr., idet retten frifandt ham for mandatsvig bl.a. med henvisning til, at han kort tid efter misbruget havde rettet henvendelse til FRS omkring misbruget. En marinekonstabel blev idømt en bøde på 3.000 kr. for i flere tilfælde at have anvendt sit betalingskort at dække privatudgifter og kontanthævninger for i alt godt 16.000 kr. Et fjerde

eksempel omfatter en premierløjtnant, der under en tjensterejse til Schweiz, i fire tilfælde anvendte sit betalingskort til betaling for seksuelle ydelser til en samlet værdi af godt 14.000 kr. Han vedtog en bøde på 3.500 kr.

Figur 4. Oversigt over sanktioner (personsager) vedr. misbrug af firmahæftende betalingskort i perioden 2018-2022.

Sanktioner efter straffelovens § 280

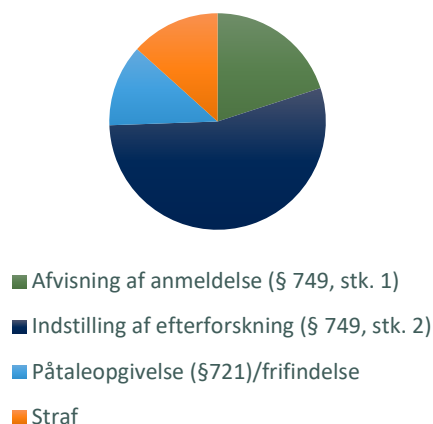
Den tolvte og mere alvorlige sag blev afgjort ved Retten i Holbæks dom af 31. oktober 2022. Sagen drejede sig om en marinespecialist, der 27 gange havde brugt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til dels at foretage kontante hævnninger og dels til dækning af private udgifter for et samlet beløb af godt 25.000 kr. Han blev fundet skyldig i mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 og blev straffet med fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget under henvisning til hans gode personlige forhold og henset til, at beløbet var tilbagebetalt.

Sagerne er nærmere beskrevet i beretningens afsnit om henholdsvis militær straffelov § 27 og straffeloven.

Sager afsluttet uden sanktion

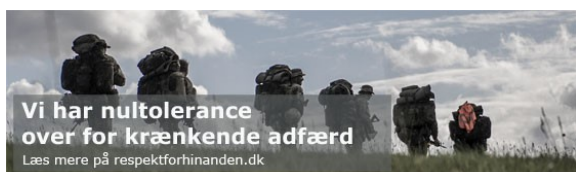
Auditøren indstillede i 49 tilfælde efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2 og i 18 tilfælde blev anmeldelsen afvist efter § 749, stk. 1. Endelig blev ni anmeldelser afgjort med påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, mens der skete frifindelse for to forhold. Der var i 2022 ingen betalingskortsager, der blev oversendt til disciplinarmyndigheden. Fordelingen af afgørelserne fremgår af figur 5. En sanktion (personsag) kan indeholde flere forhold.

Kreditkortsager Afgørelse af 90 forhold i 2022

Figur 5. Fordeling af afgørelser (enkeltforhold) i kreditkortsager i 2022.

Sager vedr. krænkende adfærd

Forsvarsministeriets Auditørkorps har siden 2019 haft et øget fokus på sager vedr. krænkende adfærd, herunder særligt kønskrænkende adfærd, ligesom der på koncernniveau blev lanceret en kampagne mod krænkende adfærd, der omfattede tiltag mod kønskrænkende adfærd, mobning, arbejdsrelateret vold og diskrimination.

		FPSVEJL 061-1 2021-09
VEJLEDNING OM KRÆNKENDE ADFÆRD: KØNSKRÆNKENDE ADFÆRD, MOBNING OG VOLD		
INDHOLD		
1. GYLDIGHEDSOMRÅDE	1	
2. REFERENCER	1	
3. FORMÅL	1	
4. INDLEDNING	2	
5. KRÆNKENDE HANDLINGER GENERELT	2	
6. SAGSBEHANDLENDE AFDELING	2	
7. VEJLEDNINGENS IKRAFTTRÆDEN	3	

FPS vejledning (FPSVEJL 061-1) om krænkende adfærd blev opdateret i september 2021.

Kampagnen blev fulgt op af en vejledning om krænkende adfærd (FPSVEJL 061-1), der senest er revideret i september 2021 som følge af Arbejdstilsynets skærpede krav til chefers håndtering og forebyggelse af krænkende adfærd.

Uddrag af FPSVEJL 061-1

”Krænkende handlinger

Der er tale om krænkende handlinger, når en eller flere personer groft eller flere gange udsætter andre personer for adfærd, som disse personer opfatter som nedværdigende.

Krænkende handlinger er en samlet betegnelse for vold, mobning, kønskrænkende adfærd og andre måder, som krænkelse kan forekomme på arbejdet.

Der kan både være tale om aktive handlinger og om at undlade at handle. Krænkende handlinger i relation til arbejdet omfatter mange forskellige handlinger.

...

Definition af kønskrænkende adfærd

Kønskrænkende adfærd er en samlet betegnelse for alle former for krænkende handlinger på baggrund af køn eller seksualitet. Køn og seksuel orientering skal forstås bredt og omfatter også LGBTQ+ personer. Kønskrænkende adfærd kan dække, både det man siger, og det man gør.

Kønskrænkende adfærd omfatter alle handlinger fra uønsket seksuel opmærksomhed, over kønskrænkende berøringer til seksuel tvang og voldtægt. Kønskrænkende adfærd kan også forekomme på de digitale medier, hvor afsenderen/afsenderne ikke altid er kendt.

Kønskrænkende adfærd kan være både tilsigtet og utilsigtet. Utilsigtet kønskrænkende adfærd har ikke til formål at krænke en person, men kan have den virkning. Der kan både være tale om aktive handlinger og om at undlade at handle.”

Det fremgår bl.a. af vejledningen, at Auditørkorpsset altid skal underrettes, når der er tale om krænkende adfærd af grov karakter som eksempelvis seksuel tvang, kønskrænkende berøringer og digitale kønskrænkelser. Det gælder også for hændelser, som hører under kategorien vold og trusler, ligesom det kan gælde for hændelser, som har karakter af grov mobning. Der kan nærmere henvises til vejledningen.

Vejledningen blev i januar 2022 fulgt op af Forsvarskommandoens bestemmelse (FKOBST U.721-0) om forsvarets chefer og ledes handlepligt ved krænkende adfærd, der understreger chefer og ledes ansvar og handlepligt og samtidig giver konkret vejledning for korrekt håndtering af krænkende adfærd.

TV2-udsendelse og samråd i Folketingets Forsvarsudvalg

Den 28. juli 2022 udsendte TV2 programmet *Operation X* om krænkelse i forsvaret. Udsendelsen indebar en omfattende medieomtale, og forsvarsministeren blev indkaldt til samråd i Folketingets Forsvarsudvalg den 26. august 2022 til besvarelse af Samrådsspørgsmål P.

Ministeren udtalte i denne forbindelse (Forsvarsudvalget 2021-22, FOU Alm. del - endeligt svar på spørgsmål 317) bl.a.:

"De sager, som bliver fremlagt i udsendelsen, belyser en alvorlig problematik, som vi bliver nødt til at handle på. Og den viser også, at håndteringen af krænkelsessager ikke altid varetages, som den skal. Jeg tager på det kraftigste afstand fra den adfærd, der beskrives i dokumentationen og efterfølgende artikler på baggrund af udsendelsen. Krænkede adfærd hører ikke hjemme nogen steder og slet ikke i Forsvaret. Det er ganske enkelt uforenligt med Forsvarets værdigrundlag."

Ministeren understregede endvidere, at der på Forsvarsministeriets område er nultolerance over for enhver form for krænkende adfærd, og at chefer og ledere har handlepligt, hvis de bliver opmærksomme på krænkende handlinger. Ministeren bekendtgjorde endelig, at der blev indført en markant praksisændring i denne type sager:

"Det bliver fremover sådan, at i udgangspunktet bør fysiske krænkelser medføre afskedigelse. Og samtidig vil vi skride til afskedigelse i langt flere sager - både når det handler om fysiske krænkelser og andre alvorlige krænkelser. Fremover vil vi altså i højere grad anvende hele spekteret af ansættelsesretlige- og karrieremæssige konsekvenser i sådanne sager. Vi sætter også ind med konsekvenser der kommer hurtigere og hårdere end i dag. Den ansættelsesretlige afgørelse skal simpelthen komme tidligere - og ikke nødvendigvis afvente den strafferetlige afklaring af sagen".

Ansættelsesretlige reaktioner ligger som anført uden for Auditørkorpsets regi.

Den strafferetlige behandling

Spørgsmålet om, hvorvidt en given handling eller adfærd må karakteriseres som *krænkende* vil i en række tilfælde bero på et konkret skøn. Det gælder også spørgsmålet, om den krænkende handling må karakteriseres som *kønkrænkende*.

Dette skøn kan også få indflydelse på spørgsmålet om, hvorvidt en krænkende handling er strafbar, og om handlingen i givet fald bør søges retsforfulgt efter den militære eller den civile straffelov. Sondringen beror på en afvejning af flere kriterier, herunder gerningsindholdet i straffebestemmelsen, handlingens karakter og grovhed og den *subjektive* tilregnelser, dvs. om forholdet er begået forsætligt eller uagtsomt, og graden af uagtsomhed. Handlingens karakter og grovhed samt tilregnelsen indgår også i forhold til hvilken sanktionspåstand, der skal nedlægges i den konkrete straffesag.

Hvis handlingen er omfattet af gerningsbeskrivelsen i en af straffelovens bestemmelser, skal der som udgangspunktet rejses tiltale for overtrædelse af straffeloven frem for den militære straffelov. Der kan dog også forekomme tilfælde, hvor der skal rejses tiltale efter både

civile og militære straffebestemmelser. Det gælder, hvis den militære forseelse kan tillægges *selvstændig* betydning, således at den ikke fuldt ud kan anses for omfattet af de civile bestemmelser.

Følgende gælder hele forsvarsministeriets område

1. Praksis for ansættelsesretlige konsekvenser skærpes. Det betyder, at fysiske krænkelser som udgangspunkt vil være afskedigelsesgrundlag. Der kan også ske afskedigelse i andre alvorlige krænkelsessager.
2. Den skærpede praksis vil betyde, at der i flere tilfælde end i dag vil blive draget ansættelsesretlige konsekvenser, inden sagerne er færdigbehandlet strafferetligt.
3. Mens sagerne undersøges, vil der være øget fokus på at sikre, at krænkeren og den krænkede ikke arbejder side om side (typisk ved kønskrænkelser). Det vil betyde, at der i højere grad vil blive anvendt midlertidig (evt. frivillig) omplacering og tjenestefritagelse i undersøgelsesfasen.
4. Chefer og ledere forventes at agere i overensstemmelse med Forsvarets og Forsvarsministeriets værdigrundlag og at være deres særlige ansvar bevidst i forhold til handlepligt i sager om krænkende adfærd. Derfor vil manglende efterlevelse af handlepligten kunne medføre ansættelsesretlige reaktioner.

Kilde: FPS HR Nyhedsbrev, september 2022

Bestemmelser i straffeloven

Grove tilfælde vedr. kønskrænkende adfærd vil efter omstændighederne kunne være strafbare i henhold til straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser eller en af de øvrige bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser, herunder f.eks. voldtægt.

Efter straffelovens § 232 straffes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden med bøde eller fængsel indtil 4 år. § 232 omfatter en bred vifte af krænkelser, som har relation til seksuelle forhold og er af en vis grovere karakter, herunder visse berøringer af seksuel karakter, blotteri, beluring og digitale sexkrænkelser i form af videregivelse af nøgenbilleder eller billeder og videoer af seksuel karakter. Bestemmelsens anvendelse forudsætter ikke, at gerningsmanden selv har opfattet sin handling som blufærdighedskrænkende, eller at den forurettede konkret har oplevet sig krænket.

Efter straffelovens § 232, stk. 2, skal der ved fastsættelse af straffen for blufærdighedskrænkelser lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 257 af 10. april 2018, der skærper bødestraffen for blufærdighedskrænkelser, herunder blotteri, således at der generelt sker en fordobling af bødestraffen i forhold til den hidtidige praksis. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 264 d, herunder for digitale sexkrænkelser i form

af deling af billeder/videoer af seksuel karakter, er samtidig blevet skærpet, når overtrædelsen er begået under særligt skærpende omstændigheder.

Strafskærpelsen medfører, at der i sager om blotteri i førstegangstilfælde, hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, som udgangspunkt nedlægges påstand om en bøde på omkring 5.000 kr. Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. flere forurettede ved overtrædelsen eller tiltaltes adfærd har været særlig krænkende, nedlægges påstand om en bøde på omkring 7.500 kr. I andengangstilfælde af blufærdighedskrænkelse foretages en konkret vurdering af, om sagen skal afgøres med bøde eller frihedsstraf.

Der kan efter omstændighederne også blive tale om anvendelse af bestemmelsen om ulovlig tvang efter straffelovens § 260 eller bestemmelsen i straffelovens § 264 a om uberettiget fotografering i sager om bl.a. kønskrænkende adfærd, ligesom andre former for krænkelse efter omstændighederne kan være strafbare efter straffelovens § 244 om vold og § 266 om trusler mv.

Bestemmelser i militær straffelov

Krænkende handlinger, der ikke vurderes strafbare efter den civile straffelov, kan efter omstændighederne straffes efter militær straffelov, der indeholder en række bestemmelser, der beskriver centrale militære pligter for militært personel, og som – ud over beskyttelsen af medarbejderne i forsvaret – har bl.a. til formål at sikre den militære disciplin og forsvarets professionelle omdømme mv.

Det er særlig følgende bestemmelser i militær straffelov, der kan føre til sanktioner for krænkende adfærd

§ 13: respektstridig opførsel

§ 15: forskelsbehandling, chikane mv. af underordnet

§ 17: undladelse af at gribe ind over for underordnets krænkende behandling

§ 18: forsætlig krænkelse af underordnet

§ 19: sideordnets krænkende behandling

§ 27: pligtforsømmelse i øvrigt

Hvis en krænkende handling eller adfærd ikke kan henføres under militær straffelov §§ 13, 15, eller 17-19, kan den efter omstændighederne være strafbar efter opsamlingsbestemmelsen i lovens § 27 om grov pligtforsømmelse.

Omfatter gerningsindholdet i en krænkelsessag både overtrædelse af militær straffelov og den civile straffelov, kan der, som anført, efter omstændighederne straffes for overtrædelse af både den militære og den civile straffelov.

Det skyldes, at formålet med straffebestemmelserne i den militære straffelov i høj grad er at sikre disciplinen i forsvaret og forsvarets omdømme, hvorfor der på baggrund af en konkret vurdering kan forekomme tilfælde, hvor der kan straffes for både overtrædelse af militær straffelov og eksempelvis straffelovens § 232.

Terminologi

I Auditørkorpsset anses hvert forhold som en sag.

En sanktionssag (personsag) – f.eks. en bøde – retter sig mod en enkelt person og kan omfatte et eller flere forhold, herunder overtrædelse af forskellige bestemmelser efter både militær straffelov, straffeloven og anden lovgivning.

Kønskrænkende sager er ofte kendetegnet ved, at den samme person har begået flere forhold og krænkede flere personer.

Det beror på en konkret vurdering, om et forhold må karakteriseres som krænkende eller kønskrænkende.

Konkrete afgørelser i krænkelsessager i 2022

Auditørkorpsset modtog i 2022 betydeligt flere anmeldelser om kønskrænkende adfærd end året før. En række af konkrete hændelser har ført til strafferetlige sanktioner for overtrædelse af straffeloven eller militær straffelov. Det er dog ikke alle anmeldelser, der giver grundlag for at føre en straffesag. Det kan der være flere årsager til. Det kan f.eks. skyldes, at gerningsindholdet i straffebestemmelsen ikke er opfyldt, eller at det vurderes, at det ikke vil være muligt at løfte bevisbyrden, f.eks. fordi parternes forklaring står over for hinanden – påstand mod påstand – eller at forholdet er begået i fritiden og derfor ikke er undergivet den militære strafferetlige jurisdiktion. F.eks. måtte fire anmeldelser om forsøg på voldtægt således lukkes uden sanktion i årets løb.

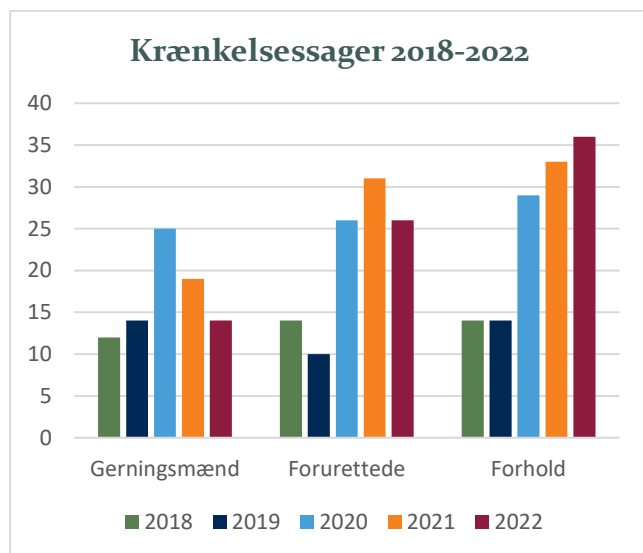
En række af de forhold, der ikke har ført til en strafferetlig forfølgning, er sendt til disciplinarmyndigheden til videre behandling.

Sager afgjort med strafferetlig sanktion

Der blev i 2022 udmålt en sanktion i 14 personsager, der omfattede 36 forhold af krænkende adfærd, herunder kønskrænkende adfærd. Af personsagerne angik fem kønskrænkende adfærd, mens ni angik krænkende adfærd.

Det er en stigning i forhold til året før, hvor der blev udmålt en sanktion vedr. 33 krænkelsesforhold. Kønskrænkende forhold tegnede sig for 23 forhold i 2022 mod 17 tilfælde i 2021. Der er derimod tale om et fald i antallet af personsager, men flere af sagerne omfattede som anført flere forhold.

Endvidere blev en sag vedr. seks forhold af blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og fire forhold af uberettiget fotografering efter straffelovens § 264 a sammenlagt med en sag, der blev ført af den civile anklagemyndighed. Straffesagen blev afgjort ved Retten i Randers dom af 14. januar 2022, hvor gerningsmanden blev idømt fængsel i 3 måneder betinget af samfundstjeneste.

Figur 7. Fældende afgørelser fordelt på antal gerningsmænd, forurettede og forhold.

1. Sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Der var i beretningsåret 12 forhold af krænkende adfærd, der førte til straf efter straffeloven.

En gruppefører blev idømt betinget fængsel i 60 dage med vilkår om afvikling af 80 timers samfundstjeneste for i alt 16 forhold af blufærdighedskrænkelser, ulovlig tvang samt krænkelser efter militær straffelov § 18 overfor syv underordnede.

Der faldt desuden dom i to voldssager efter straffelovens § 244, hvor de tiltalte blev fundet skyldige i tre forhold, mens to voldsforhold blev afgjort med tiltalefrafald.

Eksempler på blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232: flere tilfælde af seksuelt betonedede udtalelser, beluring af en underordnet, der sad delvis afklædt i en bus og opfordring til at simulere oralt samleje med en banan.

Eksempler på ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1: trukket en underordnet ind på et værelse og skubbet pågældende ned på en seng og spurgt "Er det nu?", flere gange at have trykket underordnetes hoved hårdt ned mod en mandlig underordnetes skridt

for at simulere oralt samleje (i kombination med militær straffelov § 18).

Der henvises uddybende til beretningens kapitel 5, hvor sagerne er nærmere beskrevet.

2. Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Der var endvidere 15 forhold af krænkende adfærd, der førte til bødestraf efter militær straffelov, herunder 7 forhold om kønskrænkende adfærd.

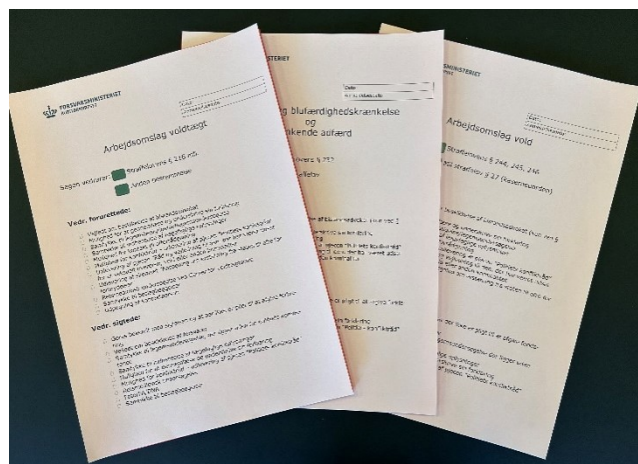
Eksempler på respektstridig opførsel efter militær straffelov § 13: kaldte en militærpolitisergent for "spaser" og "idiot", kaldte kvindelig officer for "luder".

Eksempler på forsætlig krænkelser af underordnet efter militær straffelov § 18: kys på kind og mund og spyt med whisky ind i munden, berøring på skuldrene, kys på halsen og forsøg på kys, gentagne udtalelser om, at en underordnet konstant var liderlig og havde sex med mange forskellige mænd. En af sagerne omfattede fire forhold.

Eksempler på sideordnetes krænkende behandling efter militær straffelov § 19: over for flere fælles kolleger at have kaldt en sideordnet for "det fede svin", "store idiot" og "fede nar".

Eksempler på anden grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27: kaserneuorden ved at have tilføjet en sideordnet et slag på siden af hovedet med flad hånd, udtalelser og tilkendegivelser af trusselspræget og krænkende karakter over for to foranstående på sociale medier, gentagne gange at have spurgt ind til kvindelig ansats seksuelle erfaringer og præferencer.

Der henvises til beretningens afsnit 4, hvor kriterierne for anvendelsen af de enkelte bestemmelser og relevante sager er nærmere beskrevet.

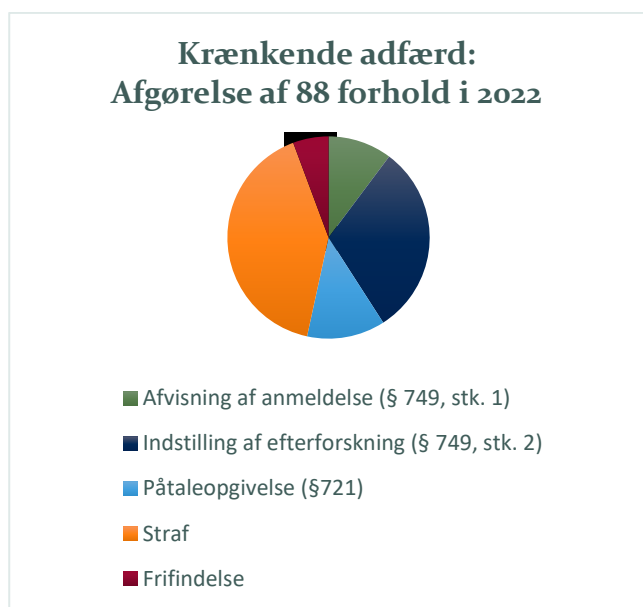
FAUK har indført særlige arbejdsomslag som led i effektiviseringen af behandlingen af krænkelser-, volds- og voldtægtsager.

Sager afsluttet uden sanktion

52 forhold blev afsluttet uden en sanktion, heraf fem forhold som følge af frifindelse i retten. I de øvrige forhold traf Auditøren afgørelse om indstilling af efterforskningen eller påtaleopgivelse.

Som det fremgår af beretningens indledning, indleder Auditøren som udgangspunkt kun en straffesag efter militær straffelov, når der er tale om et mere alvorligt forhold, og der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Viser det sig under efterforskningen af en krænkelsessag, at en pligtstridig adfærd må vurderes at være af mindre grov karakter, eller at handlingen alene skyldes simpel uagtsomhed, oversender Auditøren som udgangspunkt sagen til disciplinarmyndigheden med samtidig orientering til FPS JURA til eventuel videre foranstaltning. FPS JURA indleder herefter dialog med disciplinarmyndigheden om, hvorvidt hændelsen skal medføre en disciplinarretlig sanktion eller eventuelt have ansættelsesretlige konsekvenser.

Auditøren har i beretningsåret oversendt 19 krænkelsesforhold til disciplinarchefen.

Figur 6. Fordeling af afgørelser (enkeltforhold) om krænkende adfærd i 2022. Oversigten omfatter dels kønskrænkende adfærd efter militær straffelov §§ 18, 19 og 27 samt straffelovens § 232 og § 260, dels anden form for krænkende adfærd, herunder krænkende adfærd efter militær straffelov §§ 13 og 27 samt vold og trusler efter straffeloven §§ 244 og 266.

Våbensager

Indledning

Auditørkorpset behandler årligt et antal sager vedr. personellets tilegnelse eller undladelse af at returnere ammunition og lignende efter afsluttede skydeøvelser. Der har gennem årene også været tale om tilegnelse af særligt farlige våben. Auditørkorpset har således tidligere behandlet sager vedr. tilegnelse af skydevåben og andre våben af særdeles farlig karakter:

- En sergent og en menig blev ved Retten i Aalborgs dom af 8. september 2010 hver idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for tyveri og besiddelse af gevær M/95 uden tilhørende ammunition. Årsberetning 2010, side 41.
- En konstabel blev ved Retten i Holstebro dom af 2. juli 2018 fundet skyldig i tyveri af en pistol M/49, der efterfølgende blev efterladt ved en rasteplads, og blev straffet med fængsel i 9 måneder for tyveri og overtrædelse af våbenloven. Årsberetning 2018, side 33.
- En overkonstabel blev ved Retten på Bornholms dom af 20. juni 2019 straffet med fængsel i 3 år for besiddelse af en skarpladt, funktionsduelig maskinpistol og store mængder ammunition m.v. Årsberetning 2019, side 31.

Behandlingen af våbensager i forsvaret

Problemstillingen er således ikke ny. Rigsrevisionen afgav i december 2015 en beretning om Forsvarets håndtering af tab og fund af våben og ammunition.

Rigsrevisionen bemærkede, at det kan få alvorlige konsekvenser, hvis våben og ammunition fra forsvaret falder i de forkerte hænder og fremhævede i den forbindelse skudepisoden ved Krudttønden i februar 2015, hvor våbnet, som gerningsmanden brugte ved angrebet, var et gevær M/95, som var røvet fra en frivillig i Hjemmeværnet. Rigsrevisionen understregede, at det derfor er vigtigt, at forsvaret efterlever den del af sikkerhedsbestemmelserne (*FKOBST 358-1 Bestemmelse for den militære sikkerhedstjeneste*), som vedrører håndtering af tab og fund af våben og ammunition.

I forbindelse med Statsrevisorernes behandling af beretningen, (*Statsrevisorerne 2015-16, Beretning nr. 8 om Forsvarets håndtering af tab og fund af våben og ammunition*), fandt Statsrevisorerne det bl.a. helt uacceptabelt, at forsvaret ikke har en betryggende håndtering af tab og fund af våben og ammunition. Statsrevisorerne kritiserede, at forsvaret løber en sikkerhedsmæssig risiko ved ikke at efterleve egne sikkerhedsbestemmelser vedr. håndtering af tab og fund af våben og ammunition.

Rigsrevisionens undersøgelse og Statsrevisorernes kritik gav anledning til, at forsvarschefen og chefen for Hjemmeværnet indskærpede, at tab og fund af våben og ammunition skal behandles i overensstemmelse med de relevante kapitler i Forsvarets sikkerhedsbestemmelser, herunder at der skal foretages fornøden undersøgelse og inddragelse af auditører og politi, samt at der skal rapporteres som angivet i sikkerhedsbestemmelserne og følges op på sagerne. Endvidere udsendte Forsvarets Efterretningstjeneste en indskærpelse vedr. rapportering og igangsatte en revision af Forsvarets sikkerhedsbestemmelse vedr. rapporteringer, således at bestemmelserne for rapportering står klarere og mere præcise for brugerne (se hertil årsberetningen for 2016, side 5).

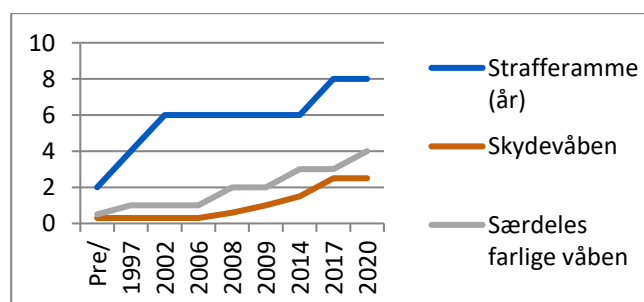
Det blev i forlængelse af Rigsrevisionens beretning besluttet, at Auditørkorpsets inddragelse i sager om bortkomst af våben m.v. skulle styrkes ved, at det i sikkerhedsbestemmelserne blev præciseret, at afrapportering om bortkomst af våben m.v. altid sendes til Auditørkorpset til efterretning.

Der blev endelig etableret en it-løsning med henblik på at understøtte en mere fokuseret rapportering, registrering og opfølgning på konstaterede tab og fund af våben og ammunition.

Kort om våbenlovgivningen

Den danske våbenlovgivning består af to elementer. Den grundlæggende kriminalisering af ulovlig våbenbesiddelse følger af våbenloven.

Ved en ændring af straffeloven i 1997 blev der imidlertid indsat en bestemmelse i straffelovens § 192 a om overtrædelser af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder, når overtrædelser vedrører skydevåben eller andre våben eller eksplosivstoffer af særdeles farlig karakter. Særlig farlige våben er "våben, som har karakter af egentligt krigsmateriel, og som ikke lovligt kan besiddes af andre end militæret, herunder hjemmehæren. Som eksempler kan nævnes panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber, miner og automatiske skydevåben, herunder maskinpistoler og maskingeværer."

Figur 8. Forenklet grafisk fremstilling af sanktionsniveauet i sager om skydevåben og særdeles farlige våben efter straffelovens § 192 a.

Strafferamme og -udmåling i våbensager

Strafferamme (blå).

Alle våbensager blev frem til 1997 behandlet efter våbenloven, der havde en strafferamme fra bøde til fængsel i 2 år. Bestemmelsen i straffelovens § 192 a blev indført i 1997 og er siden blevet ændret (skærpet) syv gange, herunder således at der ved 2009-loven blev indført en *minimumsstraf* af fængsel i et år. Minimumsstraffen blev ved 2017-loven forhøjet til fængsel 2 år.

Strafudmåling (grå og orange).

Lovgiver har i forarbejderne til lovene angivet forudsætninger for straffastsættelsen. Strafudmålingen beror på sagens karakter og grovhed, og der sondres ved sanktionsfastsættelsen *dels* imellem skydevåben og våben af særdeles farlig karakter så som f.eks. fuldautomatiske våben og håndgranater m.v., *dels* om våbnet er besiddet med ammunition/ detonator m.v. og *dels* om våbnet er besiddet på offentligt eller ikke- offentligt tilgængeligt sted. Lovgivers forudsætninger for strafudmålingen er løbende blevet skærpet, således som det fremgår af graferne.

Mens våbenloven har en strafferamme af bøde indtil fængsel i 2 år, indebærer en henføring under *straffelovens § 192 a*, at strafferammen skærpes meget betydeligt. Siden indførelsen i 1997 er strafferammen i bestemmelsen fordoblet, således at den i dag har en strafferamme, der går fra en *minimumsstraf* af fængsel i 2 år indtil fængsel i 8 år. Og der er i retspraksis sket en god udnyttelse af denne strafferamme.

Efter forarbejder og retspraksis kræves der *ikke* hensigt til at *anvende* våbnet, for at det er omfattet af bestemmelsen i § 192 a, ligesom det heller ikke en forudsætning for at anvende bestemmelsen, at gerningsmanden tilhører rocker- eller bandemiljøet. Der er talrige eksempler fra retspraksis, hvor ustraffede borgere, herunder f.eks. ansatte i forsvaret, uden tilknytning til bander eller organiseret kriminalitet er blevet straffet efter bestemmelsen.

En sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 192 a indebærer typisk anvendelse af en række af retsplejelovens tvangsindgreb, og at anklagemyndigheden begærer den sigtede varetægtsfængslet indtil hovedforhandling og domsafsigelse.

Konkrete sager fra august 2021 til juni 2022

Det blev i forordet til beretningen for 2021 bl.a. anført, at det "er dog særligt bekymrende, når der, som tilfældet var i 2021, er tale om særligt farlige våben. Der blev i årets løb indledt efterforskning i to sager om våben af denne karakter. Den ene sag drejede sig om en håndgranat med tilhørende detonator, mens den anden sag drejede sig om en geværgranat. Som følge af det skærpede fokus på særligt

farlige våben blev begge gerningsmænd anholdt og vare-tægtsfængslet. Sagerne sætter samtidig fokus på behovet for at sikre en effektiv kontrol på området.”

I sommeren 2022 dukkede endnu en alvorlig sag op i forsvaret, da et regiment anmeldte fundet på tjenestestedet af en kasse, der bl.a. indeholdt fire håndgranater med tilhørende detonatorer og to brisantgranater til en dysekanon. Det var således den tredje meget alvorlige våbensag om soldaters tilegnelse af særdeles farligt krigsmateriel inden for ét år.

Alle tre sager blev endeligt afgjort ved domstolene i beretningsåret, og de nævnes kort nedenfor. De er i øvrigt nærmere beskrevet i afsnit 5 og 6.

Sag nr. 1. Auditørkorpset modtog den 9. august 2021 anmeldelse om tyveri af en håndgranat i forbindelse med en skydeøvelse. En konstabel havde over for sin kompagnichef indrømmet at have stjålet både en håndgranat og en detonator i forbindelse med en skydeøvelse, idet han tog håndgranaten med hjem til sin bopæl, hvor han opbevarede den i ca. to måneder. Detonatoren gemte han i skydeterrænet. Efter aftale med kompagnichefen afhentede konstablen selv håndgranaten på sin bopæl og påviste, hvor detonatoren var gemt. Konstablen blev efterfølgende fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet. Der blev efterfølgende rejst tiltale for bl.a. tyveri og overtrædelse af straffelovens § 192 a ved Retten i Holstebro, der fastsatte straffen til fængsel i 3 år 6 måneder. Denne dom blev ændret af Vestre Landsret, som henførte forholdet under våbenloven og fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder.

Landsrettens dom blev af Auditørkorpset indbragt for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse med henblik på fortolkning af rækkevidden af straffelovens § 192 a.

Håndgranat M/54 og løs detonator. Kilde: FMI.

Højesteret gav medhold i, at besiddelse af våben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, som udgangspunkt må anses for sket under særligt skærpende omstændigheder, idet der er tale om våben, der efter deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, men at

”[d]ette udgangspunkt kan i helt særlige tilfælde fraviges, navnlig hvis der ikke er nærliggende risiko for, at våbnet tilsigtet eller utilsigtet vil volde betydelig skade.”

Højesteret fandt efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder, at våbenbesiddelsen ikke var sket under særligt skærpende omstændigheder og stadfæstede landsrettens dom.

Våbnet var ikke indberettet og registreret som tabt, før det blev fundet.

Den tiltalte chef blev i øvrigt tiltalt for grov pligtforsømmelse i forbindelse med den ledelsesmæssige håndtering af sagen, fordi han bl.a. havde undladt at iværksætte de fornødne undersøgelser af sagen og undladt at orientere relevante myndigheder om sagen.

Sag nr. 2. Auditørkorpset modtog den 16. august 2021 anmeldelse om, at en tidligere ansat i forsvaret var i besiddelse af en dysekanon. På den baggrund indhentede Auditøren rettens tilladelse til at ransage pågældendes bopæl, og i forbindelse med denne ransagning blev der bl.a. fundet en *high explosive* geværgranat til 40 mm Granatkaster M/03.

Granatkaster (GRK) M/03. Kilde: FMI.

Den pågældende blev herefter sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a ved gennem en flerårig periode og frem til anholdelsen at have besiddet granaten på sin bopæl. Han blev fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet. Der blev efterfølgende rejst tiltale for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 192 a ved Retten i Holbæk, der imidlertid henførte forholdet under våbenloven og fastsatte straffen til fængsel i 5 måneder.

Granaten var ikke indberettet og registreret som tabt, før den blev fundet.

Sag nr. 3. Den 9. juni 2022 modtog Auditørkorpset en anmeldelse om, at der på et kontor ved et tjenestested var fundet en kasse indeholdende bl.a. to 84 mm M/79

brisantgranater, fire M/54 håndgranater med tilhørende detonatorer og 500 gr. formbart sprængstof. Det viste sig, at en premierløjtnant havde tilegnet sig genstandene i forbindelse med en skydeperiode i 2015 på Bornholm.

84 mm dysekanon M/79 og M/85. HRN 111-034. Kilde: FMI.

Premierløjtnanten havde først opbevaret genstandene på sit kontor på kasernen, men i 2017 havde han flyttet dem til sin bopæl i en beboelsesejendom i København, inden han i 2020 flyttede dem til sit kontor på en kaserner i Jylland, hvor de blev beslaglagt den 9. juni 2022.

Pågældende blev fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet. Der blev efterfølgende rejst tiltale for bl.a. besiddelse af eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 192 a ved Retten i Esbjerg, der fastsatte straffen til fængsel i 4 år.

Granater og våben m.m. var ikke indberettet og registreret som tabt, før de blev fundet.

Fortsat fokus på våbensager

Bortkomst af forswarets våben m.v. har henset til våbnes karakter af krigsmateriel og ud fra sikkerhedsmæssige hensyn potentiel stor skadevirkning for det omkringliggende samfund, navnlig hvis våbnene kommer i omløb i kriminelle miljøer.

På denne baggrund og i lyset af de konkrete sager, som er afgjort i beretningsåret, er sagsområdet udpeget som et særligt fokusområde i Auditørkorpsets indsatsplan for 2023. Antallet af sager og sagernes karakter, de læringspunkter, der kan udledes af de enkelte sager m.v., vil på den baggrund være et særligt fokusområde for Auditørkorpset i 2023.

Auditørkorpset er bekendt med, at der tillige i forsaret pågår overvejelser om ændringer i forvaltningsgrundlaget i forhold til konstatering, indrapportering m.v. af tab af våben og ammunition.

Det er af central betydning for en optimering af sikkerheden omkring forswarets våben, at kontrollen med de udleverede våben og eksplosivstoffer i forsaret styrkes, således at risikoen for, at våben og eksplosivstoffer bortkommer reduceres samt at evt. bortkomst af våben og ammunition konsekvent registreres og indrapporteres, således at relevant opfølgning iværksættes.

4. Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Oversigt over militær straffelov

Pligter som underordnet (§§ 11-13)

Pligter som overordnet (§§ 15-19)

Rusmidler mv. (§§ 20-23)

Andre pligtforsømmelser (§§ 24-27 a)

Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed (§§ 28-35)

Andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 36-38).

Indledning

I dette afsnit gennemgås bestemmelserne i militær straffelov og eksempler på sanktioner for overtrædelse af de enkelte bestemmelser i beretningsåret. Gennemgangen følger systematikken i militær straffelovs specielle del.

De hyppigste overtrædelser af militær straffelov har i 2022 været sager om ulovlig udeblivelse efter § 25 og grov pligtforsømmelse efter § 27. Fordelingen af sanktioner fremgår af tabel 4 i beretningens bilag.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov er udmålt efter Generalauditørens bødekatolog: Generalauditør Meddelelse (GM) nr. 2/2020 om straffpåstande i sager om overtrædelse af militær straffelov mv., hvori der er fastsat vejledende bødetakster for overtrædelser af militær straffelov mv. Vejledende straffpåstande i sager, hvor der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, fremgår ligeledes af meddelelsen. Bødetaksterne er optrykt som bilag til årsberetningen.

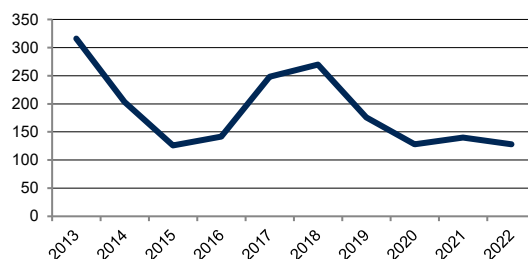
Meddelelsen er tilgængelig på Auditørkorpsets hjemmeside www.fauk.dk og i Retsinformation www.retsinformation.dk.

Der var i 2022 i alt 128 sanktionssager (personsager) efter militær straffelov. Antallet ligger således på niveau med 2020 og 2021, hvor der var henholdsvis 129 og 140 sanktioner, men markant under niveauet for 2018 og 2019, hvor der var henholdsvis 270 og 178 sanktioner.

Nedgangen i antallet af sanktionssager kan i høj grad forklares med nedgangen i antallet af sanktionssager for overtrædelse af militær straffelov § 25 om ulovligt fravær, hvor forholdene under corona-nedlukningen og

efterfølgende tiltag ved FPS har medført en mærkbar nedgang i antallet af sanktionssager (personsager) over tid jf. herom nedenfor i beretningens afsnit om grov udeblivelse.

Ved rubriceringen af sagerne bemærkes, at de enkelte personsager ofte rummer flere elementer og kan omfatte flere forhold. Det har været en klar tendens i de senere år. F.eks. rummede knap hver tiende personsag flere forhold. En sags hovedforhold kan således være rubriceret under militær straffelov § 11 (ulydighed), men sagen kan tillige rumme forhold om respektstridighed efter militær straffelov § 13 eller grov pligtforsømmelse efter samme lovs § 27. Se eksempler herpå nedenfor.

Figur 9. Udviklingen i antallet af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov 2013-2022.

Tilsvarende kan der være blandede sager, hvor der indgår både overtrædelser af militær straffelov og den øvrige strafbelagte særlovgivning eller straffeloven. Sager, der indeholder flere forhold, er nedenfor rubriceret under hovedforholdet, dvs. det groveste forhold (ift. strafferamme).

Pligter som underordnet (§§ 11-13)

Militær straffelov §§ 11-13 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af underordnet personels særlige pligter til at adlyde en lovlig given ordre og respekten for foranstående. Mytteribestemmelsen i militær straffelov § 12 har endnu ikke været anvendt.

Ulydighed (§ 11)

§ 11. Den, der undlader at efterkomme en tjenstlig ordre fra en overordnet eller vagt, eller som efterkommer ordren på klart utilfredsstillende måde, straffes i grove tilfælde for ulydighed med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen kan ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år, når ulydigheden er af særlig grov karakter, navnlig når den har medført betydelig skade eller fare eller har været egnet til at svække lydigheden hos andre tilstedeværende. Er ulydigheden forbundet med vold mod overordnet eller vagt, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 10 år.

Den vejledende bødetakst for ulydighed efter GM 2/2020 er 2.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Eksempel 1 – Undlod at efterkomme tjenstlig ordre fra foresat

Retten i Næstved, dom af 29. april 2022

(AU 2021/002706 m.fl.)

En marinekonstabel blev idømt en bøde på 7.500 kr. for bl.a. ulydighed ved i forbindelse med en øvelse at have nægtet at efterkomme en ordre fra en overordnet om at foretage et radioopkald til en kollega. Bøden omfattede desuden to forhold af særlig krænkende behandling af en sideordnet efter militær straffelov § 19.

Sagen omtales desuden i afsnittet nedenfor vedr. sideordnetes krænkende behandling (§ 19).

Eksempel 2 - Undlod at efterkomme tjenstlig ordre fra vagt

Retten i Esbjerg, dom af 3. maj 2022

(AU 2021/002559 m.fl.)

En konstabel blev idømt en bøde på 7.000 kr. for bl.a. ulydighed ved trods flere ordrer fra en vagthavende militærpolitisergerant at have undladt at forholde sig i ro og forlade en igangværende fest på militært område. Bøden omfattede desuden et forhold af respektstridig opførsel efter militær straffelov § 13 ved at have kaldt militærpolitisergeranten for bl.a. "spasser" og "idiot" samt et forhold af grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved at have generet flere festedeltagere med bl.a. skub og skældsord samt ved at have taget fat om nakken på en konstabelev og ført vedkommende med sig med sin arm om vedkommendes hals.

Eksempel 3 – Undlod at efterkomme en tjenstlig ordre fra vagt

Retten i Viborg, dom af 4. august 2022

(AU 2022/000670 m.fl.)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 4.000 kr. for bl.a. ulydighed. Den pågældende havde undladt at efterkomme en tjenstlig ordre fra en vagt om at stoppe op og komme tilbage, idet han var løbet væk fra vagten og ud på en vej, så vagten måtte sætte efter ham og vælte ham omkuld i vejkanten for at afværge fare for trafikuheld. Bøden omfattede desuden et forhold af respektstridig opførsel efter militær straffelov § 13 ved at have prikket eller puffet vagten i brystkassen med sine fingre, ligesom han havde sagt, at vagten var en dårlig soldat, at han skulle holde kæft, og at han forrødte sit land eller lignende.

Respektstridig opførsel (§ 13)

§ 13. Den, der forsætligt ved handling eller i ord groft krænker en foranstående eller vagt, straffes for respektstridig opførsel med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Den vejledende bødetakst for respektstridig opførsel efter GM 2/2020 er 1.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Eksempel 1 – Ukvemsord over for vagt

Retten i Esbjerg, dom af 3. maj 2022

(AU 2021/002559 m.fl.)

En konstabel blev idømt en bøde på 7.000 kr. for bl.a. respektstridig opførsel over for en vagthavende militærpolitisergerant, som bl.a. blev kaldt "spasser" og "idiot".

Sagen er nærmere omtalt ovenfor under afsnittet om ulydighed (§ 11).

Eksempel 2 - Respektstridig opførsel over for vagt

Retten i Viborg, dom af 4. august 2022

(AU 2022/000670 m.fl.)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 4.000 kr. for bl.a. respektstridig opførsel over for en vagt ved at have prikket eller puffet vagten i brystkassen med sine fingre, ligesom han havde sagt, at vagten var en dårlig soldat, at han skulle holde kæft, og at han forrødte sit land eller lignende.

Sagen er nærmere omtalt ovenfor under afsnittet om ulydighed (§ 11).

Eksempel 3 – Krænkende udtalelse om officer

(AU 2022/000494)

En marineoverkonstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for respektstridig opførsel efter den på Færøerne gældende militære straffelovs § 20 (lov nr. 216 af 26. april 1973 med senere ændringer). Den pågældende marineoverkonstabel havde i forbindelse med spadseretilladelse fra et

inspektionsskib kaldt en kvindelig officer fra skibet "luder". Auditøren lagde ved bødens fastsættelse i skærpende retning vægt på, at udtalelsen blev fremsat over for forurettede foran andet tjenstgørende personel.

Pligter som overordnet og sideordnet mv. (§§ 15-19)

Militær straffelov §§ 15-19 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af de særlige pligter for overordnet og sideordnet personel. Der er primært tale om pligten til at behandle underordnet personel ordentligt, stillingsmisbrug, krænkelse af underordnet og pligten til at gribe ind ved overgreb begået af overordnet personel eller mod sideordnede (ritualer og lignende).

§ 15. Den overordnede, som forsætligt ved forskelsbehandling, chikane eller på tilsvarende måde forfølger en eller flere underordnede, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

§ 16. Den foranstående, der fra efterstående uberettiget modtager gave, pengelån eller anden fordel, straffes for misbrug af stilling med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

§ 17. Den overordnede, der forsætligt undlader at gribe ind over for en underordneds krænkende behandling af dennes underordnede eller sideordnede, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Der har ikke foreligget sanktioner for overtrædelse af militær straffelov §§ 15, 16 og 17 i beretningsåret.

Forsætlig krænkelse af underordnet (§ 18)

§ 18. Den overordnede, der forsætligt ved handling eller i ord groft krænker en underordnet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Bestemmelsen anvendes ved forskellige former for krænkelse af underordnet personel, herunder ved kønskrænkende adfærd. I nogle tilfælde anvendes bestemmelsen i sammenstød med f.eks. straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse, således som det fremgår af eksempel 3 nedenfor. Det vil i almindelighed bero

på en konkret vurdering, om både straffeloven og militær straffelov kan finde anvendelse (se eksempel 1 nedenfor.)

Den vejledende bødetakst efter GM 2/2020 er 2.000 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Eksempel 1 – Kys på kind og mund m.v. Retten i Hjørring, dom af 2. december 2022 (AU 2021/001703 m.fl.)

En premierløjtnant blev fundet skyldig i fire forhold af grov krænkelse af underordnede ved på et militært skib i forbindelse med et tjenstligt middagsarrangement at have kysset fire underordnede på kinden og munden, og i et af tilfældene tillige spyttet whisky ind i munden på en af de underordnede. Den pågældende blev idømt en bøde på 5.000 kr. for grov krænkelse af underordnede. Retten fandt efter en samlet vurdering, at det ikke var tilstrækkeligt godtgjort, at der var tale om blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232 og frifandt for overtrædelse af denne bestemmelse.

Sagen er tillige omtalt i beretningens afsnit om frifindelse i enkeltstående forhold.

Eksempel 2 – Kys og berøringer (AU 2022/001354)

En sergent vedtog en bøde på 2.000 kr. for grov krænkelse af en underordnet på en kaserne. Han havde berørt en underordnet på skuldrene, trukket ned i vedkommendes skulderstropper, kysset vedkommende på halsen, lagt sine hænder på vedkommendes kinder og forsøgt at kysse vedkommende.

Eksempel 3 – Udtalelser af seksuel karakter og berøringer Retten i Esbjerg, dom af 4. maj 2022 (AU 2021/001819 m.fl.)

En sergent blev idømt 60 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for bl.a. 16 forhold af kønskrænkende adfærd overfor syv forurettede, bl.a. på en militærbase i Irak. Retten fandt, at sergentens udtalelser af seksuel karakter udgjorde grove krænkelse af de underordnede. Han havde bl.a. udtalt til en underordnet, samtidig med at vedkommende talte i telefon med sin kæreste, at vedkommende havde sprøjtet væsker op i en anden underordnet. Sergenten havde også flere gange sagt til to andre underordnede, at de skulle "samle benene, så der ikke lugtede af fisk", ligesom han flere gange havde givet en underordnet "hestebid" ved at klemme hendes knæ eller lår. Derudover havde han flere gange sagt til sine underordnede, at en af dem skulle sendes ind til irakerne for "at blive kneppet" af dem. Sergenten havde også flere gange sagt til en underordnet, at hun konstant var liderlig og havde sex med mange forskellige mænd.

Sagen er bl.a. nærmere omtalt nedenfor under afsnittet om overtrædelse af straffelovens § 232 (blufærdighedskrænkelser) og § 260 (ulovlig tvang).

Sideordnede krænkelser (§ 19)

§ 19. Den, der udsætter en sideordnet for særlig krænkelser, herunder for nedværdigende ritualer, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Den vejledende bødetakst efter GM 2/2020 er 2.000 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Sag - Flere nedværdigende udtalelser
Retten i Næstved, dom af 29. april 2022
(AU 2021/002706 m.fl.)

En marinekonstabel blev idømt en bøde på 7.500 kr. for bl.a. to forhold af særlig krænkelser af en sideordnet ved over for en fælles overordnet og flere fælles kolleger at have kaldt en sideordnet for "det fede svin", "store idiot" og "fede nar". Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at den pågældende tidligere var straffet for krænkelser adfærd.

Bøden omfattede desuden et forhold af ulydighed (§ 11), og sagen er derfor beskrevet ovenfor under afsnittet herom.

Rusmidler mv. (§§ 20-23)

Militær straffelov §§ 20-23 regulerer strafansvaret for misbrug af rusmidler, beruselse og omgang med euforiserende stoffer mv. Sager af denne karakter kan efter lovforarbejderne ikke behandles som disciplinarsager.

Beruselse mv. i forbindelse med tjenesten (§ 20)

§ 20. Den, der ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer, opstemmende eller bedøvende midler eller på lignende måde har bragt sig i en tilstand, hvor vedkommende ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Efter GM 2/2020 er den vejledende bødetakst 2.500 kr. Er forseelsen begået under vagttjeneste og lignende, udmåles en bøde på 3.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Gerningsindholdet i bestemmelsen er opfyldt, når gerningsmanden ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde, f.eks. fordi vedkommende er så beruset, at han ikke kan vågne, går vaklende, taler snøvende og usammenhængende eller lignende. Der tages kun sjældent blodprøve i denne type sager, da størrelsen af en eventuel promille – i modsætning til sager efter militær straffelov § 21 – ikke i sig selv er afgørende for vurderingen af, om pågældende er i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde.

Der har i 2022 været 15 sanktioner for beruselse, hvilket er en stigning i forhold til 2021, hvor der forelå 10 sanktionssager (personsager). 13 af årets sager vedrørte alkoholindtagelse, mens to sager omhandlede indtagelse af kokain.

Eksempel 1 - Indtagelse af kokain forud for tjeneste
Retten i Holstebro, dom af 11. januar 2022
(AU 2021/001588 og 2021/002329 m.fl.)

En overkonstabel af 1. grad blev idømt en bøde på 15.000 kr. for bl.a. beruselse og overtrædelse af militær straffelov § 22. Den pågældende var mødt til tjeneste i kokainpåvirket tilstand, hvorved han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Samme dag blev der på hans værelse i en garage på en kaserne fundet 2,6 gr. kokain. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at tjenesten indebar håndtering af våben med skarp ammunition på en skydebane. Bøden omfattede tillige grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, idet vedkommende på sit værelse tillige havde opbevaret flere stykker ammunition, som han havde undladt at aflevere efter endt skydning eller øvelse.

Sagen er tillige omtalt nedenfor under afsnittet om militær straffelov § 22.

Eksempel 2 - Indtagelse af alkohol forud for køretime
(AU 2022/000603)

En sergent vedtog en bøde på 3.500 kr. for beruselse, ved at være mødt til tjeneste i alkoholpåvirket tilstand, hvorved han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at tjenesten bestod i deltagelse i en køretime.

Eksempel 3 - Indtagelse af alkohol før vagttjeneste
(AU 2022/000037 m.fl.)

En overkonstabel vedtog en bøde på 4.500 kr. for beruselse, og grov pligtforsømmelse efter § 27. Den pågældende havde forud for planlagt vagttjeneste i Kosovo indtaget alkohol i en større mængde end de to genstande, der var givet tilladelse til, og havde derfor ikke været i stand til at varetage tjenesten, der indebar håndtering af skarpladt våben, på fuldt forsvarlig måde, hvorved han var blevet taget ud af vagten.

Overtrædelse af promillebekendtgørelsen (§ 21)

§ 21. Forsvarsministeren kan fastsætte bestemmelser om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret, navnlig når sikkerhedsmæssige forhold kan begrunde det. Forsvarsministeren kan herunder bemyndige militære myndigheder til at fastsætte promillegrænser i særlige situationer. Overtrædelse af sådanne promillegrænser straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Forsvarsministeren har ved bekendtgørelse nr. 220 af 20. marts 2009 fastsat promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret. Den vejledende bødetakst efter GM 2/2020 er 2.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder, eksempelvis hvis overtrædelsen sker i forbindelse med vagttjeneste.

Der har i beretningsåret ikke været sager om overtrædelse af promillebekendtgørelsen.

Besiddelse/indtagelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område (§ 22)

§ 22. Den, der i tjenesten eller på militært område er i besiddelse af euforiserende stoffer, jf. lov om euforiserende stoffer, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Det samme gælder den, der indtager sådanne stoffer i tjenesten eller på militært område.

Bødetaksten følger taksten i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om "Sanktionspåstande mv. i narkotikasager" med et tillæg på 50 % efter GM 2/2020.

Det vil i udgangspunktet sige, at bødeniveauet for besiddelse af hash og lignende stoffer til eget forbrug er på mindst 2.000 kr., og at bøder for besiddelse af særligt farlige eller skadelige stoffer – f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy – til eget forbrug er på mindst 3.000 kr. Bøderne forhøjes med 50 % i andengangstilfælde og 100 % ved senere gentagelsestilfælde.

Eksempel 1 – Besiddelse af kokain på militært område

Retten i Holstebro, dom af 11. januar 2022

(AU 2021/001588 og 2021/002329 m.fl.)

En overkonstabel af 1. grad blev idømt en bøde på 15.000 kr. for bl.a. overtrædelse af militær straffelov § 22, ved på tjenestestedet at være fundet i besiddelse af 2,6 gr. kokain.

Sagen er nærmere omtalt ovenfor under afsnittet om beruselse mv. i forbindelse med tjenesten (§ 20).

Eksempel 2 – Besiddelse af hash og lægemidler på militært område

Retten i Sønderborg, dom af 24. januar 2022

(AU 2021/001855 og 2021/002697)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 9.000 kr. for to forhold vedr. overtrædelse af militær straffelov § 22, ved på sit tjenestested uden lovpligtig recept at have været i besiddelse af lægemidler indeholdende opium og alprazolam, ligesom han havde været i besiddelse af hash og skunk.

Ordensforstyrrelser (§ 23)

§ 23. Den, der forstyrrer den offentlige orden, eller som viser sig synligt påvirket af de i § 20 nævnte årsager, og som gennem sin påklædning el. lign. klart viser at høre til forsvaret, straffes med bøde.

Stk. 2. Den, der i forbindelse med tjeneste i udlandet forstyrrer den offentlige orden, eller som viser sig synligt påvirket af de i stk. 1 nævnte årsager, straffes med bøde. Under særlig skærpende omstændigheder kan straffen stige til fængsel i 1 år.

Den vejledende bødetakst er efter GM 2/2020 1.000 kr. for offentlig uorden og synlig beruselse i Danmark og 2.000 kr. for offentlig uorden og beruselse i udlandet. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder. Bestemmelsen anvendes relativt sjældent.

Påvirket af alkohol iført uniform

(AU 2022/000002)

En konstabel vedtog en bøde på 1.000 kr. for ordensforstyrrelse efter militær straffelov § 23, stk. 1, ved på Kastellet i København at have vist sig synligt påvirket af alkohol, mens han var iført militæruniform.

Andre pligtforsømmelser (§§ 24-27 a)

Militær straffelov §§ 24-27 a omfatter strafansvaret for andre pligtforsømmelser end de ovenfor beskrevne i form af vagtforseelse (§ 24), ulovlig udeblivelse (§ 25), militært hærværk (§ 26), øvrig grov pligtforsømmelse (§ 27) samt strafskærpelse for tortur (§ 27 a).

Der har i denne kategori været 105 sanktionssager i beretningsåret, hvilket er på niveau med 2020 og 2021, hvor der var henholdsvis 91 og 115 sager.

Vagtforseelse (§ 24)

§ 24. Den, der groft tilsidesætter sine pligter som vagt, straffes for vagtforseelse med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 3 år, når forholdet er af særlig grov karakter, navnlig når det har medført betydelig skade eller fare eller har givet anledning til, at der er begået en forbrydelse.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 10 år.

Der kan straffes for en vagtforseelse, når vagten er tiltrådt. Den vejledende bødetakst er efter GM 2/2020 2.500 kr. Bøden forhøjes, når der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. når vagtforseelsen er begået under en skydeøvelse eller i et missionsområde.

Der har i beretningsåret været fem sager, der har ført til en sanktion for vagtforseelse, hvilket er et markant fald i forhold til 2020 og 2021, hvor der var henholdsvis 30 og 15 sanktionssager (personsager).

Eksempel 1 – Vagtforseelse ved at forlade vagten Københavns Byret, dom af 1. marts 2022

(AU 2021/001651)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 2.500 kr. for vagtforseelse efter militær straffelov § 24, stk. 1, ved i strid med de gældende vagtbestemmelser at have forladt sit tjenestested og indtaget øl uden for dette, hvorved han ikke var i stand til at møde inden for 30 minutter efter at være blevet tilkaldt.

Eksempel 2 – Vagtforseelse ved regelstridig våbenhåndtering og udtalelser

Retten på Bornholm, dom af 30. september 2022

(AU 2022/000263 m.fl.)

En konstabelelev blev idømt en bøde på 4.500 kr. for bl.a. vagtforseelse efter militær straffelov § 24, stk. 1, ved, trods flere irettesættelser fra vagtkommandanten, at have båret sit våben i strid med gældende regler, så det flere gange pegede mod en kollega. Konstabeleleven udtalte tillige over for vagtkommandanten, at han skulle "blande sig udenom". Der blev ved bødens fastsættelse i skærpende retning lagt vægt på, at sagen angik våbenhåndtering.

Eksempel 3 – Vagtforseelse ved at have opholdt sig for langt væk fra vagten

(AU 2022/000937)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.500 kr. for vagtforseelse efter militær straffelov § 24, stk. 1, ved som beredskabsvagt med et beredskab på to timer at have opholdt sig så langt væk fra kasernen, at vedkommende ikke kunne møde rettidigt ved alarmering.

Eksempel 4 - Vagtforseelse ved at undlade at foretage adgangskontrol

(AU 2022/001548)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.500 kr. for vagtforseelse efter militær straffelov § 24, stk. 1, ved som vagt på en kaserne at have undladt at foretage adgangskontrol, hvorved tre civile personer uberettiget fik adgang til kasernen under foregivende af at være værnepligtige, hvorefter de pågældende opholdt sig flere timer på kasernen.

Grov udeblivelse (§ 25)

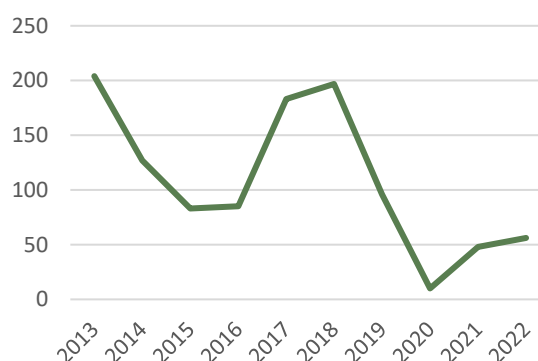
§ 25. Den, der uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet eller udebliver fra tjenesten, straffes i grove tilfælde for udeblivelse med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der forsætligt unddrager sig tjeneste ved at påføre sig sygdom eller legemsskade, foregive sygdom eller benytte andre midler, der er beregnet på at vildlede myndighederne.

Stk. 3. Ved forsætlig udeblivelse kan straffen stige til fængsel i 3 år, når udeblivelsen er af særlig grov karakter, navnlig når gerningsmanden må antages at have til hensigt at udeblive permanent, eller når udeblivelsen har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 4. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse af stk. 1 og 2 stige til fængsel i 10 år.

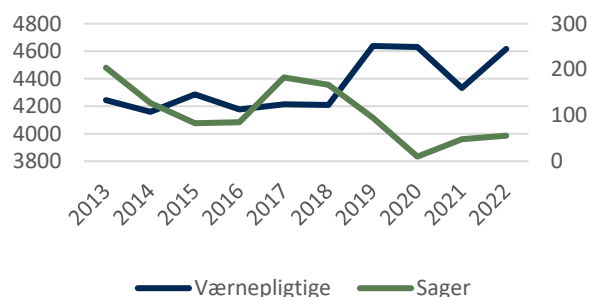
Det samlede antal sanktioner (personsager) for ulovlig udeblivelse fra tjenesten var i beretningsåret 56 mod 49 sanktioner i 2021 og kun ti sanktioner i 2020. Antallet af sanktioner er dog stadig væsentligt lavere end i 2018 og 2019, hvor der blev registreret henholdsvis 167 og 97 sanktioner.

Figur 10. Sanktioner for ulovlig udeblivelse 2013-2022.

Det samlede årlige antal værnepligtige i perioden 2011-2022 fremgår af figur 11 (nedenfor). Figuren viser tillige

det årlige antal sager om ulovlig udeblivelse. Sagerne vedrører hovedsageligt værnepligtige. Som det fremgår af figuren, er der ingen umiddelbar sammenhæng mellem antallet af værnepligtige og antallet af udeblivelsessager.

Figur 11. Samlet antal værnepligtige 2013-2022 (i tusinder) og samlet antal udeblivelsessager. Kilde: FPS/FAUK.

Grov udeblivelse fra tjenesten har traditionelt været den hyppigst forekommende overtrædelse af den militære straffelov. Udeblivelsessager udgjorde således i beretningsåret ca. 44 % af sanktionerne for overtrædelse af militær straffelov mod ca. 34 % i 2021.

Der sondres mellem sager om værnepligtiges udeblivelse fra *første mødedag* ved forsvarets basisuddannelser, der er de hyppigst forekommende, og øvrige sager om udeblivelse fra tjenesten, der er relativt sjældne.

Værnepligtiges udeblivelse fra første mødedag

Udebliver en værnepligtig fra første mødedag ved forsvarets basisuddannelser, underretter vedkommende militære enhed Værnepligtssektionen ved Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS), som herefter anmelder udeblivelsen til Auditøren, der indleder en straffesag.

Som følge af corona-nedlukningen indgik der ikke nogen forhold vedr. værnepligtiges udeblivelse fra basisuddannelserne til Auditøren i 2020. Det følgende år steg antallet til 158 forhold (herunder udeblivelser fra både 2020 og 2021), men i beretningsåret faldt antallet af anmeldte forhold til 48.

FPS Værnepligtssektion har oplyst, at baggrunden for faldet i beretningsåret skyldes, at anmeldelserne i 2021 dels omfattede forhold fra 2020 og 2021, dels at man i Værnepligtssektionen har iværksat flere tiltag. Bl.a. screenes sagerne med henblik på at undgå at sende sager, hvor der foreligger *lovligt forfald*, til Auditøren. Endvidere forsøger man proaktivt at forebygge udeblivelser ved kontakt til værnepligtige, hvor man vurderer,

at den pågældende pga. helbredsforhold eller lignende er i risikozonen for at udeblive fra tjenesten. FPS har videre oplyst, at der ved udgangen af 2022 ikke var en større sagspukkel af uanmeldte sager om udeblivelse.

Der blev i beretningsåret afgjort i alt 56 sanktionssager (personsager). Til sammenligning var der i 2021 49 sanktioner for grov udeblivelse, hvoraf hovedparten vedrørte værnepligtiges udeblivelse fra første mødedag.

Ved en gennemgang af de afgjorte sager i 2022 ses, at et betydeligt antal af sanktionerne omfattede flere forhold, i nogle tilfælde tre eller fire forhold til samtidig afgørelse. Samlet omfattede de 56 sanktionssager i alt 83 forhold af udeblivelse, der fandt sted i 2020, 2021 og 2022.

Der blev i 2022 idømt frihedsstraf i ni sager, mens resten af sagerne mundede ud i en bøde eller et tiltalefrafald. Tiltalefrafald meddeles hovedsagelig i tilfælde, hvor den værnepligtige efter en fornyet session er blevet erklæret for varigt uegnet til militærtjeneste.

Sanktionsfastsættelsen i sager om værnepligtiges udeblivelse fra første mødedag

Sanktionen er som udgangspunkt bøde, der stiger ved gentagelse. Bøderne udmåles efter Generalauditor Meddelelse nr. 2/2020, der følger niveauet for civile værnepligtige, der er fastlagt i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om overtrædelse af værnepligtsloven mv. Ved gentagelser ud over fire gange idømmes som udgangspunkt en ubetinget frihedsstraf. Der vejledes herom i forbindelse med udsendelse af bødeforlæg i fjerdegangstilfælde. Nærmere oplysninger om sanktionsfastsættelsen fremgår af GM 2/2020 om strafpåstande i sager om overtrædelse af militær straffelov mv.

Bødeskalaen for ulovligt fravær i første- til og med fjerdegangstilfælde er efter fast praksis således:

1. gang: 1.500 kr.
2. gang: 2.000 kr.
3. gang: 2.500 kr.
4. gang: 3.000 kr.

Er der *flere* forhold til samtidig pådømmelse i forbindelse med bødestraf, anvendes der efter retspraksis "absolut kumulation", således at bøderne lægges sammen:

Eksempel på sammenlægning af bøder til en enkelt straf (uden "rabat"):

Straffen i andegangstilfælde er en bøde på 2.000 kr. Udebliver den værnepligtige på ny skærpes straffen for hver gang, indtil straffen fra femtegangstilfældet i normaltilfældet er fængsel i 14 dage. Da den anden, tredje, fjerde og femte udeblivelse er indberettet samtidig af FPS, bliver straffen i stedet fastsat til en bøde

på 4 gange 2.000 kr. eller i alt 8.000 kr. svarende til fire anden-gangstilfælde af udeblivelse.

En sen indberetning af udeblivelser kan betyde, at der kan være grundlag for nedsættelse af straffen som følge af lang sagsbehandlingstid. Der kan herom henvises til sagerne omtalt i eksempel 1 og 4 nedenfor, hvor retten i begge tilfælde udmålte en betinget straf frem for en ubetinget, under hensyn til, at sagerne ikke var afgjort inden for rimelig tid uden at dette kunne bebrejdes tiltalte. For ulovlige udeblivelser, der har fundet sted efter 1. januar 2022 følger det af lov nr. 2601 af 28. december 2021, at det alene er sagsbehandlingstider, der udgør en krænkelse af EMRK, der kan komme i betragtning som formildende omstændigheder. Det kan ikke udelukkes, at dette vil få en betydning for antallet af sager, hvor sagsbehandlingstiden fremover vil medføre en nedsættelse af straffen.

Fra og med femtegangsudefblivelse udmåles der efter fast retspraksis ubetinget frihedsstraf, der gradueres som følger, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder:

- 5. gang: fængsel i 14 dage.
- 6. gang: fængsel i 20 dage.
- 7. gang: fængsel i 30 dage.
- 8. gang: fængsel i 40 dage.

Er der tale om *flere* forhold til samtidig pådømmelse i forbindelse med en påstand om fængselsstraf, anvendes der efter retspraksis modereret kumulation, dvs. at de enkelte forhold indgår med nedsat vægt ('rabat'). F.eks. udmåles typisk 20 dages fængsel for to femtegangs udeblivelser til samtidig pådømmelse. Er der tale om to sjet-tegangsovertrædelser, bliver resultatet 30 dages fængsel og så fremdeles.

Eksempel 1 – To tilfælde af udeblivelse fra værnepligts-tjeneste for femte gang

Retten i Kolding, dom af 21. februar 2022

(AU 2021/002048 m.fl.)

En tidligere værnepligtig blev idømt 20 dages betinget fængsel for to tilfælde af udeblivelse fra værnepligtstjeneste for femte gang. Overtrædelserne var begået i februar og august 2020, og den pågældende havde efterfølgende gennemført sin værnepligtstjeneste og fået ansættelse som sergent i hæren. Retten gjorde straffen betinget bl.a. under hensyn til, at der var tale om en ukompliceret straffesag, og at sagsbehandlingstiden – uden at det havde beroet på tiltaltes forhold – i så væsentligt omfang oversteg det rimelige, at den tiltalte skulle kompenseres herfor, jf. straffelovens § 82, nr. 13. Retten lagde endvidere vægt på den pågældendes gode personlige forhold.

Eksempel 2 – Fire tilfælde af udeblivelse fra værnepligts-tjeneste for femte gang

Retten i Viborg, dom af 11. januar 2022

(AU 2021/002097)

En værnepligtig blev idømt 30 dages ubetinget fængsel for fire tilfælde af udeblivelse fra værnepligtstjeneste for femte gang.

Eksempel 3 – Ét tilfælde af udeblivelse fra værnepligts-tjeneste for sjette gang

Retten i Nykøbing F, dom af 4. marts 2022

(AU 2021/001641)

En værnepligtig blev idømt 20 dages ubetinget fængsel for ét tilfælde af udeblivelse fra værnepligtstjeneste for sjette gang.

Eksempel 4 – Ét tilfælde af udeblivelse fra værnepligts-tjeneste for syvende gang

Retten i Aarhus, dom af 1. december 2022

(AU 2021/002169)

En værnepligtig blev idømt 30 dages betinget fængsel for ét tilfælde af udeblivelse fra værnepligtstjeneste for syvende gang. Straffen blev gjort betinget pga. lang sagsbehandlingstid ved Forsvarets Rekruttering, som følge af, at der ikke blev indsendt sager i 2020, samt en længere berammelsestid ved byretten.

Eksempel 5 – Fire tilfælde af udeblivelse fra værnepligts-tjeneste for femte gang og udeblivelse i mere end 10 dage

Retten i Aalborg, dom af 5. december 2022

(AU 2021/001655)

En værnepligtig blev idømt 30 dages betinget fængsel for bl.a. udeblivelse fra værnepligtstjeneste i mere end 10 tjenestedage med hjemsendelse til følge. Den straf-bærende del af sagen var fire tilfælde af udeblivelse fra værnepligtstjeneste for femte gang. Straffen blev gjort betinget, idet retten fandt, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf i et tilfælde som det foreliggende kunne fraviges. Retten lagde i den forbindelse vægt på, at tiltalte i en længere periode havde boet i England, at han var indkaldt digitalt via e-boks, og at han kun i to af tilfældene rent faktisk havde gjort sig bekendt med indkaldelserne. I øvrigt lagde retten vægt på oplysninger om tiltaltes helbredsforhold, samt på den tid, der ved domsafsigelsen var passeret siden tiltalte var blevet indkaldt.

Andre former for udeblivelse

Enkelte sager drejer sig om andre former for grov udeblivelse *under* militærtjenesten, herunder f.eks. bortfjernelse eller udeblivelse fra tjenestested uden tilladelse i øvrigt, hvor dette sker som følge af et forsætligt eller groft uagtsomt forhold. Forholdet skal vurderes at

være groft pga. længden af fraværet (mere end 10 tjenestedage for værnepligtige) eller omstændighederne i øvrigt, henset til karakteren af tjenesten. Det sidste vil navnlig være relevant for fast personels ulovlige fravær.

Andre tilfælde er gentagelsestilfælde, dvs. hvor der tidligere er tildelt disciplinarmiddel og/eller straf for udeblivelse, selv om forholdet isoleret set ville blive bedømt som en *simpel udeblivelse*, der sanktioneres efter militær disciplinarlov. Sager om fravær af kortere varighed afgøres som udgangspunkt med disciplinarmiddel.

Værnepligtiges udeblivelse i mere end 10 dage

Mere end 10 tjenestedages fravær anses som groft fravær og dermed en straffesag. Sanktionen er i disse sager bøde. Er der tale om en værnepligtig, bliver den pågældende som hovedregel hjemsendt med henblik på genindkaldelse til afvikling af ny militærtjeneste.

Den vejledende minimumsbøde for værnepligtiges ulovlige fravær efter 1. mødedag i mere end 10 tjenestedage er efter GM 2/2020 2.500 kr.

Sag – Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i mere end 10 dage

(AU 2022/000321)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.500 kr. for at være udeblevet fra værnepligtstjeneste i mere end 10 tjenestedage med hjemsendelse til følge.

Anden grov udeblivelse

Eksempel 1 – Udeblivelse pga. beruselse

Retten i Sønderborg, dom af 18. januar 2022

(AU 2021/001829)

En konstabel blev idømt en bøde på 2.500 kr. for udeblivelse, idet vedkommende pga. beruselse ikke var mødt til tjeneste, der indebar kørsel i forbindelse med en bevogtnings- og transportopgave ved den dansk-tysk grænse.

Eksempel 2 – Udeblivelse ved at sove over sig

(AU 2022/000960)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.500 for udeblivelse ved ikke at være mødt til tjeneste, der indebar bevogtningsstøtte for politiet, idet han sov over sig.

Militært hærværk (§ 26)

§ 26. Den, der bevirker, at ting, der tilhører det militære forsvar, bortkommer, ødelægges eller beskadiges, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. Ved forsætlig overtrædelse af stk. 1 kan straffen under særlig skærpende omstændigheder stige til fængsel i 6 år.

Sager om militært hærværk efter militær straffelov § 26 forekommer relativt sjældent.

Sanktionspåstanden i sådanne sager følger Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om "Strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven". Udgangspunktet er her, at hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, straffes med bøde, hvis skaden ikke overstiger en værdi på 15.000 kr. Derefter er udgangspunktet en påstand om frihedsstraf.

Bortkomst af militære genstande

Retten i Hillerød, dom af 28. juli 2022

(AU 2022/000220)

En tidligere konstabel blev idømt en bøde på 4.000 kr. for at have været skyld i at militære genstande til en værdi af ca. 8.000 kr., som havde været udlånt til vedkommende, forsvandt i forbindelse med en flytning efter hans tjenesteophør.

Andre grove pligtforsømmelser (§ 27)

§ 27. Den, der i øvrigt groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, straffes for pligtforsømmelse med bøde eller fængsel indtil 3 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 1 år, når pligtforsømmelsen er af særlig grov karakter, eller når den har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år.

Militær straffelov § 27 omfatter strafansvaret for grove pligtforsømmelser, der ikke kan henføres under andre bestemmelser i militær straffelov om tilsidesættelse af militære pligter. Bestemmelsen anvendes bl.a. ved grov overtrædelse af tjenestebestemmelser i forsvaret. Sagerne er, som det fremgår nedenfor, af meget forskelligartet karakter.

Bestemmelsen i § 27 kan endvidere anvendes sammen med anden lovgivning, når pligtforsømmelsen kan *"tillægges selvstændig betydning"*. Efter GM 2/2020 er den vejledende bødetakst 1.500 kr. for groft uagtsomt forhold og 2.500 kr. for forsætligt forhold. Bøden hæves under skærpende omstændigheder.

Er der tale om pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter § 27, stk. 2, nedlægges på baggrund af en vurdering af sagens karakter og grovhed påstand om en skærpet bøde eller fængsel. Ved forsætlig grov pligtforsømmelse under væbnet konflikt efter § 27, stk. 3, nedlægges påstand om fængsel. Eventuelle grænsetilfælde mellem bødeområdet og området for frihedsstraf prøves ved domstolene.

Generalauditørens vejledning af juni 2007 om afgrænsningen mellem militær straffelov og militær disciplinarlov indeholder en liste med eksempler på pligtforsømmelser, der behandles efter militær straffelov § 27. I beretningsåret har der i alt været 43 sager, hvilket er nogenlunde på niveau med 2020 og 2021, hvor der var henholdsvis 50 og 52 sager.

Grov pligtforsømmelse efter § 27, stk. 1

Kategorierne i sagerne om overtrædelse af militær straffelov § 27 omfatter i denne beretning:

1. Skudafgivelse
2. Øvrige sager ved omgang med skydevåben, ammunition og blankvåben
3. Misbrug af tjenstlige betalingskort
4. Sager om krænkende adfærd
5. Misbrug af forsvarets køretøjer
6. Øvrige sager om grov pligtforsømmelse
7. Blandede sager om overtrædelse af straffeloven/særlovgivningen og grov pligtforsømmelse

Eksempler på de enkelte sagskategorier omtales nedenfor.

1. Skudafgivelse

Eksempel 1 – Skarpt skud med løsskydningsforstærker påsat

(AU 2021/001589)

En sergent vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved utilsigtet at have afgivet et skarpt skud med sit gevær, mens det havde løsskydningsforstærker påsat, hvorved der opstod skade på udstyret. Der blev ved bødens fastsættelse i skærpende retning lagt vægt på, at sagen omhandlede håndtering af våben og ammunition.

Eksempel 2 – Skud med pistol under afladning

(AU 2021/001732)

En major vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved at have fejlbetjent sin pistol under afladning, så den afgav et skarpt skud ned i jorden foran ham.

2. Øvrige sager vedr. omgang med våben mv.

Eksempel 1 – Antændte krudt fra kanonslag

(AU 2022/000177 m.fl.)

En sergent og to konstabler vedtog bøder for grov pligtforsømmelse ved i forening at have antændt krudtet fra fire militære kanonslag, der i forbindelse med en øvelse ikke var gået af, hvorved den ene konstabel pådrog sig første- og andengradsforbrændinger på sin hånd. Den

tilskadekomne konstabel vedtog en bøde der under hensyn til pågældendes skade blev fastsat til 1.000 kr., mens de to øvrige hver vedtog en bøde på 1.500 kr.

Eksempel 2 – Efterlod våbenkammer ulåst

(AU 2022/00389)

En sergent vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved efter udført kontrol af et våbenkammer at have ladet et våbenkammer med våben stå ulåst og uden tilkoblet alarm over en weekend. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at forholdet angik våben og indebar en sikkerhedsmæssig risiko.

Eksempel 3 – Håndtering af let maskingevær i strid med regler med personfare til følge

Retten på Bornholm, dom af 30. september 2022

(AU 2022/000263 m.fl.)

En konstabelelev blev idømt en bøde på 4.500 kr. for bl.a. grov pligtforsømmelse ved på en skydebane at have håndteret et let maskingevær i strid med gældende regler med personfare til følge. Konstabeleleven havde ikke sikret maskingeværet, da han tog det ned i et skyttehul, ligesom han holdt det på en måde, så det frembød fare for to andre soldater. Der blev ved bødens fastsættelse i skærpende retning lagt vægt på, at sagen angik våbenhåndtering.

Bøden omfattede også en vagtforseelse, hvorfor sagen til lige er beskrevet under afsnittet om vagtforseelser (§ 24).

Eksempel 4 – Tjenestepistol glemt på militærbases toilet

(AU2022/000893)

En konstabel vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved at have efterladt sin tjenestepistol uden opsyn på et toilet på en base i Irak, hvor både dansk og udenlandsk personel havde adgang. Der blev ved bødens fastsættelse i skærpende retning lagt vægt på, at sagen angik våben.

Eksempel 5 – Pegede med pistol på kollega

(AU 2022/000923)

En oversergent vedtog en bøde på 4.000 kr. for grov pligtforsømmelse, ved på en militærbase i Irak at have trukket sin tjenestepistol, der var forsynet med et magasin med skarp ammunition, og på nært hold peget den i retning af en kollega. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at forholdet angik våbenhåndtering og indebar personfare.

Eksempel 6 – Besiddelse af skarp ammunition i lufthavn

(AU 2022/000355)

En konstabel vedtog en bøde på 1.500 kr. for grov pligtforsømmelse, ved i en lufthavn i Riga at have været i besiddelse af tre skarpe patroner, som han skulle have afleveret efter endt øvelsesaktivitet.

3. Misbrug af tjenstlige betalingskort

Som det fremgår af beretningens indledende afsnit, har misbrug af tjenstlige betalingskort været et særligt fokusområde i beretningsåret.

Der har i beretningsåret været 11 sanktionssager (personsager) vedr. ulovlig anvendelse af tjenstligt udleverede betalingskort, der har ført til bødestrafte for pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27.

Endvidere blev en mere alvorlig sag afgjort ved Retten i Holbæks dom af 31. oktober 2022, hvor en marinespecialist blev idømt 40 dages betinget fængsel for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, sammen med grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 i forbindelse med 27 tilfælde af misbrug af et tjenstligt udleveret betalingskort. Denne sag er beskrevet i afsnittet om straffelovsovertrædelser.

Eksempel 1 – Betaling af private udgifter

(AU 2022/000882)

En seniorsergent vedtog en bøde på 1.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved i tre tilfælde i forretningen Fleggaard ved den dansk-tyske grænse at have anvendt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til betaling for private udgifter til en samlet værdi af 758,84 kr.

Eksempel 2 – Betaling af private udgifter

Københavns Byret, dom af 23. juni 2022

(AU 2022/000105 m.fl.)

En korporal blev idømt en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved på en natklub at have anvendt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til betaling for private udgifter til en værdi af godt 6.500 kr. Pågældende blev af retten frifundet for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1.

Eksempel 3 – Betaling af private udgifter

(AU 2022/000857)

En premierløjtnant vedtog en bøde på 3.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved under en tjensterejse til Schweiz at have anvendt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til rent privat forbrug, idet han i fire tilfælde anvendte kortet til betaling for seksuelle ydelser til en samlet værdi af 14.632,16 kr.

4. Sager om krænkende adfærd

Som det fremgår af beretningens indledende afsnit, har krænkende adfærd tillige været et særligt fokusområde i beretningsåret.

Kønskrænkende sager er ofte kendetegnet ved, at den samme person har begået flere forhold.

Ni personsager om krænkende adfærd medførte straf efter militær straffelov § 27.

Der henvises endvidere til de under militær straffelov §§ 13, 18-19 samt straffelovens §§ 232, 244 og 260 omtalte sager vedr. krænkende adfærd.

Eksempel 1 – Truende og krænkende udtalelser i mail Retten i Viborg, dom af 5. april 2022

(AU 2021/002087 m.fl.)

En kaptajn blev idømt en bøde på 2.000 kr. for to forhold af grov pligtforsømmelse ved i en mail til en overordnet oberst og efterfølgende i en anmeldelse til Auditørkorpset at have fremsat udtalelser af trusselspræget og krænkende karakter rettet mod sin nærmeste chef.

Eksempel 2 – Truende og krænkende udtalelser på sociale medier

(AU 2022/000318)

En marinespecialist vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved som reaktion på et afslag på en ansøgt stilling at have fremsat udtalelser og tilkendegivelser af trusselspræget og krænkende karakter på sociale medier over for to foranstående, herunder "Hvis jeg kan. Kaster jeg Død over fjender" til en officer. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på, at der var tale om flere forhold.

Eksempel 3 – Voldelig adfærd på kaserne

Retten i Esbjerg, dom af 3. maj 2022

(AU 2021/002559 m.fl.)

En konstabel blev idømt en bøde på 7.000 kr. for bl.a. grov pligtforsømmelse i form af kaserneuorden ved at have optrådt voldeligt under en fest på militært område. Bøden omfattede tillige ulydighed (§ 11), hvorfor sagen tillige er omtalt ovenfor under dette afsnit.

Eksempel 4 – Krænkende spørgsmål af seksuel karakter

(AU 2022/001320)

En sergent vedtog en bøde på 2.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved flere gange på Messenger at have spurgt en kvindelig marinekonstabel om hendes seksuelle erfaring og præferencer, selv om hun tilkendegav, at hun ikke ønskede at oplyse kolleger herom, idet han herefter skrev flere beskeder med seksuelt indhold vedr. bl.a. oral – og analsex. Auditøren opgav i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, påtale mod sergenten for overtrædelse af straffelovens § 232, blufærdighedskrænkelse.

Terminologi

En sanktion (personsag) – f.eks. en bøde – retter sig mod en enkelt person og kan omfatte et eller flere forhold, herunder overtrædelse af forskellige bestemmelser eller love.

Eksempel 5 – Krænkende udtalelser af seksuel karakter Retten i Esbjerg, dom af 4. maj 2022 (99-688/2022) (AU 2021/002256 m.fl.)

En sergent blev idømt 60 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for i alt 16 forhold af kønskrænkende adfærd overfor syv forurettede, hvor flere af forholdene udgjorde grov pligtforsømmelse. Han havde bl.a. undladt at kigge væk, da en efterstående stod delvist afklædt på sit værelse, hvorefter han udtalte til vedkommende: "Du kunne da godt have vendt dig om, så jeg kunne se din røv". Sergenten forsøgte også at starte et væddemål, om hvem der først ville have sex med en bestemt person. Retten lagde ved strafudmålingen navnlig vægt på karakteren af og omstændighederne ved de pågældende forhold.

Sagen er nærmere omtalt nedenfor under afsnittet om overtrædelse af straffeloven § 232 (blufærdighedskrænkelser).

5. Misbrug af forsvarrets køretøjer

Forsvarskommandoen fremhævede ved skrivelse af 3. oktober 2013 reglerne for anvendelse af forsvarrets køretøjer, hvoraf bl.a. fremgår, at tjenestekøretøjer alene må anvendes til tjenesterelaterede formål godkendt af nærmeste chef. Det er chefens ansvar, at anvendelse sker i overensstemmelse med gældende regler.

Mindre alvorlige tilfælde af misbrug af forsvarrets køretøjer sanktioneres som udgangspunkt med en bødestraf efter militær straffelov § 27. Mere alvorlige tilfælde kan efter omstændighederne straffes med ubetinget fængselsstraf i 14 dage efter straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj.

Spørgsmålet om, hvilken retsregel forholdet henføres under beror på en konkret vurdering af sagens karakter og grovhed, herunder om der er tale om misbrug af et tjenestekøretøj, der er udleveret til tjenstlig kørsel, eller om den pågældende på eget initiativ har sat sig i besiddelse af tjenestekøretøjet.

Der har i beretningsåret været fire sager vedr. misbrug af forsvarrets køretøjer, der har ført til bødestraf for overtrædelse af militær straffelov § 27.

Sag 1 – Anvendelse af militære køretøjer til privat kørsel (AU 2022/000862)

En flyverspecialist vedtog en bøde på 5.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved gentagne gange at have anvendt militære tjenestekøretøjer til privat kørsel mellem sin bopæl og sine militære tjenestesteder. Ved bødens fastsættelse blev der i skærpende retning lagt vægt på antallet af kørsler.

Sagen mod vedkommendes overordnede omtales straks nedenfor.

Sag 2 – Medvirkede til underordnedes anvendelse af militære køretøjer til privat kørsel

Retten i Viborg, dom af 16. december 2022

(AU 2021/000860)

En oversergent blev idømt en bøde på 5.000 kr. for medvirken til en underordnedes grove pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27.

Sagen er endvidere omtalt nærmere nedenfor i beretningens afsnit om straffeloven.

Sag 3 – Medtog datter under kørsel i militært køretøj

(AU 2022/000982)

En overkonstabel af 1. grad vedtog en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved at have medtaget sin datter som passager i et militært tjenestekøretøj.

Sag 4 – Hentede og transporterede privat gods i militært køretøj

(AU 2022/001216)

En marineoverkonstabel vedtog en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved at have afhentet og transporteret privat gods i form af fire bilhjul i et militært tjenestekøretøj.

6. Øvrige sager om grov pligtforsømmelse

Pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 omfatter tillige en række forskelligartede forhold, herunder f.eks. urigtig registrering af arbejdstid.

Eksempel 1 – Udlån af adgangskort til flådestation

(AU 2022/000028)

En marineoverkonstabel vedtog en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved at have udlånt sit militære adgangskort til sin kæreste, hvorefter kæresten havde anvendt kortet til at skaffe sig uledsaget adgang til marineoverkonstablenes tjenestested.

Eksempel 2 – Urigtige oplysninger i tjenesterejseafregning

(AU 2021/002587)

En premierløjtnant vedtog en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved i flere tilfælde i forbindelse med tjenesterejseafregning at have afgivet urigtige oplysninger, hvorved han uberettiget havde fået udbetalt time- og dagpenge for flere perioder, hvor han ikke var på tjenesterejse.

Eksempel 3 – Urigtig registrering af arbejdstid

(AU 2021/002378)

En sergent vedtog en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse ved i flere tilfælde at have registreret arbejdstid i perioder, hvor hun ikke var i tjeneste.

Eksempel 4 – Urinerede op ad en bygning

(AU 2022/000186)

En værnepligtig vedtog en bøde på 1.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved i forbindelse med en hjemsendelsesfest på militært område at have urineret op ad en bygning. Bøden blev fastsat i overensstemmelse med de vejledende takster for overtrædelse af ordensbekendtgørelsen.

Eksempel 5 – Medtog gæster i helikopter uden tilladelse (AU 2022/00878)

På baggrund af en artikel bragt i Ekstra Bladet omkring en helikopterflyvning med civile passagerer indledte Auditøren en efterforskning. I denne forbindelse kunne det konstateres, at den pågældende flyvning var autoriseret med tilladelse til medtagning af civile passager fra helikopterpilots nærmeste familie på en del af flyvningen, som var den pågældende helikopterpilots sidste flyvning efter 18 års tjeneste. Imidlertid kunne det yderligere konstateres, at helikopterpiloten havde medtaget yderligere fire civile passagerer på turen, som ikke var omfattet af den givne tilladelse. Pågældende vedtog på denne baggrund en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse.

Sagen er tillige omtalt i beretningens indledende afsnit om strafferetlige undersøgelser indledt i 2022.

Eksempel 6 – Indtagelse af alkohol i strid med retningslinjer og overskridelse af spærretid (AU 2022/001075)

En overkonstabel vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse ved at have drukket mere alkohol end de to genstande, som chefen for kontingentet i Letland havde tilladt. Overkonstabelen havde desuden forladt lejren og undladt at komme tilbage inden spærretid kl. 23.

Eksempel 7 – Efterlod nøgler til kryptocontainer i badet (AU 2022/001327)

En oversergent vedtog en bøde på 1.500 kr. for pligtforsømmelse ved at have efterladt sine nøgler til enhedens kryptocontainer i en badecontainer på en militærbase i Letland, hvor både militært og lokalansat civilt personale havde adgang.

7. Blandede sager

I en række sager er der tale om både grov pligtforsømmelse efter militær straffelov og overtrædelse af straffeloven eller særlovgivningen.

Eksempel 1 – Kast med kanonslag i nærheden af personer (AU 2021/001639)

En sergent vedtog en bøde på 4.000 kr. for bl.a. grov

pligtforsømmelse ved at have tilsidesat sikkerhedsafstanden for kanonslag. Sergenten havde kastet et kanonslag mod to sovende værnepligtige, så det sprang fem meter fra dem.

Ved fastsættelsen af bøden indgik det som en skærpende omstændighed, at kastet med kanonslag var forbundet med personfare. I bøden indgik desuden en overtrædelse af færdselslovens § 82, stk. 2, idet pågældende havde medbragt flere passagerer i en minibus, end der var siddepladser til.

Eksempel 2 – Stillingsmisbrug Retten i Svendborgs dom af 2. november 2022 (AU 2021/001627 m.fl.)

En seniorsergent med ledelsesansvar for en militær station blev idømt 30 dages betinget fængsel for stillingsmisbrug efter straffelovens § 155 og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1. Seniorsergenten havde misbrugt sin stilling som leder til at skaffe sig uberettiget vinding, idet han bevirkede, at honorar for arbejdsopgaver, som de ansatte udførte i arbejdstiden for en anden myndighed, blev indsat på en konto tilhørende seniorsergentens firma.

Sagen er omtalt nedenfor under embedsforbrydelser (straffelovens § 155)

Eksempel 3 – Misbrug af firmahæftende betalingskort Retten i Holbæk, dom af 31. oktober 2022 (AU 2021/002178 m.fl.)

En marinespecialist blev idømt 40 dages betinget fængsel for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, og grov pligtforsømmelse, ved at have brugt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til kontante hæveringer samt til dækning af private udgifter for et samlet beløb på over 25.000 kr. Retten fandt, at han ud over grov pligtforsømmelse ved at have brugt kreditkortet i strid med reglerne herfor, tillige havde udsat sin arbejdsgiver, der hæftede for forbruget på kortet, for risiko for tab, og dømte for begge bestemmelser.

Sagen er omtalt nedenfor under mandatsvig (straffelovens § 280)

Pligtforsømmelse af særlig grov karakter

Der er i beretningsåret ikke afgjort sager vedr. pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter militær straffelov § 27, stk. 2.

Øvrige bestemmelser i militær straffelov

Der er ikke afgjort sager efter militær straffelov § 12, § 27 a og §§ 28-38 i beretningsåret.

5. Sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Oversigt over straffeloven

Embedsforbrydelser (§§ 151 & 155)

Almenfarlige forbrydelser (§ 192a)

Blufærdighedskrænkelser (§ 232)

Vold (§ 244)

Tyveri (§ 276)

Mandatsvig (§ 280)

Indledning

I dette afsnit behandles sager om militært personels overtrædelse af straffeloven. Der var i 2022 i alt 11 sanktionssager (personsager) vedr. sådanne overtrædelser, og flere af sagerne omfatter straf for flere forhold vedr. overtrædelse af straffeloven eller den militære straffelov mv. Sagerne er rubriceret under hovedforholdet.

Embedsforbrydelser

§ 151. Den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen, der er underordnet vedkommende i offentlig tjeneste eller hverv, forbryder sig i denne tjeneste, straffes, uden hensyn til om den underordnede kan straffes eller på grund af vildfarelse eller af andre grunde er straffri, efter den for den pågældende forbrydelse gældende bestemmelse.

Medvirken til at underordnets brug af militære køretøjer til privat kørsel

Retten i Viborg, dom af 16. december 2022

(AU 2021/000860)

En oversergent blev idømt en bøde på 5.000 kr. efter straffelovens § 151 for medvirken til en underordnets pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved at have tilskyndet en flyverspecialist til flere gange at køre ham til og fra arbejde i et militært køretøj.

Sagen mod den underordnede er omtalt ovenfor under pligtforsømmelse (misbrug af køretøjer).

§ 155. Misbruger nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, sin stilling til at krænke privates eller det offentliges ret, straffes han med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Sker det for at skaffe sig eller andre uberettiget fordel, kan fængsel indtil 2 år anvendes.

Stillingsmisbrug

Retten i Svendborg, dom af 2. november 2022

(AU 2021/001617 m.fl.)

En seniorsergent med ledelsesansvar for en militær station blev idømt 30 dages betinget fængsel for stillingsmisbrug efter straffelovens § 155 og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1. Auditørkorpset havde iværksat en efterforskning på baggrund af en anmeldelse fra Forsvarskommandoen om bl.a. embedsmisbrug på baggrund af to whistleblower-henvendelser. Retten fandt, at seniorsergenten havde misbrugt sin stilling som leder til at skaffe sig uberettiget vinding, idet han bevirkede, at honorar for arbejdsopgaver som de ansatte udførte i arbejdstiden, blev indsat på en konto tilhørende seniorsergentens firma.

Sagen blev omtalt i Årsberetningen for 2021.

Almenfarlige forbrydelser

§ 192 a. Med fængsel fra 2 år indtil 8 år straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ... ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i

- 1) skydevåben eller
- 2) andre våben eller eksplosivstoffer, når våbenet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

Stk. 2. Den, der i øvrigt overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Besiddes der samtidig ammunition,

der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

Stk. 4. Ved fastsættelsen af straffen for ulovlig besiddelse af andre våben eller eksplosivstoffer efter stk. 1, nr. 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted eller andet sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Besiddes der samtidig anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

Besiddelse af granater og sprængstof

Retten i Esbjerg, dom af 7. december 2022

(AU 2022/000833 m.fl.)

En premierløjtnant blev idømt 4 års fængsel for besiddelse af våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 192 a. Officeren havde siden 2015 været i besiddelse af to brisantgranater til en dysekanon, fire håndgranater med detonatorer og 500 gr. formbart sprængstof. Han havde tilegnet sig de pågældende genstande i forbindelse med en skydeøvelse i 2015 og først opbevaret dem på sit kontor på en kaserne. I 2017 havde han flyttet genstandene med bil og færge til sin bopæl i København, hvor han opbevarede dem på loftet i en beboelsesejendom, inden han i 2020 flyttede dem videre til sit kontor på en anden kaserne i Jylland. Genstandene blev herefter opbevaret samlet i en aflåst kasse på kontoret, hvor de den 9. juni 2022 blev opdaget i forbindelse med en mønstring af materiel.

Retten lagde ved vurderingen af, om forholdet skulle henføres til straffelovens § 192 a, vægt på, at der var tale om besiddelse af våben og eksplosivstoffer, der pga. deres *særdeles farlige* karakter var egnet til at forvolde betydelig skade. Retten lagde endvidere vægt på den langvarige besiddelse, hvorunder den tiltalte flere gange havde håndteret og transporteret genstandene, samt at han i en længere periode opbevarede genstandene samlet i en mindre metalkasse, hvorved der i hvert fald ved denne samlede opbevaring (i metalkassen) var risiko for utilsigtet detonation med deraf følgende fare for liv og helbred for personer, der måtte befinde sig i bygningen eller i en vis nærhed heraf. Selvom den tiltalte ikke havde nogen tilknytning til et kriminelt miljø og ikke tidligere var straffet, fandt retten herefter, at besiddelsen var sket under *særligt skærpende omstændigheder*, og henførte forholdet under straffelovens § 192 a. Han blev desuden dømt for grov pligtforsømmelse, idet han også var i besiddelse af flere stykker løs og skarp ammunition og en beskyttelsesvest, som han skulle have afleveret. Derudover var han i besiddelse af en kniv i strid med Forsvarets bestemmelser.

Se endvidere afsnittet om våbenlovsovertrædelser.

Blufærdighedskrænkelser

§ 232. Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Blufærdighedskrænkelser ved seksuelt betonedede udtalelser

Retten i Esbjerg, dom af 4. maj 2022

(AU 2021/001819 m.fl.)

En sergent blev idømt 60 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste for i alt 16 forhold af kønskrænkende adfærd overfor syv forurettede. Forholdene var fortrinsvis begået under udsendelse til Irak, mens sergenten var gruppefører. Den pågældende blev bl.a. fundet skyldig i fem forhold af blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 ved i flere tilfælde at have fremsat seksuelt betonedede udtalelser ved at have beluret en underordnet, der sad delvis afklædt i en bus, og ved at have opfordret en anden underordnet til at simulere oralt samleje med en banan. Desuden blev sergenten fundet skyldig i to tilfælde af ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1. Ud over straffen blev sergenten dømt til at betale 5.000 kr. i godtgørelse til den ene af de forurettede.

Sagen er tillige nærmere omtalt ovenfor under afsnittet om grov krænkelse af underordnet (militær straffelov § 18) og afsnittet nedenfor om forbrydelser mod den personlige frihed (straffelovens § 260).

Vold

§ 244. Den, som over vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Stk. 2. Begås forhold, der er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år.

Eksempel 1 – Tildelt sideordnet en skalle

Retten i Viborg, dom af 18. marts 2022

(AU 2021/001923)

En værnepligtig blev idømt 40 dages betinget fængsel for vold efter straffelovens § 244 ved på sit tjenestested

at have tildelt en sideordnet en skalle. Retten gjorde straffen betinget under hensyn til voldens karakter og omstændighederne, hvorunder den var udøvet, samt oplysningerne om tiltaltes personlige forhold, herunder at han tidligere var ustraffet.

**Eksempel 2 – Slag mod officer og sergent
Retten i Holstebro, dom af 7. december 2022
(AU 2022/000831)**

En sergent blev idømt 40 dages betinget fængsel for to forhold af vold efter straffelovens § 244 ved under udsendelse til Estland at have tildelt to forurettede hver flere slag i ansigtet med flad hånd.

Retten gjorde undtagelsesvist efter en samlet vurdering straffen betinget, idet retten lagde vægt på, at tiltalte, der var ustraffet, havde særdeles gode personlige forhold, at han havde flere udsendelser bag sig og havde udført sin tjeneste tilfredsstillende samt at forholdene var udøvet efter en fest, hvor der var givet tilladelse til at drikke alkohol. Endvidere lagde retten vægt på, at det ene forhold var begået, mens både tiltalte og forurettede var alkoholpåvirkede, at den udøvede vold ikke medførte skader på de forurettede, samt at tiltalte har givet de forurettede en undskyldning for det passerede.

**Eksempel 3 – Tiltalefrafald for gensidig, begrænset vold
(AU 2022/001030 m.fl.)**

To marinespecialister modtog af Auditøren hver et tiltalefrafald for vold efter straffelovens § 244 ved at have tildelt hinanden knytnæveslag under tjeneste på et militært skib. Auditøren lagde ved afgørelsen vægt på, at volden var gensidig, af begrænset omfang og med ringe skadevirkning.

Tyveri

§ 276. For tyveri straffes den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse. Med rørlig ting sidestilles her og i det følgende en energimængde, der er fremstillet, opbevaret eller taget i brug til frembringelse af lys, varme, kraft eller bevægelse eller i andet økonomisk øjemed.

**Eksempel 1 – Tyveri af ammunition
Retten i Odense, dom af 6. april 2022
(AU 2022/000302)**

En værnepligtig blev idømt 14 dages betinget fængsel for tyveri og for overtrædelse af våbenloven ved fra sit tjenestested at have stjålet en hjelm, en lygte med etui og et par skarpe patroner, som han medbragte til sin bopæl.

**Eksempel 2 – Tyveri af el
(AU 2022/001199)**

En oversergent vedtog den 6. december 2022 en bøde for tyveri og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, ved at have stjålet el til en ukendt værdi, idet oversergenten opladede sin private el-bil på sit tjenestested.

**Eksempel 3 – Tyveri af håndgranat og ammunition
Højesteret, dom af 15. september 2022
(AU 2021/001849)**

En konstabel blev dømt for bl.a. tyveri af en håndgranat med detonator samt mere end 100 stykker løs og skarp ammunition. Sagen er nærmere omtalt nedenfor under våbenlovningen.

Mandatsvig

§ 280. For mandatsvig straffes, får så vidt forholdet ikke falder ind under §§ 276-279a, den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding påfører en anden formuetab

- 1) ved misbrug af en for ham skabt adgang til at handle med retsvirkning for denne eller
- 2) ved i et formueanliggende, som den påhviler ham at varetage for den anden, at handle mod dennes tarv.

**Misbrug af firmahæftende betalingskort
Retten i Holbæk, dom af 31. oktober 2022
AU 2021/002178 m.fl.)**

En marinespecialist blev idømt 40 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 280, nr. 1, og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, ved at have foretaget kontanthævninger og betaling af private udgifter med sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til en samlet værdi af godt 25.000 kr. Der blev ved strafudmålingen lagt vægt på, at beløbet var blevet tilbagebetalt, og på den dømtes gode personlige forhold.

6. Sanktioner for overtrædelse af den øvrige strafbelagte særlovgivning

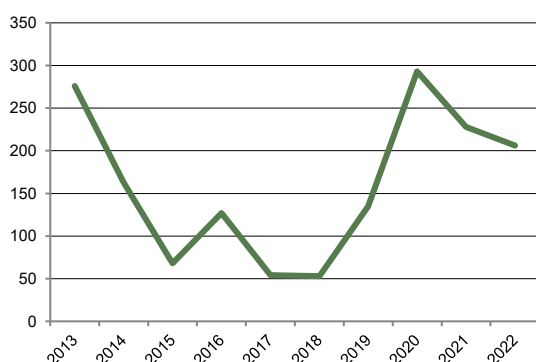
Oversigt over særlovgivningen - 2022

Færdselsloven
Våbenlovgivningen

Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Indledning

Færdselslovsovertrædelser er på ny langt den hyppigste forseelse inden for de militære straffesager.

Figur 12: Antal sanktioner for overtrædelse af færdselsloven 2013-2022.

Flertallet af færdselssagerne vedrører fortsat hastighedsovertrædelser. De øvrige færdselslovsovertrædelser har bl.a. omfattet kørsel uden kørekort og manglende brug af sikkerhedssele mv.

De fleste færdselssager kan afgøres med bødeforlæg. Ved sanktionsfastsættelsen følger Auditørkorpset i henhold til Generalauditør Meddelelse nr. 2/2020 praksis i civile straffesager, herunder taksterne i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om "Færdsel – Generelle retningslinjer for sanktionspåstande i færdselssager."

Færdselsforseelser uden for færdselslovens område og i missionsområder kan efter omstændighederne sanktioneres efter militær straffelov § 27.

Skiltning på militære tjenestesteder

I forbindelse med behandlingen af en konkret hastighedssag blev Auditøren opmærksom på, at den lokale skiltning vedr. hastighed ikke var godkendt af politiet i overensstemmelse med det gældende regelgrundlag.

Auditøren konstaterede derefter, at det samme kunne være tilfældet med skiltningen på andre militære tjenestesteder, og det blev på den baggrund besluttet at sætte verserende hastighedssager i bero, indtil det var afklaret, om skiltningen på disse tjenestesteder var godkendt og dermed kunne danne grundlag for strafforfølgning.

Auditørkorpset har på denne baggrund rettet henvendelse til den ansvarlige myndighed på området, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES).

I forbindelse med drøftelserne med FES blev det afklaret, at politiets oprindelige godkendelse af skiltningen på flere tjenestesteder ikke var sket i overensstemmelse med gældende regler, og da skiltningen i øvrigt ikke kunne godkendes, blev hastighedssagerne fra disse tjenestesteder afsluttet uden tiltalerejsning.

Der blev herefter af Auditøren iværksat en gennemgang af straffesager, der var afgjort i tidsrummet fra 2006 og frem til identificeringen af problemstillingen i 2019, med henblik på at vurdere om, hvorvidt der måtte være grundlag for at genoptage afgjorte sager pga. mangler ved godkendelsen af den skiltning, der havde dannet grundlag for bødeforlæg m.v.

Gennemgangen af sagerne har nu vist, at der i over 400 sager kan være tale om, at bøder m.v. er udstedt på baggrund af skiltning, der ikke er godkendt i overensstemmelse med reglerne herfor. Auditøren har derfor påbegyndt et arbejde med genoptagelse af disse sager og tilbagebetaling af bøder, der uretmæssigt måtte være inddrevet.

Hastighedssager

Færdselslovens §§ 4 & 41 ff.

Hastighedssagerne udgjorde i 2022 ca. 48 % af de i alt 206 sanktioner i færdselssager. Ni af sagerne medførte klip i kørekortet. I 2021 udgjorde hastighedssager ca. 44 % af de i alt 228 sanktioner i færdselssager, og 29 af sagerne medførte klip i kørekortet.

Auditøren modtager både hastighedssager fra politiets Automatiske Trafikkontrol (ATK) og fra militærpolitiets hastighedskontrol på kaserner og andre militære områder.

Med henblik på at effektivisere sagsbehandlingen og sikre, at hastighedssager ekspederes hurtigt, blev der i 2015 indført en ny bestemmelse i færdselslovens § 118 c om betinget objektivt strafansvar for ejeren (eller den registrerede bruger) af et køretøj i visse sager om hastighedsovertrædelser, der er konstateret ved ATK/fotovogne. Det betingede objektive strafansvar gælder i sager, hvor hastighedsoverskridelsen er på højst 30 %, og betyder, at det er ejeren af et køretøj, der som udgangspunkt hæfter for bøden.

Det er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI), der er registreret ejer af forswarets køretøjer, hvorfor det er FMI, der som udgangspunkt pålægges strafansvar i sager omfattet af det objektive ansvar, medmindre der er en fører, der erkender at have ført køretøjet.

Såfremt der udpeges en militært ansat fører, skal sagen behandles af Auditørkorpset, som kontakter føreren og orienterer denne om forseelsen. Erkender føreren overtrædelser, udsteder Auditørkorpset et bødeforelæg til pågældende. Erkender føreren at have ført køretøjet, men eksempelvis bestrider fartmålingens rigtighed, indbringer Auditøren sagen for retten.

Eksempel 1 – Kørsel med for høj hastighed førte til personskaade

(AU 2022/000598)

En værnepligtig vedtog en bøde på 1.200 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 41, stk. 1, og stk. 2, nr. 5, ved at have ført et militært køretøj (Mercedes Vito) med for høj hastighed hen over en bakketop, hvorved køretøjet slap underlaget og ramte ned på vejbanen med en sådan kraft, at to airbags blev udløst, og en passager i køretøjet pådrog sig en hjernerystelse.

Eksempel 2 – Kørsel med for høj hastighed

(AU 2022/000850)

En korporal vedtog en bøde på 3.000 kr. samt et klip for overtrædelse af færdselslovens § 4 ved på en rullebane i

øvelsesterræn at have ført et militært køretøj med mindst 66 km/t, selv om det ved færdselstavle var angivet, at hastigheden på stedet ikke måtte overstige 50 km/t.

Førerretsfrakendelse

Bestemmelserne om betinget og ubetinget frakendelse af førerretten fremgår af færdselslovens §§ 125-126. Førerretten frakendes betinget ved bl.a. hastighedsovertrædelser med mere end 60 % af den tilladte hastighed. Ved kørsel med busser eller lastbiler med en vægt på over 3500 kg dog allerede ved en overskridelse af den tilladte hastighed på 40 % eller derover. Ved flere forhold, højere hastigheder eller gentagelse, kan førerretten frakendes ubetinget.

Eksempel 1 – Bakkede militær personbil ind i civil bil med personskaade til følge

Retten på Frederiksberg, dom af 31. januar 2022

(AU 2021/000905)

En konstabel blev idømt en bøde på 2.500 kr. og et kørselsforbud for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 18, stk. 1, ved som fører af en militær personbil at have bakket ind i en civil personbil, hvis fører kom lettere til skade.

Eksempel 2 – Undladt at skrabte ruder fri for is og sne

Retten i Viborg, dom af 14. marts 2022

(AU 2021/002615)

En kadet blev idømt en bøde på 2.500 kr. og betinget frakendelse af førerretten for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 67, stk. 1, ved at have undladt at skrabte ruderne på sit civile køretøj fri for sne og is, før han førte køretøjet på militært område.

Spiritus- og narkotikakørsel

Færdselslovens §§ 53 & 54

Det gældende bødeniveau er fastlagt ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.). Det er i bemærkningerne til lovforslaget forudsat, at spirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 2,00 som udgangspunkt skal straffes med en bøde svarende til en måneds nettoløn gange alkoholkoncentrationen i blodet. Endvidere frakendes førerretten.

Er alkoholkoncentrationen i blodet mellem 0,51 og 1,20 promille sker der i førstegangstilfælde betinget frakendelse. Er den 1,21 promille eller derover frakendes fører-

retten for tre år. I gentagelsestilfælde er perioden længere. Der henvises uddybende til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om "Færdsel – Spirituskørsel".

Der var i 2022 ingen sager om spirituskørsel.

Andre færdselssager

Eksempel 1 - 14 tilfælde af kørsel uden kørekort Retten i Hjørring, dom af 18. januar 2022 (RAFD-80/2022)

(AU 2021/002531 m.fl.)

En marinespecialist blev idømt en bøde på 40.000 kr. for 14 tilfælde af overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., ved at have ført et militært køretøj, selv om han ikke havde kørekort. Bøden omfattede desuden et forhold af grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved at have undladt at oplyse sin chef om, at han ikke havde førerret.

Eksempel 2 - Kørsel uden sikkerhedssele Retten i Aalborg, dom af 18. januar 2022

(AU 2021/002516)

En flyverspecialist blev idømt en bøde på 1.500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 80, stk. 1, ved at have ført et militært køretøj uden at have anlagt sikkerhedssele.

Eksempel 3 - Overladt føringen af køretøj til kollega uden førerret

(AU 2022/000870 m.fl.)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 65, stk. 2, ved på militært område at have overladt føringen af et civil køretøj til en kollega, der ikke havde førerret. Føreren af køretøjet vedtog selv en bøde på 7.000 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., ved at have ført køretøjet i strid med et kørselsforbud.

Sanktioner for overtrædelse af andre strafferetlige særlove

Militære straffesager vedr. overtrædelser af den øvrige (civile) strafbelagte lovgivning er mindre hyppige. Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager, herunder bødetaksterne i Rigsadvokatmeddelelsen i det omfang, der er udfærdiget sådanne på området.

Våbenlovgivningen

Overtrædelse af våbenlovgivningen, herunder hjemtagelse af våben, ammunition mv.

Militært personel, der har hjemtaget genstande omfattet af våbenloven, f.eks. efter endt øvelse, vil – foruden et strafansvar efter våbenloven – normalt også skulle drages til ansvar for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, jf. det militære bestemmelsesgrundlag, eller for overtrædelse af straffeloven, såfremt betingelserne for at rejse tiltale for berigelseskriminalitet, f.eks. tyveri fra arbejdsplads, er til stede.

Opbevares genstandene midlertidigt og uden berigelseshensigt, f.eks. på den pågældendes værelse på militært område, vil vedkommende normalt alene blive draget til ansvar for pligtforsømmelse efter militær straffelov.

Såfremt en person derimod ulovligt har tilegnet sig eksempelvis militær ammunition, vil dette som udgangspunkt medføre straf for overtrædelse af både våbenlovgivningen og straffelovens bestemmelser om tyveri, uafhængigt af om ammunitionen opbevares på pågældendes bopæl eller på eksempelvis et værelse på en kaserne. Tilsvarende gælder genstande, der er omfattet af fyrværkeriloven.

Overtrædelse af våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder kan henføres under straffelovens § 192 a.

Der har i beretningsåret været to sager, der har ført til straf for overtrædelse af våbenlovgivningen mv.

Sag 1 – Besiddelse af stjålet håndgranat Højesteret, dom af 15. september 2022 (UfR 2022,4971H) (AU 2021/001849)

Auditørkorpset modtog den 9. august 2021 en anmeldelse om, at en konstabel havde stjålet en håndgranat i forbindelse med en skydeøvelse. Efter at være blevet konfronteret med, at der gik rygter om at han havde stjålet en håndgranat, afleverede konstablen håndgranaten, som han havde opbevaret på sin bopæl, og hjalp med at fremfinde detonatoren, som han havde gemt i det øvelsesterræn, hvor håndgranaten var blevet stjålet. Han blev fremstillet i grundlovsforhør den 16. august 2021 og varetægtsfængslet.

Ved Retten i Holstebros dom af 1. oktober 2021 blev tiltalte fundet skyldig i "under særligt skærpende omstændigheder" at have været i besiddelse af en håndgranat, som efter sin særdeles farlige karakter er egnet til at volde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 4, 1. pkt. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder, og tiltalte blev fængslet efter domsafsigelsen.

Domfældte ankede dommen til Vestre Landsret, der ved dom af 27. januar 2022 fandt, at våbenbesiddelsen alene kunne anses for sket "under skærpende omstændigheder", og derfor henførte forholdet under våbenloven og nedsatte straffen til fængsel i 6 måneder.

Auditørkorpset ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret for at få afklaret spørgsmålet om, hvorvidt våbenbesiddelsen var omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, eller om forholdet skulle henføres under våbenloven samt for at få afklaret rette udmåling af straffen.

Højesteret udtalte i dommen af 15. september 2022, at en håndgranat efter forarbejderne er et våben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, og at den omhandlede håndgranatskal uden detonator måtte anses for at være et våben som omfattet af bestemmelsen. Højesteret udtalte herefter, at besiddelse af våben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, som udgangspunkt må anses for sket under *særligt skærpende* omstændigheder, idet der er tale om våben, der efter deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, men at dette udgangspunkt i *helt særlige tilfælde* kan fraviges, navnlig hvis der ikke er nærliggende risiko for, at våbnet tilsigtet eller utilsigtet vil volde betydelig skade.

Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder fandt Højesteret, at våbenbesiddelsen ikke var sket under særligt skærpende omstændigheder, og at forholdet derfor med rette var henført under våbenloven. Højesteret lagde herved vægt på bl.a., at tiltalte ikke tidligere var straffet og ikke havde nogen tilknytning til et kriminelt miljø, at han kun kortvarigt havde været i besiddelse af en detonator, som han gravede ned med henblik på bortskaffelse, at han tog håndgranatskallen med som souvenir, som han placerede på en hylde på sit værelse, og at det fremgik af forklaringen fra en ammunitionsrydningsbefalingsmand, at håndgranatskallen uden detonator ikke i sig selv var farlig. Højesteret henførte derfor forholdet under våbenloven og frifandt for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen og stadfæstede derfor landsrettens dom.

Sagen er tillige omtalt flere andre steder i beretningen, herunder nedenfor vedr. knivloven.

Sag 2 - Besiddelse af geværgranat Retten i Holbæks dom af 28. oktober 2022 (AU 2021/001579 m.fl.)

Efter at have modtaget oplysninger om mulig opbevaring af våben, blev der den 15. oktober 2021 foretaget ransagning på en tidligere ansats bopæl. Der blev ved ransagningen bl.a. fundet en 40 mm geværgranat, som den pågældende havde været i besiddelse af gennem flere år og opbevarede i en lade på sin gård.

Den pågældende blev indledningsvist varetægtsfængslet som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, men blev senere løsladt.

Der blev efterfølgende rejst tiltale mod den pågældende for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 192 a ved på sin bopæl gennem flere år under særligt skærpende omstændigheder at have været i besiddelse af geværgranaten, som efter sin særdeles farlige karakter var egnet til at volde betydelig skade.

Ved Retten i Holbæks dom af 28. oktober 2022 blev den pågældende frifundet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, idet byretten henførte forholdet under våbenloven. Retten lagde herved vægt på, at en geværgranat, hvis den detoneres, er egnet til at forvolde betydelig skade, herunder ved at dræbe eller kvæste flere mennesker på én gang, hvorfor geværgranaten er omfattet af den type våben eller eksplosivstoffer, der er nævnt i straffelovens § 192 a.

Retten lagde herefter under henvisning til Højesterets dom i den ovenfor omtalte sag (AU 2021/001849) til grund, at besiddelse af en geværgranat som udgangspunkt må anses for at være sket under særligt skærpende omstændigheder, idet der er tale om et våben eller eksplosivstof, der efter sin særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade. Dette udgangspunkt kan i helt særlige tilfælde fraviges, navnlig hvis der ikke er nærliggende risiko for, at våbnet tilsigtet eller utilsigtet vil volde betydelig skade.

Retten fandt herefter i den konkrete sag anledning til at fravige dette udgangspunkt med henvisning til, at tiltalte ikke havde nogen tilknytning til et kriminelt miljø, at tiltalte ikke var tidligere straffet, at geværgranaten blev opbevaret på et loft på en gård med lang afstand til andre bygninger, at tiltalte ikke var i besiddelse af en granatkaster, at granaten pga. sin indretning med en sikkerhedsanordning ikke utilsigtet ville kunne detoneres og derved forvolde betydelig skade, herunder f.eks. ved kraftig opvarmning eller ved stød samt at granatene ikke uden videre tilsigtet ville kunne detoneres. Retten fandt herefter ikke, at besiddelsen af geværgranaten var sket under særligt skærpende omstændigheder, men alene under skærpende omstændigheder, hvorfor til-

talte alene blev fundet skyldig i overtrædelse af våbenloven. Tiltalte blev herved idømt fængsel i 5 måneder. Sagen omfattede endvidere nogle mindre alvorlige forhold.

Knivloven

Med knivloven af 2016 er kursen over for knive i nattelivet og i kriminelle miljøer blevet skærpet, samtidig med, at reglerne for brug af knive til fornuftige dagligdags gøremål er blevet lempet.

Enhåndsbetjente foldeknive er således ifølge knivloven ikke længere kategoriseret som særligt farlige knive, det er forbudt at besidde, herunder på egen bopæl, uden tilfaldelse fra politiet. Herudover er princippet om, at lovlig knive mv. kun må medbringes på offentlige steder mv., når der er et anerkendelsesværdigt formål, udvidet til at omfatte alle knive og blankvåben.

Endelig er der indført en betydelig strafskærpelse for personer, som tidligere er dømt for vold mv., og som bærer kniv på steder, hvor der erfaringsmæssigt er høj risiko for vold, f.eks. i nattelivet eller kriminelle miljøer.

Sanktionerne for overtrædelse af knivloven fremgår af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om "Sanktionspåstande i våbensager".

Straffen for personer, som bærer kniv i f.eks. nattelivet, og som tidligere er straffet for vold, trusler mv. er i førstegangstilfælde som udgangspunkt 40 dages ubetinget fængsel, mens straffen i andengangstilfælde som udgangspunkt er 60 dages ubetinget fængsel.

Det følger heraf, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivloven straffes med en bøde på 3.000 kr., hvis der er tale om besiddelse af en almindelig kniv på et offentligt tilgængeligt sted. Er der tale om en kniv, som ikke lovligt kan besiddes, er straffen en bøde på 5.000 kr.

Besiddelse af halskniv

(AU 2021/001849)

En konstabel modtog et tiltalefrafald for på sin bopæl at have været i besiddelse af en enhåndsbetjent kniv, der var konstrueret til at hænge om halsen og at blive trukket derfra. Der blev ikke udmålt en særskilt straf, da den pågældende efter gerningstidspunktet var blevet idømt 6 måneders fængsel for besiddelse af en stjålet håndgranat (eksempel 1 under afsnittet om våbenloven).

7. Eksempler på sager afsluttet uden tiltale og frifindende domme

Oversigt: Sager uden sanktion efter retsplejeloven

1. Sager uden sigtelse

- Afvisning af anmeldelsen (§ 749, stk. 1),
- Indstilling af efterforskningen (§ 749, stk. 2).

2. Sager med sigtelse

Hel eller delvis påtaleopgivelse,

- hvis sigtelsen har vist sig grundløs (§ 721, stk. 1, nr. 1),
- på bevisets stilling (§ 721, stk. 1, nr. 2) eller
- i særlige tilfælde pga. af et uforholdsmæssigt ressourceforbrug (§ 721, stk. 1, nr. 3).

3. Sager med tiltale

- Frifindelse.

Indledning

I dette afsnit omtales eksempler på sager, som i 2022 er afsluttet uden en strafferetlig sanktion, enten fordi anmeldelsen er afvist, efterforskningen er indstillet, påtale er opgivet eller fordi retten har frifundet den tiltalte.

Sager afsluttet uden sigtelse

Afslutningen af en straffesag uden tiltale kan efter retsplejelovens regler ske ved afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen eller ved påtaleopgivelse.

Afvisning af anmeldelsen efter retsplejelovens § 749, stk. 1

En anmeldelse afvises, hvis det umiddelbart kan fastslås, at der ikke er grundlag for at indlede efterforskning.

Eksempel 1 - Ikke respektstridig opførsel at "kaste håndtegn" mod militærpolitisergent med ryggen til (AU 2022/000819)

Auditørkorpset modtog den 7. juni 2022 en anmeldelse fra militærpolitiet om, at en værnepligtig havde udvist respektstridig opførsel ved at "kaste håndtegn" i retning mod en militærpolitisergent, som stod med ryggen til. Håndtegnet, der bestod i at pege med udstrakt arm og langfinger, var ifølge dennes egen forklaring til militærpolitiet et bande- eller gangster-håndtegn. Auditøren

beslattede den 14. juni 2022 at afvise anmeldelsen og oversende sagen til disciplinarchef, idet forholdet ikke kunne antages at have den for en militær straffesag fornødne grovhed.

Eksempel 2 - Enkeltstående tilfælde af privat brug af firmehæftende betalingskort var ikke grov pligtforsømmelse (AU 2022/000423)

Auditørkorpset modtog den 28. marts 2022 en anmeldelse fra Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse (FRS) om, at en oberstløjtnant havde anvendt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til et privat køb på ca. 5.300 kr. Da der var tale om en enkeltstående betaling, som pågældende ved en fejl havde foretaget, og den pågældende selv henvendte sig til FRS for at tilbagebetale beløbet, besluttede Auditøren den 30. marts 2022 at afvise anmeldelsen, idet Auditøren vurderede, at forholdet ikke havde den for en militær straffesag fornødne grovhed. Efter gældende procedure blev sagen sendt til Forsvarsministeriets Personalestyrelse mhp. en vurdering af sagens eventuelle ansættelsesretlige konsekvenser.

Indstilling af efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2

Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan efterforskningen indstilles efter retsplejelovens § 749, stk. 2, hvis der ikke har været rejst sigtelse i sagen.

Eksempel 1 - Ubehagelige tilråb til erhvervspraktikanter var ikke grov pligtforsømmelse (AU 2021/002546)

Auditørkorpset modtog den 15. november 2021 en anmeldelse om, at en oversergent havde udsat erhvervspraktikanter for bl.a. ubehagelige tilråb, hvilket efter det oplyste havde fået én af praktikanterne til at tage hjem før tid. Auditøren besluttede derfor at indlede en efterforskning af sagen, der blev indstillet den 8. marts 2022, idet forholdet ikke kunne antages at have den for en militær straffesag fornødne grovhed. Sagen blev samtidig oversendt til disciplinarchefen, som efterfølgende tildelte oversergenten en tilrettevisning i henhold til militær disciplinarlov.

Eksempel 2 - Ingen rimelig formodning om voldtægtsforsøg

(AU 2022/000454)

Auditørkorpset modtog den 31. marts 2022 en anmeldelse om, at en mandlig værnepligtig havde angivet sig udsat for voldtægtsforsøg af to sideordnede efter hjemkomst til tjenestestedet fra en afslutningsfest. Auditøren besluttede derfor at indlede en efterforskning af sagen. Den 28. juni 2022 blev efterforskningen af sagen indstillet, idet der ikke var rimelig formodning om, at de to sideordnede havde haft til hensigt at begå et seksuelt overgreb eller andet strafbart forhold. De havde efter deres egen forklaring forsøgt at hjælpe den forurettede med at blive afklædt og lagt i seng, fordi han var beruset.

Eksempel 3 –Drillende mails afsendt fra anden persons tjenestecomputer var ikke grov pligtforsømmelse

(AU 2022/000944)

Auditørkorpset modtog den 27. juni 2022 en anmeldelse om, at en premierløjtnant havde anvendt en oversergents tjenestecomputer, der var efterladt ulåst, til at fremsende en mail til adskillige fælles kolleger, hvori han i oversergentens navn tilkendegav at søge frivillige til en prostataundersøgelse. Auditøren besluttede derfor at indlede efterforskning af sagen. Den 26. juli 2022 blev efterforskningen af sagen indstillet i, idet Auditøren fandt, at forholdet ikke havde den for en militær straffesag fornødne grovhed, og sagen blev oversendt til disciplinarchefen.

Eksempel 4 – Fejlhåndtering af håndgranat var ikke grov pligtforsømmelse

(AU 2022/000411)

Auditøren modtog den 23. marts 2022 en anmeldelse om fejlhåndtering af en håndgranat under en øvelse, hvilket medførte, at tre personer pådrog sig lettere, til dels behandlingskrævende skader. Auditøren besluttede den 18. maj 2022 at indstille efterforskningen af sagen, idet der blev lagt vægt på, at der opstod en misforståelse blandt personellet omkring håndteringen af håndgranaten, og at der var tale om nyt materiel. Auditøren fandt derfor ikke, at der var handlet med den for en militær straffesag fornødne grove uagtsomhed. Sagen blev i stedet sendt til disciplinarchefen.

Eksempel 5 – Manglende beviser i krænkelssag, da muligt offer ikke ønskede at medvirke til efterforskning

(AU 2021/002579)

Auditøren modtog den 1. december 2021 en anmeldelse om et muligt krænkende forhold i form af berøring af en kvindes bagdel begået af en major under et kursus i udlandet. Da det var oplyst til sagen, at hverken kvinden eller de lokale myndigheder ønskede sagen behandlet strafferetligt, fandt Auditøren, at det mod majorens benægtelse ikke var muligt at føre bevis for, at et strafbart

forhold var begået. Auditøren indstillede derfor efterforskningen den 1. marts 2022 og oversendte samtidig sagen til disciplinarchefen.

2. Påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1

Har der i forbindelse med efterforskningen været rejst sigtelse i sagen, og er der efter afslutning af efterforskningen ikke grundlag for at rejse tiltale, kan påtale opgives efter retsplejelovens § 721. I hovedparten af sagerne sker påtaleopgivelsen på *bevisets* stilling efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Eksempel 1 - Forklaring om, at vådeskud skyldtes hændeligt uheld, kunne ikke afvises

(AU 2021/002219)

Auditørkorpset modtog den 10. november 2021 en anmeldelse om, at der i et vagtlokale på Amalienborg Slot var afgivet et vådeskud med et gevær udleveret til en værnepligtig. Auditøren indledte en efterforskning af sagen, i hvilken forbindelse den værnepligtige blev sigtet for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved utilsigtet at have påvirket geværets aftrækker. Den pågældende forklarede dog, at våbnet var faldet ned fra et våbenstativ og havde afgivet skud af sig selv ved sammenstød med gulvet. Ved en undersøgelse foretaget af Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste blev der ikke konstateret fejl på våbnet, og der kunne ikke fremprovokeres skud ved rekonstruktion af hændelsen som forklaret af den sigtede. Den sigtede fastholdt dog sin forklaring, som blev understøttet af flere vidneforklaringer og af billedmateriale fra gerningsstedet, hvorfor Auditøren den 25. april 2022 besluttede at opgive påtale af sagen.

Eksempel 2 - Vognkommandør på pansret køretøj havde ikke handlet groft uagtsomt

(AU 2021/001959)

Auditøren modtog en anmeldelse om et færdselsuheld hvor et køretøj af typen Piranha under en bakkemanoevr ud på en vej stødte sammen med en militær lastbil, med materiel skade på begge køretøjer til følge. Det blev lagt til grund, at føreren af Piranhaen ikke havde udsyn bagtil, hvorfor køretøjet måtte føres efter anvisninger fra vognkommandøren, som befandt sig i kommandørlugen. Påtale mod vognkommandøren blev dog opgivet, idet denne havde givet anvisninger til føreren i overensstemmelse med gældende retningslinjer, herunder ved straks at melde stop, da han erkendte faren for sammenstød. I øvrigt var der dårlige oversigtsforhold, ligesom dirigering af køretøjet fra jorden ikke var en relevant mulighed. Vognkommandøren vurderedes således ikke at have udvist den for en militær straffesag fornødne grove uagtsomhed, og sagen blev i stedet oversendt til disciplinarchefen.

Eksempel 3 – Manglende bevis for blufærdighedskrænkelser

(AU 2022/000939)

En seniorsergent blev på baggrund af en anmeldelse sigtet for blufærdighedskrænkelser ved uopfordret at have blottet sit underliv og kønsdele i ikke erigeret tilstand for en civil kvindelig medarbejder. Da der til dels var modstridende forklaringer om visse dele af hændelsesforløbet, vurderedes det ikke, at der kunne føres det for en militær straffesag fornødne bevis for, at seniorsergenten havde forsæt til at krænke den civile medarbejder. Påtale af sagen blev derfor opgivet, og sagen blev i stedet sendt til disciplinarchefen.

Frifindelse

Som frifindende domme regnes domme, hvor den tiltalte i det hele frifindes for den rejste tiltale. Der blev i beretningsåret afsagt fem frifindelsesdomme. Sagerne omtales nedenfor.

Sag 1 - Ikke grov pligtforsømmelse i forbindelse med afregning af time- og dagpenge

Retten i Næstved, dom af 11. marts 2022

(AU 2020/000148 m.fl.)

Fem medarbejdere i forsvaret blev frifundet for grov pligtforsømmelse ved i flere tilfælde i forbindelse med afregning af deres tjenesterejser at have afgivet urigtige oplysninger om egenbetalte måltider, hvorved de havde fået udbetalt for meget i time- og dagpenge. Retten fandt, at de tiltalte havde tilsidesat deres tjenesteplichter som beskrevet, men at forholdene ikke havde en sådan grovhed, at de udgjorde strafbar grov pligtforsømmelse. Den ene af de tiltalte var desuden tiltalt for yderligere et forhold af grov pligtforsømmelse ved at have opfordret de øvrige tiltalte og flere andre til at afgive urigtige oplysninger som beskrevet. Retten fandt det imidlertid alene bevist, at den pågældende havde fremsat en sådan opfordring til én anden medarbejder, og herefter fandtes heller ikke dette forhold at kunne karakteriseres som grov pligtforsømmelse.

Sagen er tillige omtalt nedenfor i afsnittet om sager omtalt i tidligere årsberetninger.

Sag 2 - Ikke tiltrådt vagt i alkoholpåvirket tilstand

Sermersooq Kredsret, dom af 1. marts 2022 (1736/2020)

(AU 2020/000257)

En kaptajn blev frifundet for i Grønland at være mødt til planlagt tjeneste som vagthavende officer i alkoholpåvirket tilstand, hvorved han var blevet taget ud af tjenesten. Retten fandt, at den tiltalte havde indtaget alkohol forud for tjenesten, men fandt det derimod ikke bevist, at han havde tiltrådt vagten i så alkoholpåvirket tilstand, at han ikke havde været i stand til at varetage tjenesten.

Sag 3 - Ikke forsætlig misbrug af tjenestekøretøj

Vestre Landsret, anke dom af 30. marts 2022

(AU 2020/000687 m.fl.)

En chefsergent blev frifundet for otte forhold af brugstyveri af motorkøretøj ved at have anvendt et militært tjenestekøretøj til privat kørsel, herunder mellem sit tjenestested og sin bopæl. Landsretten fandt det efter en samlet vurdering ikke bevist, at den tiltalte havde haft det fornødne forsæt til at gøre uberettiget brug af forsvarets køretøjer, og frifandt derfor den tiltalte for samtlige forhold. Derved omstødte landsretten Retten i Viborgs dom af 29. november 2021, hvorved den tiltalte var fundet skyldig i seks af de otte forhold og idømt 50 dages betinget fængsel.

Sagen er tillige omtalt nedenfor i afsnittet om afsluttede ankesager.

Sag 4 - Rådgivning af underordnede var ikke strafbar

Retten i Sønderborg, dom af 12. maj 2022

(AU 2021/002073)

En kaptajn blev frifundet for grov pligtforsømmelse ved under en øvelse i Norge at have rådgivet efterstående personel til at betale for rent private udgifter med deres tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort. Retten lagde til grund, at flere af øvelsesdeltagerne havde foretaget visse indkøb med deres firmakort, som af Forsvarsministeriets Personalestyrelse blev anset for rent private og uberettigede. Derimod fandt retten det ikke bevist, at kaptajnen ved sin meddelelse til personellet om anvendelse af firmakortet havde medvirket forsætligt eller groft uagtsomt til personellens tilsidesættelse af gældende retningslinjer, hvorfor kaptajnen blev frifundet.

Sag 5 - Ledelsesmæssig håndtering af sag om tyveri af håndgranat var ikke strafbar

Retten i Viborg, dom af 2. december 2022

(AU 2021/001573)

En kompagnichef blev tiltalt for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, i forbindelse sin ledelsesmæssige håndtering af en sag, hvor en konstabel-elev havde stjålet en håndgranat (AU 2021/001849 m.fl. omtalt ovenfor), idet pågældende i en periode havde undladt at iværksætte de fornødne undersøgelser af sagen og endvidere undladt at orientere relevante myndigheder og sin chef om sagen. Pågældende blev ved Retten i Viborg frifundet for den rejste tiltale.

Auditøren har anket sagen til landsretten med påstand om domfældelse.

Eksempler på frifindelse i enkeltstående forhold m.v.

En særlig problemstilling vedrører de sager, der hvor der sker domfældelse for en mindre alvorlig bestemmelse end den bestemmelse, der er rejst tiltale for.

Der kan f.eks. være tale om en frifindelse for overtrædelse straffelovens § 192 a om overtrædelse af våbenloven under særligt skærpende omstændigheder, hvor forholdet i stedet henføres under våbenloven. Der kan også være tale om frifindelse for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om blufærdighedskrænkelser, mandatsvig eller brugstyveri, hvor forholdet i stedet henføres under militær straffelovs bestemmelser om krænkelse af underordnede eller grov pligtforsømmelse.

Domstolenes anvendelse af andre, mindre alvorlige straffebestemmelser indebærer således ikke, at domstolene har anset den udviste adfærd for at være lovlig.

Eksempel 1 - Frifundet for mandatsvig og dømt for grov pligtforsømmelse

Københavns Byret, dom af 23. juni 2022

(AU j. nr. 2022/000246)

En korporal blev frifundet for mandatsvig ved at have anvendt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til privat forbrug på ca. 6.500 kr. Retten lagde til grund, at tiltaltes eget betalingskort var blevet afvist i forbindelse med betaling, selv om der var dækning på kortet.

Retten lagde bl.a. vægt på, at han efterfølgende selv rettede henvendelse til Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse, hvor han oplyste, at han havde benyttet kortet på en striptklub, og at han havde tjenestefri uden løn, samt at han efterfølgende havde tilbagebetalt beløbet.

Retten fandt dog tiltalte skyldig i grov pligtforsømmelse, idet han havde anvendt betalingskortet i strid med forswarets bestemmelser for firmahæftende betalingskort.

Eksempel 2 - Frifundet for overtrædelse af straffelovens § 192 a og dømt for overtrædelse af våbenloven

Retten i Holbæks dom af 28. oktober 2022

(AU 2021/001579 m.fl.)

En tidligere overkonstabel blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, idet retten vurderede, at besiddelse af en geværgranat udgjorde en overtrædelse af våbenloven. Tiltalte blev idømt 5 måneders fængsel for denne overtrædelse samt overtrædelse af fyrværkeriloven og lov om euforiserende stoffer i forbindelse med besiddelse af håndvåbenammunition, kanonslag og pot.

Sagen, herunder henførelsen af forholdet til våbenloven og ikke straffeloven, er uddybende omtalt i beretningens afsnit vedr. våbenloven.

Eksempel 3 - Frifundet for blufærdighedskrænkelser og dømt for grov krænkelse af underordnede

Retten i Hjørring, dom af 2. december 2022

(AU 2021/001703)

En premierløjtnant blev frifundet for blufærdighedskrænkelser ved at have kysset fem underordnede på henholdsvis munden eller kinden, herunder i et tilfælde at have spyttet whisky i munden på en underordnet. Tiltalte blev fundet skyldig i fire forhold af grov krænkelse af underordnede. Retten fandt efter en samlet vurdering, at det ikke var tilstrækkeligt godtgjort, at der var tale om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og frifandt for overtrædelse af denne bestemmelse.

Sagen omtales også i beretningens afsnit om forsætlig krænkelse af underordnet (§ 18).

8. Undersøgelser i arbejdsskadesager

Oversigt

*Undersøgelser af tilskadekomst i tjenesten mv.
Samarbejdet med forswarets havarikommissioner
Undersøgelser i 2022*

Undersøgelser af tilskadekomst i tjenesten mv.

Den militære anklagemyndighed indleder rutinemæssigt en undersøgelse, når dansk militært personel afgår ved døden eller kommer alvorligt til skade i tjenesten. Der foretages i hvert enkelt tilfælde en individuel undersøgelse, der har til formål at fastslå eller udelukke, om der er begået et strafbart forhold. Den militære retsplejelov, retsplejeloven og sundhedsloven m.fl. finder anvendelse i disse sager.

Det følger af Forsvarsministeriets cirkulæreskrivelse af 30. juni 2014 om behandling af erstatningssager i forsvaret, at Auditørkorpset skal underrettes snarest muligt, hvis en ansat afgår ved døden. Det gælder også, hvis en ansat pådrager sig alvorlig personskade, dvs. hvor der er fare for liv og førlighed, herunder fare for varigt mén.

Auditørkorpset underrettes endvidere om en arbejdsskade i andre tilfælde end de anførte efter retningslinjerne i Kundgørelse for Forsvaret (KFF) B. 3-5, Forsvarsministeriets cirkulære af 27. april 1994 om underretning af Auditørkorpset i arbejdsskadesager. Auditørkorpset har til opgave at foretage bevissikring i erstatningssager.

Auditørkorpset modtager bl.a. underretning i følgende tilfælde

- såfremt en ansat afgår ved døden og
- ved alvorlig personskade, dvs. hvor der er fare for liv og førlighed, herunder fare for varigt mén.

Forsvarsministeriets cirkulæreskrivelse af 30. juni 2014 om behandling af erstatningssager i Forsvaret. jf. Kundgørelse for Forsvaret B.3-5, (KFF B. 3-5) (Cirkulære om underretning af Forsvarets Auditørkorps i arbejdsskadesager).

Det følger i øvrigt af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 2 om retten til liv, at der må

kræves en uafhængig undersøgelse af omstændighederne omkring soldaters mistænkelige dødsfald i tjenesten, og at de personer, der foretager undersøgelsen, bør være uafhængige af de, der er implicerede i hændelsen.

Europarådets Rekommandation om menneskerettigheder inden for de væbnede styrker og undersøgelser vedr. dræbte og tilskadekomne danske soldater er nærmere beskrevet i udgivelsen *Den Militære Straffe- og Retsplejeordning*, som kan findes på Auditørkorpsets hjemmeside www.fauk.dk.

Samarbejdet med forswarets havarikommissioner

Der er fastlagt særskilte bestemmelsesgrundlag i forsvaret for håndtering af ulykker og etablering af havarikommissioner for hæren, søværnet og flyvevåbnet. Bestemmelsesgrundlagene fastlægger bl.a. rammerne for samarbejdet mellem havarikommissionerne og den militære anklagemyndighed i de tilfælde, hvor en hændelse/ulykke undersøges af både en nedsat havarikommission og af Auditørkorpset.

De militære havarikommissioners undersøgelser gennemføres overordnet set for at tilgodese sikkerhedsmæssige forhold, hvorimod Auditørkorpsets undersøgelse af et havari/en ulykke primært har til formål at afklare, om der er grundlag for at placere et strafferetligt ansvar. De militære havarikommissioners undersøgelsesarbejde og sagsbehandling foregår således adskilt fra en eventuel sideløbende strafferetlig undersøgelse, og oplysninger indsamlet til brug for en havarikommissions arbejde (interviews, rapporter mv.) må som udgangspunkt ikke overgives til Auditørkorpset til brug for en strafferetlig behandling.

De militære havarikommissioner har en forpligtigelse til straks at underrette Auditørkorpset, såfremt de i forbindelse med undersøgelsesarbejdet får mistanke om, at der er begået strafbart forhold i forbindelse med ulykken.

Fotograf: Leonora Frydensberg Sepstrup (Forsvarsgalleriet).

Undersøgelser i 2022

Auditørkorpset har i beretningsåret foretaget undersøgelser af en række ulykkestilfælde. Sagerne omtales nedenfor.

Eksempel 1 – Ramt i hoved af luge på pansret køretøj

(AU 2022/000390)

Auditørkorpset modtog den 18. marts 2022 orientering fra militærpolitiet om, at en konstabel var kommet til skade i Estland under aflæsning af en pansret mandskabsvogn. En luge på køretøjet var faldet ned over den pågældendes hoved med hovedpine og kvalme til følge. På baggrund af disse oplysninger blev militærpolitiet bemyndiget til at efterforske hændelsen. Den 30. marts 2022 blev efterforskningen af sagen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke var grundlag for at antage, at militært personel havde begået et strafbart forhold i forbindelse med hændelsen.

Eksempel 2 – Personskade på passager i bil pga. høj fart

(AU 2022/000598)

Auditørkorpset modtog den 25. april 2022 en melding om, at to værnepligtige havde været involveret i en solumlykke under kørsel i et vagtkøretøj. Den ene, der var passager i køretøjet, havde pådraget sig en hjernerystelse. På baggrund af disse oplysninger besluttede Auditøren at indlede en strafferetlig efterforskning af sagen. Sagen blev afsluttet ved, at føreren af køretøjet vedtog en bøde på 1.200 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 41 ved at have ført vagtkøretøjet med en hastighed, der efter forholdene var for høj, hvorved han havde mistet herredømmet over køretøjet, som i forbindelse med kørslen havde sluppet vejen og derefter ramt vejen igen med en sådan kraft, at to airbags blev udløst.

Eksempel 3 – Personskade ved geværundervisning pga. spark til gevær

(AU 2022/001184)

Auditørkorpset modtog den 23. august 2022 en anmeldelse om, at en værnepligtig var blevet ramt i hovedet af kolben på sit udleverede gevær, idet en befalingsmand i undervisningsøjemed havde sparket til geværets pibe for at demonstrere rekylens styrke. Hændelsen havde ført til hjernerystelse og tilbagevendende hovedpine for den værnepligtige. Den 14. oktober 2022 blev efterforskningen af sagen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke var grundlag for at antage, at militært personel havde begået et strafbart forhold i forbindelse med hændelsen. Generalauditøren traf den 23. november 2022 afgørelse om, at efterforskningen skulle genoptages på baggrund af en klage med henblik på at tilvejebringe eventuelle retningslinjer og bestemmelsesgrundlag for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den omhandlede geværlektion.

Den 18. januar 2023 blev efterforskningen af sagen igen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke var grundlag for at antage, at militært personel havde begået et strafbart forhold i forbindelse med hændelsen.

Eksempel 4 – Besvimelse efter løbetur og ophold i koldt vand

(AU 2022/000387)

Auditørkorpset blev den 18. marts 2022, i forbindelse med efterforskningen af en anden sag, opmærksom på, at en konstabelelev var kommet til skade i forbindelse med en løbetur, som blev gennemført fordi konstabeleven ikke kunne deltage i en skydebanedag pga. mistanke om beruselse. Løbeturen involverede passage af en å og ophold i vandet ved kysten i februar. På et tidspunkt besvimede konstabeleven. Han blev afhentet af en ambulance og var indlagt på hospital i seks timer. På baggrund af disse oplysninger besluttede Auditøren at indlede en strafferetlig efterforskning af sagen. Den 21. december 2022 blev efterforskningen af sagen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke var grundlag for at antage, at militært personel havde begået et strafbart forhold i forbindelse med hændelsen.

Eksempel 5 – Besvimelse under fysisk træning

(AU 2022/000934)

Auditørkorpset modtog den 4. juli 2022 en anmeldelse om, at en konstabelelev var kommet til skade i forbindelse med fysisk træning, som involverede løb i uniform med udrustning. På et tidspunkt besvimede konstabeleven pga. hedeslag. Han blev afhentet af en ambulance, og på sygehuset blev han lagt i respirator og havde efterfølgende en længerevarende hospitalsindlæggelse. På baggrund af sagens oplysninger besluttede Auditøren at indlede en strafferetlig efterforskning af sagen.

Sagen verserer fortsat.

Eksempel 6 – Antændte krudt fra kanonslag

(AU 2022/000177 m.fl.)

En sergent og to konstabler vedtog bøder for grov pligtforsømmelse ved i forening at have antændt krudtet fra fire militære kanonslag, der i forbindelse med en øvelse ikke var gået af, hvorved den ene konstabel pådrog sig første- og andengradsforbrændinger på sin hånd. Den tilskadekomne konstabel vedtog en bøde der under hensyn til pågældendes skade var fastsat til 1.000 kr., mens de to øvrige hver vedtog en bøde på 1.500 kr.

9. Efterforskning af sager i internationale missionsområder og sager vedr. humanitær folkeret mv.

Oversigt

Indledning

Sager ved de udsendte styrker mv. i 2022

Den humanitære folkeret og undersøgelsespligten

Militærjuridiske rådgivere i Forsvaret

Indledning

En række af de sager, som Auditørkorpset undersøger, vedrører handlinger foretaget i udlandet. Det kan dreje sig om handlinger foretaget i de internationale missionsområder, hvor danske styrker er indsat, eller handlinger, der f.eks. er foretaget under udstationering eller under internationale øvelser og lignende. Karakteren og antallet af de internationale sager hænger derfor sammen med det danske forsvars operationsmønster.

I nogle af de internationale sager foretager Auditørkorpset udrykning til de konkrete missionsområder i forbindelse med efterforskningen. Det beror dog altid på en konkret vurdering af sagens karakter, hvorvidt auditøren beslutter at sende auditørpersonel til missionsområdet.

Militær straffelov

» § 3. Loven finder anvendelse på lovovertrædelser, der begås i og uden for den danske stat«

Den militære anklagemyndigheds efterforskning i de internationale missionsområder er nærmere beskrevet i udgivelsen *Den Militære Straffe- og Retsplejeordning*. Generalauditørens retningslinjer for i hvilken type af sager, der som udgangspunkt normalt foretages udrykning, fremgår nærmere af Generalauditør Meddelelse 2/2020.

Auditørkorpset har foretaget udrykning til missionsområder to gange i beretningsåret, én gang for at foretage en anholdelse i en sag om overtrædelse af straffelovens § 192 a og én gang i forbindelse med anmeldelse af sædelighedsforbrydelser.

Sager ved de udsendte styrker mv. i 2022

Danmark har i beretningsåret bl.a. udsendt styrker til NATO Mission Irak (NMI) (en trænings- og kapacitetsopbygningsmission, som frem til maj 2022 var ledet af Danmark), NATO Enhanced Forward Presence (eFP) i Estland, samt den internationale bevogtningsstyrke Kosovo Force (KFOR). Desuden har Danmark siden foråret 2022 bidraget med kampbataljon med støttenheder, i alt ca. 800 soldater, til beskyttelse af NATOs østlige flanke i Letland som led i NATOs forsvarsplaner (NFP Letland).

Der er i beretningsåret registreret ni sanktioner ved de udsendte styrker, hvilket er et fald i forhold til de foregående år. Langt størstedelen af sanktionerne for de udsendte styrker i 2022 vedrørte grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, vedr. eksempelvis våbenhåndtering, herunder tjenestevåben, der er efterladt frit tilgængeligt og uden opsyn, samt sager af mere ordensmæssig karakter, herunder alkoholindtagelse ud over det omfang, der er tilladt på den enkelte mission.

Én af sanktionerne vedrører, ud over overtrædelse af militær straffelov § 27, stk. 1, tillige militær straffelov § 20, idet alkoholindtagelsen ud over det tilladte omfang i denne sag medførte, at den pågældende ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Endelig vedrører én sanktion et tyveri af en mobiltelefon fra et træningscenter. Eksempler fremgår i relevant omfang af beretningens afsnit om sanktioner på de respektive områder.

Desuden er en undersøgelsessag, som blev indledt i 2021 i anledning af en skududveksling mellem dansk militært personel på fregatten Esbern Snare og pirater i Guinea-bugten, blevet afsluttet.

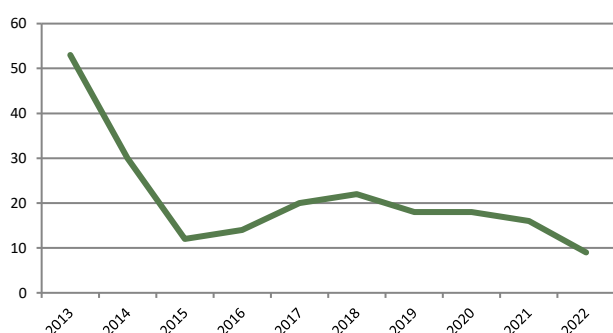
Sag – Indstilling af efterforskningen i sag om skudveksling i Guinea-bugten (AU 2021/002508)

Auditørkorpset modtog den 25. november 2021 orientering fra militærpolitiet om en skudveksling mellem dansk militært personel på fregatten Esbern Snare og pirater i Guinea-bugten, som havde resulteret i flere omkomne og flere tilbageholdte, formodede pirater. På

baggrund af disse oplysninger blev der i overensstemmelse med Auditørkorpsets praksis iværksat en strafferetlig efterforskning af hændelsesforløbet mhp. at fastlægge, hvorvidt gældende retningslinjer for missionen var blevet overholdt, herunder om den militære magt-anvendelse var berettiget i den konkrete situation.

Den 9. juni 2022 indstillede Auditøren efterforskningen af sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet Auditøren fandt, at gældende retningslinjer for missionen var blevet overholdt, og at det danske personel havde anvendt dødbringende magt i lovlig nødværge for at afværge et uretmæssigt angreb.

Antal sanktioner

Figur 13. Udviklingen i antallet af sanktioner for forhold i de udsendte styrker 2013-2022.

Særligt om færdselsforseelser i udlandet

Den danske færdselslov gælder ikke i udlandet. Under tjeneste i internationale missioner mv. træder militære bestemmelser vedr. regulering af lokale færdselsforhold i stedet for bestemmelserne i færdselsloven. Overtrædelse af de pågældende bestemmelser kan behandles efter militær straffelov § 27 om grov pligtforsømmelse, jf. FKOBST O.096-3, Bestemmelser for indsættelse i internationale operationer mv.

Den humanitære folkeret og undersøgelsespligt

Der består i visse situationer en folkeretlig forpligtelse, herunder i medfør af den Europæiske Menneskerettighedskonvention, for Auditørkorpset til at indlede en uafhængig og effektiv undersøgelse.

Sager vedr. overtrædelse af den humanitære folkeret

Den militære anklagemyndighed undersøger således sager om mulige overtrædelser af den humanitære folkeret, herunder mulige civile tab, indberetninger om potentielle overgreb begået af andre landes myndigheder og mulig urigtig rapportering i forbindelse med tilbageholdte.

Der har ikke i beretningsåret været indledt efterforskning i sager vedr. overtrædelse af den humanitære folkeret.

Auditørkorpset har dog tidligere i perioden siden 2002 undersøgt en lang række sager om særlige hændelser i forbindelse med danske styrkers udsendelse til bl.a. Afghanistan, herunder mulige civile tab i dette missionsområde.

Under tjeneste i missionsområder kan danske soldater også blive vidner til overtrædelser af den humanitære folkeret eller andre ulovligheder, som begås af allierede styrker eller af modpartens styrker. Danske soldater har i de senere år i henhold til bl.a. Forsvarskommandoens direktiv 005-1 om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf haft en udvidet pligt til om muligt at gribe ind over for, og under alle omstændigheder ad kommandovejen at melde om alle overtrædelser af f.eks. den humanitære folkeret, som observeres i forbindelse med tjenesten. Men også før implementeringen af direktivet i 2004 var danske soldater forpligtede til at melde om sådanne overgreb.

Der kan herom nærmere henvises til tidligere årsberetninger og publikationen *Den Militære Straffe- og Retsplejeordning*.

Militærjuridiske rådgivere i forsvaret

Danmark er ifølge folkeretten forpligtet til at sikre, at juridiske rådgivere i nødvendigt omfang er til rådighed med henblik på at vejlede militære chefer i humanitæretlige spørgsmål.

Efter artikel 82 i Tillægsprotokol I til Genève-konventionerne skal juridiske rådgivere være til rådighed med henblik på at vejlede militære chefer på passende niveau vedr. anvendelsen af den humanitære folkeret og den instruktion, som de væbnede styrker skal have herom.

I beretningsåret var der 13 fastansatte militærjuridiske rådgivere i forsvaret: syv ved Forsvarskommandoen, én ved hver af hærens to brigader samt én ved henholdsvis Militærpolitiet, Hærens Efterretningscenter, Specialoperationskommandoen, samt Arktisk Kommando.

De militærjuridiske rådgiveres primære opgave er at rådgive militære chefer om anvendelsen af humanitær folkeret mv. i planlagte og aktuelle militære operationer, ligesom de med henblik herpå deltager i operationsplanlægning og i militære øvelser for at vurdere juridiske spørgsmål i forbindelse hermed.

»Artikel 82

Juridiske rådgivere i de væbnede styrker

De Høje Kontraherende Parter skal til enhver tid, og de stridende Parter under en væbnet konflikt, sikre, at juridiske rådgivere er til rådighed, når det er nødvendigt, med henblik på at vejlede militære ledere på passende niveau vedrørende anvendelsen af Konventionerne og denne Protokol og vedrørende den behørigte instruktion, der skal gives de væbnede styrker om dette spørgsmål«

Tillægsprotokol I af 18. juni 1977 til Genève-konventionerne af 12. august 1949 vedr. beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter.

Herudover bidrager de militærjuridiske rådgivere til undervisningen i humanitær folkeret og andre juridiske spørgsmål i forsvaret generelt, herunder ikke mindst i forbindelse med den missionsorienterede uddannelse, som gennemføres af forsvarrets enheder, inden de bliver udsendt i internationale operationer.

Ved Danmarks ratifikation af Tillægsprotokollen i 1982 blev ansvaret for denne rådgivning pålagt Auditørkorpset. Med henblik på at styrke den ekspertise, som den militære chef skal have til sin rådighed for at løse et stigende antal juridiske spørgsmål, besluttede Forsvarsministeriet i 1997 at oprette en særlig militærjuridisk rådgiverordning i forsvaret.

Forsvarsministeriet har iværksat en evaluering af den militærjuridiske rådgiverordning i det danske forsvar. Evalueringen og et forslag til revision af ordningen forventes at foreligge i 2023.

Militærjuridiske rådgivere udsendt til internationale operationer

Et vigtigt arbejdsområde for militærjuridiske rådgivere har fra begyndelsen været deltagelse i udsendelser til internationale militære operationer, hvor danske styrker har deltaget.

Under udsendelse vil den militærjuridiske rådgiver bl.a. rådgive militære chefer om anvendelsen af den humanitære folkeret og om reglerne for magtanvendelse. Den militærjuridiske rådgiver yder bistand i form af både konkret rådgivning af staben under planlægning af militære operationer og undervisning af soldaterne.

Under løsningen af konkrete militære opgaver er det den militærjuridiske rådgivers rolle at forholde sig til de juridiske udfordringer, der måtte opstå, imens operationerne pågår. Opgaverne under udsendelse kan ud over den traditionelle folkeretlige rådgivning bestå i en række andre opgaver inden for området *operational law* (OPLAW), som f.eks. anden juridisk gennemgang af operationsplanlægning, undervisning i direktiver for magtanvendelse, forhandling af og rådgivning om indholdet af internationale aftaler og behandling af erstatningskrav rettet mod danske udsendte styrker.

I 2022 har i alt seks danske militærjuridiske rådgivere forrettet tjeneste i forbindelse med internationale missioner:

NATO Mission Iraq (NMI), som fra udgangen af 2020 til maj 2022 var under dansk ledelse, har i hele 2022 været bemandet med en dansk militærjuridisk rådgiver. Missionen NATO Forsvarsplan Letland har ligeledes siden missionens opstart løbende været bemandet med en militærjuridisk rådgiver. Det danske bidrag til specialoperationsdelen af Operation BARKHANE (Task Force TAKUBA) i Mali var ligeledes under dets kortvarige deployering i begyndelsen af 2022 bemandet med en militærjuridisk rådgiver. Desuden har to militærjuridiske rådgivere i starten af 2022 været deployeret med fregatten Esbern Snare til bekæmpelse af pirateri og anden maritim kriminalitet til søs i farvandet ud for Guinea-bugten i det vestlige Afrika (Operation MERIDIAN).

10. Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger mv.

Oversigt

Sager omtalt i Årsberetningen 2021

Afsluttede ankesager i landsretterne i 2022

Afsluttede ankesager i Højesteret i 2022

Verserende ankesager i landsretterne 2023

Sager omtalt i Årsberetningen 2021

Nedenfor følger supplerende oplysninger vedr. en række sager omtalt i Årsberetningen 2021.

Sag 1 - Misbrug af firmahæftende betalingskort

(AU 2021/002178 m.fl.)

En marinespecialist blev idømt 40 dages betinget fængsel for mandatsvig efter straffelovens § 280, nr. 1, og grov pligtforsømmelse ved at have brugt sit tjenstligt udleverede firmahæftende betalingskort til kontante hævnninger samt til dækning af private udgifter for et samlet beløb på over 25.000 kr.

Sag 2 - Flere tilfælde af krænkende adfærd

Retten i Esbjerg, dom af 4. maj 2022

(AU 2021/002256 m.fl.)

En sergent blev idømt 60 dages betinget fængsel for flere tilfælde af kønskrænkende adfærd efter dels straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse og dels militær straffelov § 18 samt ulovlig tvang efter straffelovens § 260, stk. 1, nr. 1.

Sagen er detaljeret beskrevet ovenfor i beretningens afsnit om straffeloven.

Sag 3 - Stillingsmisbrug

Retten i Svendborg, dom af 2. november 2022

(AU 2021/001617 m.fl.)

En seniorsergent blev idømt 30 dages betinget fængsel for stillingsmisbrug efter straffelovens § 155 og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1 ved at have misbrugt sin stilling som leder til at skaffe sig uberettiget vinding, idet han bevirkede, at honorar for arbejdsopgaver som de ansatte udførte i arbejdstiden,

blev indsat på en konto tilhørende seniorsergentens firma. Dele af honoraret blev overført til kaffekassen.

Sagen er tillige omtalt ovenfor under beretningens afsnit om straffeloven.

Sag 4 - Besiddelse af våben på bopæl

Retten i Holbæk, dom af 28. oktober 2022

(AU 2021/001579 m.fl.)

En tidligere overkonstabel blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, idet retten vurderede, at besiddelse af en geværgranat udgjorde en overtrædelse af våbenloven. Tiltalte blev dog idømt fem måneders fængsel for denne overtrædelse samt overtrædelse af fyrværkeriloven og lov om euforiserende stoffer i forbindelse med besiddelse af håndvåbenammunition, kanonslag og pot.

Sagen er omtalt flere andre steder i årsberetningen, herunder i afsnittet om særlove samt afsnittet om frifindende domme.

Sag 5 - Indstilling af efterforskning i sag vedr. skudveksling i Guineabugten

(AU 2021/002508)

Den 9. juni 2022 indstillede Auditøren i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, efterforskningen i en sag om skudveksling mellem formodede pirater i Guineabugten og dansk militært personel på fregatten Esbern Snare, som havde resulteret i flere omkomne og flere tilbageholdte, formodede pirater. Auditøren fandt, at gældende retningslinjer for missionen var blevet overholdt, og at det danske personel havde anvendt dødbringende magt i lovlig nødværge for at afværge et uretmæssigt angreb.

Sagen er omtalt i beretningens afsnit om efterforskninger i internationale missionsområder.

Sag 6 - Sag om gentagen krænkende adfærd

Retten i Hjørring, dom af 2. december 2022

(AU 2021/001703 m.fl.)

En premierløjtnant blev ved Retten i Hjørring idømt en bøde på 5.000 kr. for i fire tilfælde groft at have krænkede underordnet personel i forbindelse med tjeneste på et

af forswarets skibe. Pågældende blev frifundet for blufærdighedskrænkelser.

Sagen er omtalt årsberetningens afsnit om forsætlig krænkelse af underordnet og afsnittet om frifindelse i enkeltstående forhold.

Sag 7 – Indstilling af efterforskning i sag om dokumentfalsk i forbindelse med corona-pas

(AU 2021/002696)

Auditørkorpset modtog den 20. december 2021 en anmeldelse om, at en militært ansat medarbejder i forsvaret var under mistanke for at have forfalsket et coronapas.

Den 9. juni 2022 indstillede Auditøren i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, efterforskningen af sagen, idet der ikke var rimelig formodning for, at et strafbart forhold var begået.

Sag 8 – Tilbagekaldelse af sag vedr. uregelmæssigheder i forbindelse med time- og dagpengeafregning m.v.

Retten i Næstved, dom af 11. marts 2022

(AU 2020/000148 m.fl.)

Auditørkorpset modtog den 17. januar 2020 en anmeldelse om uregelmæssigheder ved et tjenestested på Sjælland, herunder tyveri af brændstof og udstyr tilhørende forsvaret, samt registrering og afregning af time- og dagpenge og arbejdstid i strid med reglerne. Auditøren indledte på den baggrund en efterforskning af sagen, i hvilken forbindelse flere medarbejdere på tjenestestedet blev sigtet.

Efterforskningen viste, at flere medarbejdere i forbindelse med tjenesterejser fejlagtigt havde anført, at de selv havde betalt for aftensmad under tjenesterejser til Helsingør, selvom der var inkluderet aftensmad i prisen for deres hotelværelser, som blev betalt med de pågældendes tjenstligt udstedte kreditkort. I den forbindelse blev der, efter aftale med den civile anklagemyndighed, rejst tiltale mod to civilt ansatte for grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenesten efter straffelovens § 157 og mod 17 militært ansatte for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, i forbindelse med afregning af time-/dagpenge og registrering af arbejdstid.

De øvrige sager blev ved berammet ved Retten i Næstved. I den første af sagerne frifandt retten fem af de tiltalte fra sagskomplekset for overtrædelse af henholdsvis straffelovens § 157 og militær straffelov § 27, stk. 1, og på baggrund af rettens bevisvurdering i denne sag besluttede Auditøren efterfølgende at tilbagekalde den anden sag fra retten og afslutte denne ved at meddele de involverede personer påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

En whistleblower i sagen blev i juni 2021 meddelt et tiltalefrafald i forbindelse med sagen, idet pågældende havde gjort myndighederne opmærksom på uregelmæssighederne, ligesom sagen havde stor betydning for vedkommendes arbejdsforhold. Et tiltalefrafald betyder, at anklagemyndigheden undlader at forfølge påtale i en straffesag, selvom mistænktens skyld anses for bevist. Som følge af byrettens frifindelse af de fem tiltalte og Auditørens efterfølgende påtaleopgivelse til de øvrige personer, jf. ovenfor, ændrede Auditøren i maj 2022 afgørelsen om tiltalefrafald til en afgørelse om påtaleopgivelse.

Sag 9 - Mulig svindel i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

(AU 2020/000349 m.fl.)

Auditørkorpset modtog den 20. februar 2020 en anmeldelse fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) om, at en seniorsergent ansat ved styrelsen havde leveret ydelser til styrelsen gennem sit private firma. På den baggrund iværksatte Auditøren en efterforskning af sagen, i hvilken forbindelse seniorsergenten blev sigtet for stillingsmisbrug efter straffelovens § 155 om embedsmisbrug og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, ved at have bestilt sit eget firma til at udføre opgaver for forsvaret, bl.a. i form af snerydning og saltning, selvom et andet firma havde vundet udbuddet på opgaverne, ligesom sigtede bevirkede, at de fakturaer, som hans eget firma udskrev for opgaverne, blev godkendt til betaling, hvorved sigtedes firma fik udbetalt lidt over 400.000 kr. ekskl. moms af FES.

Retsmødebegæring blev efterfølgende fremsendt til Retten i Glostrup, hvor sagen den 17. august 2022 blev behandlet. Sagen kunne imidlertid ikke gennemføres som en tilståelsessag, da vedkommende i retten nægtede sig skyldig.

Auditøren har efterfølgende i 2023 rejst tiltale i sagen, som nu er berammet til hovedforhandling ved retten den 31. oktober 2023.

Sag 10 – Gentagen krænkende adfærd

(AU 2021/000609 & 2021/001606)

Auditørkorpset modtog den 21. april 2021 en anmeldelse om en seniorsergents gentagne krænkende og kønskrænkende adfærd over for både mandlige og kvindelige underordnede. På baggrund af disse oplysninger blev der iværksat en strafferetlig efterforskning. Den pågældende er ved anklageskrift af 13. oktober 2022 tiltalt for 10 forhold af bl.a. blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og vold efter straffelovens § 244.

Sagen er berammet til domsforhandling den 29. januar 2024 i Københavns Byret.

Sag 11 – Urigtig angivelse af arbejdstid m.v. (AU 2021/001580)

Auditørkorpset modtog den 3. juni 2021 en anmeldelse om, at en medarbejder i forsvaret var under mistanke for at have skaffet sig uberettiget løn og rejsegodtgørelse ved at have ført sin arbejdstid og sine rejsebeskrivelser urigtigt. På baggrund af disse oplysninger blev der iværksat en strafferetlig efterforskning.

Sagen verserer forsat.

Afsluttede ankesager i landsretterne i 2022

Der blev i 2022 behandlet to domsmandssager i de to landsretter. Den ene blev anket til Højesteret, og omtales derfor i afsnittet nedenfor.

Frifindelse for brugstyveri af køretøj Retten i Viborg, dom af 29. november 2021 Vestre Landsret, ankedom af 30. marts 2022 (AU 2020/000687 m.fl.)

En chefsergent blev ved byretten idømt 50 dages fængsel for seks forhold af brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a. Tiltalte ankede dommen med påstand om frifindelse, og Auditørkorpset kontraankede dommen med påstand om skærpe.

Ved Vestre Landsrets dom af 30. marts 2022 blev pågældende frifundet for overtrædelse af straffelovens § 293 a, idet landsretten ikke fandt det bevist, at den tiltalte havde haft det fornødne forsæt til at gøre uberettiget brug af køretøjerne.

Sagen er tillige omtalt ovenfor i afsnittet om frifindende domme.

Afsluttede ankesager i Højesteret i 2022

I beretningsåret blev én enkelt ankesag med Procesbevillingsnævnets tilladelse behandlet af Højesteret.

Dom for tyveri og besiddelse af håndgranat Højesterets ankedom af 15. september 2022 Vestre Landsrets ankedom af 27. januar 2022. Retten i Holstebro, dom af 1. oktober 2021 (AU 2021/001849 m.fl.)

En konstabel blev ved Retten i Holstebro idømt fængsel i 3 år og 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. § stk. 4, 1. pkt., jf. våbenloven, for bl.a. at have besiddet en håndgranat, som han havde hjemtaget fra en skydeøvelse, på offentligt tilgængeligt sted samt på bopælen. Dommen omfattede tillige to forhold af tyveri efter straffelovens § 276 ved fra sin arbejdsplads at have stjålet håndgranaten samt flere våben- og ammunitionsgenstande samt ét forhold vedr. overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af de sidstnævnte våben- og ammunitionsgenstande på sin bopæl. Pågældende ankede dommen til Vestre Landsret, der ved ankedom af 27. januar 2022 henførte forholdet vedr.

besiddelse af håndgranaten og detonatoren under våbenloven og fastsatte straffen til fængsel i 6 måneder. Auditørkorpset indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen for Højesteret, der ved dom af 15. september 2022 henførte forholdet under våbenloven og frifandt for overtrædelse af straffelovens § 192 a. Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen og stadfæstede derfor landsrettens dom.

Sagen er omtalt flere steder i beretningen, herunder i detaljer i afsnittet vedr. våbenloven.

Verserende ankesager i landsretterne 2023

Der verserede pr. 1. januar 2023 fem byretsdomme fra 2022 som ankesager for landsretterne. Fire af de fem domme er anket af tiltalte, mens én er anket af Auditørkorpset. Ved afgivelsen af denne beretning var der ingen verserende sager ved Procesbevillingsnævnet.

Sag 1 – Dom for vold og grov krænkelse af underordnet Retten i Viborg, dom af 25. november 2021 (AU 2021/001565 m.fl.)

En premierløjtnant blev idømt 10 dagbøder à 400 kr. for vold efter straffelovens § 244 og for grov krænkelse af underordnet efter militær straffelov § 18. Den pågældende havde som delingsfører grebet hårdt fat i armen på en gruppefører og trukket hende flere meter baglæns for at irettesætte hende, hvorved gruppeføreren havde fået blå mærker på armen.

Domfældte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til landsretten. Landsretten stadfæstede 23. marts 2023 dommen. Landsretten lagde bl.a. vægt på, at tiltaltes handlinger gik ud over, hvad der havde været nødvendigt og forsvarligt for at tilvejebringe lydhed og opretholde orden, idet en irettesættelse kunne være sket på en mindre indgribende måde, hvorfor tiltaltes handlinger ikke var straffri efter militær straffelov § 7, jf. straffelovens § 13, stk. 3.

Sag 2 – Dom for bestikkelse i form af modtagelse af Michelin-middag Københavns Byret, dom af 27. maj 2021 (AU sag 2019/001750 & 2021/001575)

En tidligere ansat ved Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) blev ved Københavns Byrets dom af 27. maj 2021 idømt 10 dages betinget fængsel for bestikkelse efter straffelovens § 144 ved i 2011, som indkøber i FMI, uberettiget at have modtaget en middag på Michelin-restauranten Kong Hans Kælder til en værdi af mindst 2.500 kr.

Domfældte har anket dommen til landsretten, hvor den afventer berømmelse.

Sag 3 – Dom for grov pligtforsømmelse i forbindelse med udbetaling af merarbejde

Retten i Esbjerg, dom af 17. januar 2022

(AU2021/001619)

En officer blev idømt en bøde på 2.500 kr. for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 ved i strid med forsvarrets forvaltningsgrundlag at have godkendt udbetaling af merarbejde på mere end 200.000 kr. til en medarbejder.

Domfældte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Vestre Landsret, som ved dom af 1. februar 2023 frifandt officeren.

Sag 4 – Frifindelse for ledelsesmæssig håndtering af sag om tyveri af håndgranat

Retten i Viborg, dom af 2. december 2022

(AU 2021/001573)

En kompagnichef blev ved retten i Viborg frifundet for grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, ved i en periode havde undladt at iværksætte de fornødne undersøgelser af en sag, hvor en konstabelelev havde stjålet en håndgranat (AU 2021/001849 m.fl. omtalt ovenfor) og endvidere undladt at orientere relevante myndigheder og sin chef om sagen.

Auditøren har anket sagen til landsretten med påstand om domfældelse.

Sag 5 – Domfældelse for vold

Retten i Aalborgs dom af 4. november 2022

(AU2021/002557)

Auditørkorpset modtog den 30. november 2021 en anmeldelse om vold begået på en kaserne i forbindelse med en afslutningsfest for værnepligtige. Retten fastsatte straffen til fængsel i 20 dage, som blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Den dømte ankede straks dommen til frifindelse. Auditøren kontraankede herefter sagen med påstand om domfældelse i overensstemmelse med tiltalen samt skærpeelse.

Sagen afventer berømmelse i Vestre Landsret.

11. Generalauditørens personvurderinger i hjemmевærnssager

Oversigt

Indledning

Hjemmевærnets organisation

Optagelse i hjemmевærnet

Generalauditørens personvurderingssager

Konkrete sager i 2022

Eksempler på udtalelser i hjemmевærnssager i 2022

Indledning

Generalauditøren yder bistand til hjemmевærnsmyndighederne i form af en strafferetlig vurdering af ansøgere til og medlemmer af hjemmевærnet i forbindelse med, at disse er sigtet for eller dømt for strafbare forhold. Generalauditørens bistand til hjemmевærnsmyndighederne udgør et væsentligt område inden for Auditørkorpsets opgaver uden for strafferetsplejen.

Hjemmевærnets organisation

Hærhjemmевærnet er inddelt i Landsdelsregion Vest og Landsdelsregion Øst. Hver region er inddelt i seks hærhjemmевærnsdistrikter, som geografisk svarer til landets politikredse, bl.a. fordi hjemmевærnet i dag løser mange opgaver for politiet. Dertil kommer flyverhjemmевærnet og marinehjemmевærnet.

Der er i alt 18 værnssælles distriktsudvalg fordelt med et til to udvalg ved hvert af de 12 hærhjemmевærnsdistrikter, hvor de er administrativt forankret. Medlemmerne af de enkelte distriktsudvalg mødes 10-12 gange om året og behandler de indkomne ansøgninger om optagelse i hjemmевærnet.

Formanden for et distriktsudvalg udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling af den kommitterede for hjemmевærnet. Distriktsudvalgets øvrige medlemmer udpeges af Forsvarsministeriet efter indstilling fra hver af landets kommunalbestyrelser, jf. cirkulære om hjemmевærnets distriktsudvalg, § 3, stk. 2.

Optagelse i hjemmевærnet

Som udgangspunkt kan mænd og kvinder, som er fyldt 18 år, optages som frivillige i hjemmевærnet, forudsat at de har dansk indfødsret. De skal endvidere for at være

egnede til tjenesten i hjemmевærnet som udgangspunkt være bosiddende i landet og være værdig til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter. Det følger af § 7 i hjemmевærnsloven.

Hjemmевærnsloven

»§ 7. Som frivillige i hjemmевærnet kan optages mænd og kvinder, som er fyldt 18 år, og som

1) har dansk indfødsret, jf. dog stk. 2,

2) er egnede til tjeneste i hjemmевærnet,

3) er bosiddende her i landet, jf. dog stk. 2, og som

4) er værdige til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter.

Stk. 2. Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmевærnet, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.«

Bekendtgørelse nr. 198 af 9. februar 2007 af lov om hjemmевærnet.

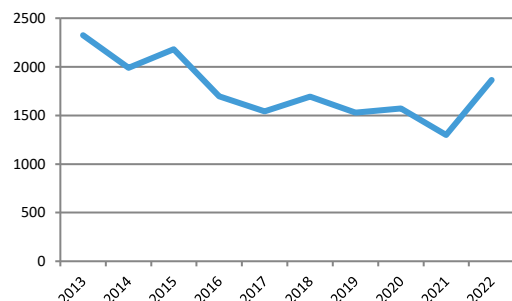
Hjemmевærnets distriktsudvalg, som er uvildige og uafhængige organer, træffer afgørelse om optagelse af frivillige i hjemmевærnet på baggrund af indstilling afgivet af Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS).

FPS indhenter ved behandling af alle ansøgninger oplysninger om, hvorvidt personen er registreret i Det Centrale Kriminalregister. Er dette tilfældet, anmodes politiet om yderligere oplysninger. Alle oplysninger sendes til Generalauditøren, som på baggrund heraf udarbejder en begrundet udtalelse, der indeholder en vurdering af, om ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering er egnede. Læs nærmere herom i afsnittet straks nedenfor.

Ved vurderingen lægges der vægt på, om udlevering af våben vil kunne udgøre en risiko for misbrug af våbnet (farlighed), samt om tidligere straffe har betydning for den pågældendes værdighed. Udtalelsen sendes til distriktsudvalget.

Distriktsudvalget foretager den fornødne oplysning af sagen, herunder indhentelse af oplysninger fra relevante myndigheder. Kommandolægen vurderer lige-

des ansøgerens egnethed. Distriktsudvalget træffer endelig afgørelse om en ansøgers optagelse på baggrund af de indhentede oplysninger, hvis ansøgeren opfylder de fastsatte krav i hjemmевærnsloven. Disse afgørelser kan ikke påklages.

Figur 14. Det samlede antal ansøgere til hjemmевærnet 2013-2022.
Kilde: hjemmевærnet.

Generalauditørens personvurderingssager

Indledning

Generalauditøren foretager en strafferetlig vurdering af ansøgere til og medlemmer af hjemmевærnet, såfremt disse er sigtet eller sanktioneret for strafbare forhold. Vurderingen sker på baggrund af en rapport fra Forsvarsministeriets styringsgruppe om et forbedret vurderingssystem i visse personelsager fra 1990, og det nuværende kontrolsystem vedr. frivillige medlemmer af hjemmевærnet blev etableret med virkning fra 1. januar 1992 med henblik på at øge sikkerheden vedr. de personer, der som frivillige medlemmer af hjemmевærnet kan få udleveret skydevåben.

Politiets Administrative Center (PAC) har ansvaret for at sende afgørelser og akter til brug for den strafferetlige vurdering til Generalauditøren. Det Centrale Kriminalregister er i dag således en del af PAC.

Der medgår erfaringsmæssigt nogen tid med fremsendelse af akter og afgørelser fra PAC til Generalauditøren, navnlig i de sager, hvor en sag vedr. et medlem, der registreres med en sigtelse, skal afgøres ved domstolene, eller hvor en ansøger er sigtet for et forhold, der skal færdigeforskes og evt. afgøres ved domstolene.

Det kan endvidere erfaringsmæssigt give anledning til en forøget sagsbehandlingstid, hvis PAC skal indhente konkrete afgørelser fra politikredsene til brug for fremsendelsen til Generalauditøren. Sagsbehandlingstiden i PAC har selvsagt også betydning for den samlede sagsbehandlingstid for afgivelse af Generalauditørens udtalelse.

Medlemmer

Hvis et medlem af hjemmевærnet registreres med strafbare forhold i Det Centrale Kriminalregister, vurderer politiet i henhold til databeskyttelsesreglerne, i hvilket omfang der skal ske underretning til hjemmевærnet. I de tilfælde, hvor denne underretning gives, sendes den strafferetlige afgørelse eller sagens akter til Generalauditøren, der her fungerer som konsulent for hjemmевærnsmyndighederne.

Generalauditoriatet foretager herefter en konkret vurdering af sagens strafferetlige elementer og afgiver på den baggrund en udtalelse om den pågældendes egnethed som frivillig i hjemmевærnet.

Generalauditoriatet afgiver en udtalelse, hvorefter medlemmet kan være "egnet" (positiv udtalelse), "muligt egnet" (forbeholden positiv udtalelse) eller "uegnet" (negativ udtalelse). Vurderingen af en person som "muligt egnet" angiver, at hjemmевærns-myndighederne på baggrund af de indberettede oplysninger bør have skærpet opmærksomhed med den pågældendes medlemskab. Den endelige afgørelse om medlemskab træffes dog af hjemmевærnsmyndighederne.

Ansøgere

Proceduren er den samme, når der er tale om ansøgere til hjemmевærnet. Der vil dog her altid på forhånd foreligge et samtykke fra den pågældende til at indhente oplysninger hos politiet.

FPS anmoder i ansøgningssager politiet om at sende de relevante akter til Generalauditøren. Den endelige afgørelse om optagelse i hjemmевærnet træffes af vedkommende distriktsudvalg. Distriktsudvalget modtager foruden Generalauditørens udtalelse også akterne fra de straffesager, der har dannet grundlag for udtalelsen.

Tjenestestedsbesøg ved Marinehjemmевærnet 2022.

Kriterier for egnethedsvurderingen

Der anvendes to kriterier i forbindelse med Generalauditorens egnethedsvurdering – et farlighedskriterium og et værdighedskriterium.

I farlighedsvurderingen indgår bl.a. registreringer af visse overtrædelser af straffeloven, herunder vold, samt overtrædelse af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og lov om jagt- og vildtforvaltningen. I værdighedsvurderingen indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven samt særlovsovertrædelser, der har medført ubetinget frihedsstraf.

Kriterier for egnethedsvurderingen

Farlighed: karakteren af den begåede kriminalitet.

Værdighed: sanktionens karakter i form af ubetinget frihedsstraf.

Generalauditoriatets udtalelser i hjemmeværnssager indeholder alene en *strafferetlig* vurdering af ansøgerens eller medlemmets egnethed til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet.

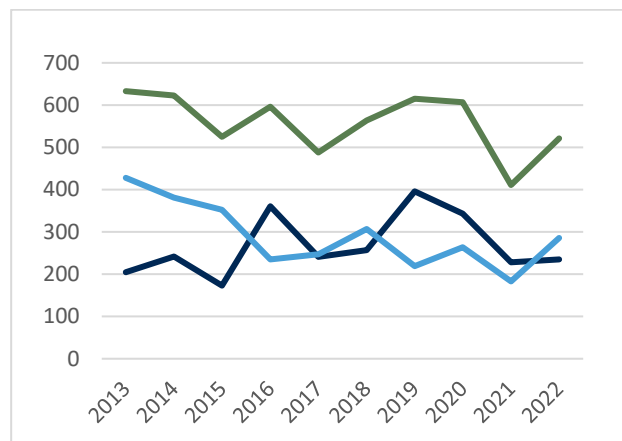
Der foretages en konkret og individuel vurdering af hver enkelt sag. I vurderingen indgår bl.a. karakteren af lovovertrædelsen, strafudmålingen, antallet af lovovertrædelser og gentagelse af ligeartet kriminalitet samt den medgåede tid siden lovovertrædelserne blev begået.

Generalauditoriatet vurderer løbende praksis og interne retningslinjer for behandling af hjemmeværnssager og afholder bl.a. årlige møder med hjemmeværnsledelsen og distriktsudvalgene med henblik på erfaringsudveksling, ligesom Generalauditoriatet løbende holder sig orienteret om hjemmeværnets virke gennem tjenestedsbesøg mv.

Generalauditoriatet er endvidere i løbende dialog med PAC med henblik på optimering af samarbejdet og sagsbehandlingstiden for politiets fremsendelse af straffesagsakter til Generalauditoren.

Konkrete sager i 2022

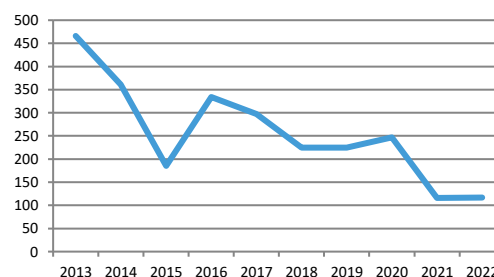
Der blev i 2022 registreret 521 sager mod 392 sager i 2021. Det fremgår af figur 15, at der i beretningsåret har været en stigning i antallet af både ansøgersager og medlemsager i forhold til 2021.

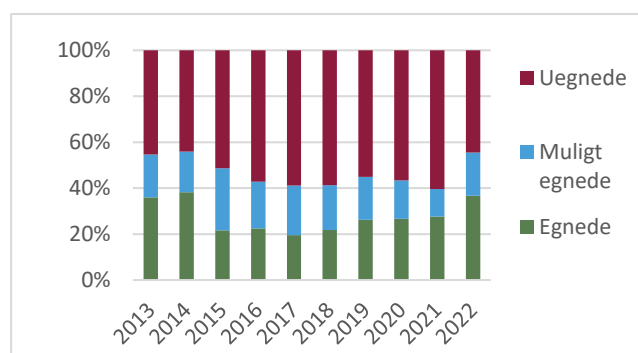
Figur 15. Antal personvurderingssager ved Generalauditoren i perioden 2013-2022 - ansøgere og medlemmer samlet (grøn), ansøgere (lys blå) og medlemmer (mørk blå).

Personvurderinger af ansøgere i 2022

Ved behandlingen af i alt 160 afsluttede ansøgersager blev 43 ansøgere fundet "egnet", mens 22 blev fundet "muligt egnet" og 52 fundet "uegnet" til at forrette tjeneste som frivilligt medlem af hjemmeværnet. Resten af sagerne blev henlagt, uden at der blev afgivet en udtalelse, eksempelvis fordi ansøgeren har trukket sin ansøgning tilbage eller af lægelige årsager er blevet bedømt som uegnet, eller fordi ansøgningen af andre årsager er blevet henlagt.

Figur 16. Antal personvurderinger af ansøgere 2013-2022.

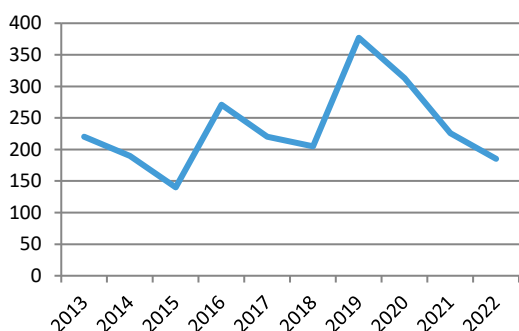
Figur 17. Personvurderinger af ansøgere 2013-2022 (fordeling af afgørelser i procent).

Personvurderinger af medlemmer i 2022

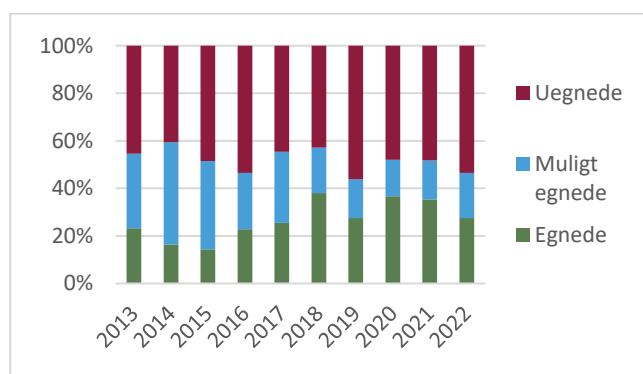
Ved behandlingen af i alt 228 afsluttede sager blev 51 medlemmer fundet "egnet", mens 35 blev fundet "muligt egnet" og 99 fundet "uegnet" til at forrette tjeneste som frivilligt medlem af hjemmeværnet.

Resten af sagerne – ca. 19 % – blev henlagt, uden at der blev afgivet en udtalelse, eksempelvis fordi medlemmet har meldt sig ud, før behandlingen af sagen er tilendebragt, eller er opsagt på grund af manglende opfyldelse af uddannelseskrav eller af helbredsmæssige årsager.

I 2022 har 41 af de afsluttede medlemssager omhandlet overtrædelse af våbenlovgivningen, og knap 34 % af disse sager har omhandlet overtrædelse af knivloven i form af f.eks. besiddelse eller import af ulovlige knive som springknive, halsknive og kastknive mv. Størsteparten af sagerne vedr. knivlovsovertrædelser har ført til, at de pågældende medlemmer ud fra en strafferetlig vurdering er blevet erklæret uegnet til fortsat at forrette tjeneste i hjemmeværnet.

Figur 18. Antal personvurderinger af medlemmer 2013-2022.

Figur 19. Personvurderinger af medlemmer 2013-2022 (fordeling af afgørelser i procent).

Eksempler på udtalelser i hjemmeværnssager i 2022

Udvalgte eksempler på udtalelser i såvel ansøgnings- som medlemssager, som Generalauditoriatet har afgivet til hjemmeværnsmyndighederne i 2022:

Ansøgere til hjemmeværnet

Eksempel 1: Egnede

(GAU 2022/000328)

En ansøger vedtog i juni 2021 en bøde på 2.000 kr. for bedrageri ved i januar 2021 i forening med to andre personer at have hyret og kørt med en taxa velvidende, at de ikke havde midler til at betale for turen, hvorved taxachaufføren led et formuetab på 1.423 kr.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering var *egnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev herved lagt vægt på sanktionens karakter.

Eksempel 2: Muligt egnet

(GAU 2021/002678)

En ansøger vedtog i november 2018 en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved i september 2018 at have været i besiddelse af 9,4 gram hash til eget brug.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering var *muligt egnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev herved i skærpende retning lagt vægt på, at ansøgeren var straffet for besiddelse af hash. I formildende retning blev der lagt vægt på sanktionens karakter.

Eksempel 3: Uegnet

(GAU 2022/000473)

En ansøger blev i november 2016 idømt 60 dages ubetinget fængsel for vold efter straffelovens § 245 (kvalificeret vold) ved i august 2016 at have slået en person i hovedet med en ølflaske, som knustes, hvorved personen mistede bevidstheden og pådrog sig behandlingskrævende skader.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering var *uegnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev herved lagt vægt på, at ansøgeren var idømt en ubetinget fængselsstraf for kvalificeret vold.

Medlemmer af hjemmeværnet

Eksempel 1: Egnede

(GAU 2022/000529)

Et medlem blev i januar 2022 idømt fire dagbøder á 600 kr. for hærværk ved i forening med en anden person at

have fældet og bortskaffet to søjlegetræer, som var plantet på en kommunal grund.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var *egnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev herved lagt vægt på forholdets karakter og den idømte sanktion.

Eksempel 2: Muligt egnet

(GAU 2021/002664)

Et medlem vedtog i maj 2022 en bøde på 4.000 kr. for overtrædelse af våbenloven ved i perioden fra juli 2020 til september 2021 uden politiets tilladelse at have været i besiddelse af en riffel, selvom medlemmets våbentilladelse var udløbet.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var *muligt egnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet.

Der blev herved i skærpende retning lagt vægt på, at medlemmet var straffet for overtrædelse af våbenloven. I formildende retning blev der lagt vægt på forholdets karakter samt den idømte sanktion.

Eksempel 3: Uegnet

(GAU 2022/001088)

Et medlem vedtog i september 2022 en bøde på 6.000 kr. for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved i juli 2022 at have været i besiddelse af 2,1 gr. kokain til eget brug. Politiet oplyste i den forbindelse, at medlemmet ville blive nægtet samtykke til at erhverve jagt-tegn/våbentilladelse.

Generalauditoriatet udtalte på denne baggrund, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var *uegnet* til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev herved lagt vægt på, at medlemmet var straffet for besiddelse af kokain samt politiets negative udtalelse vedr. medlemmets mulighed for at erhverve jagttegn og våbentilladelse.

Bilag

Oversigt over vejledende bødetakster (Bilag til Generalauditør Meddelelse nr. 2/2020)

Ved gentagelsestilfælde (bortset fra overtrædelse af § 25) pålægges i 2.gangstilfælde et tillæg på 50 % og i 3. gangstilfælde et tillæg på 100 %.

Bestemmelser i militær straffelov med pendant i militær disciplinarlov		
§ 11 (ulydighed)	2.500 kr.	
§ 13 (respektstridig opførsel)	1.500 kr.	
§ 15 (forskelsbehandling)	2.000 kr.	
§ 16 (uberettiget modtagelse af ydelser)	2.000 kr.	
§ 17 (myndigheds ikke brug)	2.000 kr.	
§ 18 (overordnets krænkelser)	2.000 kr.	
§ 19 (sideordnets krænkelser)	2.000 kr.	
§ 23, stk. 1 (offentlig uorden, synlig beruselse i Danmark)	1.000 kr.	
§ 23, stk. 2 (offentlig uorden, synlig beruselse i udlandet)	2.000 kr.	
§ 24 (vagtforseelse)	2.500 kr.	
§ 25 (ulovligt fravær ved første mødedag)	Første gang: 1.500 kr. Anden gang: 2.000 kr. Tredje gang: 2.500 kr. Fjerde gang: 3.000 kr.	Femte gang: nedlæggelse af påstand om ubetinget frihedsstraf
§ 25 (ulovligt fravær efter første mødedag, > 10 tjenestedage)	2.500 kr.	
§ 26 (militært hærværk)	Se Rigsadvokatmeddelelsens afsnit "Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven"	
§ 27 (pligtforsømmelse, groft uagtsomt)	1.500 kr.	
§ 27 (pligtforsømmelse, forsætligt)	2.500 kr.	
§ 27 (§ 27 træder i stedet for særlovgivning)	Se den relevante særlovgivning, herunder Rigsadvokatens Meddelelser	
Bestemmelser i militær straffelov uden pendant i militær disciplinarlov		
§ 20 (påvirkethed i tjenesten)	2.500 kr.	
(i forbindelse med vagt eller andre skærpende omstændigheder)	3.500 kr.	
§ 21 (overtrædelse af promillegrænser)	2.500 kr.	
§ 22 (narko/euforiserende stoffer)	Se Rigsadvokatmeddelelsens afsnit "Narkotika" med tillæg på 50 % af bødens størrelse.	

Sagsstatistik 2022

1. Det samlede antal oprettede sager i Forsvarsministeriets Auditørkorps

Antal sager oprettet	2018	2019	2020	2021	2022
Straffesager ²⁾	690	806	864	861	808
Hjemmeværnssager	564	615	607	411	521
Øvrige sager	436	482 ¹⁾	481	553	530
I alt	1.690	1.903	1952	1825	1859

Noter

1) Tallet er i forbindelse med Årsberetningen for 2020 korrigeret fra 497 til 482, idet testsager og fejlloppede sager indgik i Årsberetningen for 2019.

2) Forhold.

2. Straffesager

Anklagevirksomhed ^{1, 2)}	2018	2019	2020	2021	2022
Oprettede sager	690	806	864	861	808
Verserende sager	68	274	220	296	302
Afsluttede sager ³⁾	725	719	787	889	820

Noter

1) Konkrete straffesager oprettet hos Auditøren. Oversigten omfatter ikke generelle sager om strafferet og -proces samt sager, der er behandlet af Generalauditøren.

2) Hvert forhold tælles som en sag.

3) Sager afsluttet ved afvisning af anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, indstilling af efterforskning i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 1 og 2, bødevedtagelse, dom, henlæggelse uden yderligere sagsbehandling samt oversendelse til den civile anklagemyndighed, fordi sagen ikke angår personer, der er omfattet af den militære retspleje, herunder f.eks. sager vedr. civilt personel, der er registreret i Automatisk Trafik Kontrol (ATK).

Oversigt over sanktioner i militære straffesager 2022

Ved rubriceringen af sagerne bemærkes, at de enkelte personsager ofte rummer flere strafbare forhold. Der kan således være sager, hvori der indgår overtrædelser af eksempelvis både den civile straffelov og den militære straffelov. Sager, der indeholder flere forhold, er rubriceret under sagens hovedforholdet.

Tabel 1. Oversigt over sanktioner i militære straffesager						
Karakteren af sanktioner mv. ¹⁾	2018	2019 ⁵⁾	2020 ⁶⁾	2021 ⁷⁾	2022	%
Bødevedtagelse (udenretlig)	154	200	402	307	251	72,3
Tilkendegivelse	4	5	6	3	1	0,3
Tiltalefrafald	7	5	4	22	13	3,7
Dom	175	118	38	55	82	23,6
- heraf frihedsstraf ²⁾	25	29	22	15	19	5,5
- heraf bødestraf ³⁾	148	86	16	39	63	18,2
- heraf psykiatrisk behandling	-	1	-	1	-	-
- andet ⁴⁾	2	2	-	-	-	-
I alt	340	328	450	387	347	100
Frifindelse	3	2	3	6	5	-
Ankesager	5	4	5	4	5	-

Noter

- ¹⁾ Der kan indgå flere forhold i én afgørelse.
- ²⁾ Domme vedr. betinget/ubetinget frihedsstraf/samfundstjeneste. I beretningsåret 2018 var der 16 domme med ubetinget fængsel og ni domme med betinget fængsel. I beretningsåret 2019 var der 22 domme med ubetinget fængsel og syv domme med betinget fængsel. I beretningsåret 2020 var der fire domme med ubetinget fængsel og 18 domme med betinget fængsel. I beretningsåret 2021 var der tre domme med ubetinget fængsel og 12 domme med betinget fængsel. I beretningsåret var der 11 domme med ubetinget fængsel og otte domme med betinget fængsel.
- ³⁾ Herunder indenretlig bødevedtagelse.
- ⁴⁾ Advarsel, straffbortfald mv.
- ⁵⁾ Korrigeret 2020.
- ⁶⁾ Opgørelsen for 2020 er opjusteret med to ankede domme (n efter hhv. militær straffelov og færdselsloven), hvor anken blev frafaldet.
- ⁷⁾ Opgørelse for 2021 er opjusteret med én afgørelse. Opgørelsen er ligeledes nedjusteret med én afgørelse, idet et tiltalefrafald er ændret til påtaleopgivelse.

Tabel 2. Fordelingen af sanktioner (lovgivning)						
Fordelingen af sanktioner	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2021	2022	%
Militær straffelov	270	178	129	140	128	36,9
Straffeloven	12	13	23	14	11	3,2
Færdselsloven	53	135	294	228	206	59,4
Øvrig særlovgivning	5	2	4	5	2	0,6
I alt	340	328	450	387	347	100

Noter

- ¹⁾ Opgørelsen for 2019 er opjusteret med én afgørelse.
- ²⁾ Se tabel 1, note 6.

Tabel 3.a. Fordelingen af sanktioner (værn)						
Værnsfordeling	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2021 ³⁾	2022	%
Forsvarskommandoen	-	-	-	-	-	-
Hæren	291	252	351	304	264	76,1
Søværnet	20	25	48	45	45	13,0

Flyvevåbnet	29	51	50	33	36	10,4
Hjemmeværnet	-	-	-	4	0	-
Øvrige	-	-	1	1	2	0,6
I alt	340	328	450	387	347	100
- heraf udsendte styrker	22	16	18	16	9	2,6

Noter

1) Opgørelsen for 2019 er opjusteret med én afgørelse.

2) Se tabel 1, note 6.

3) Se tabel 1, note 7

Tabel 3.b. Fordelingen af sanktioner (personelgrupper)

Personelgruppe mv.	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2021 ³⁾	2022	%
M3xx / M4xx Officersgruppen	27	31	71	41	37	10,7
M2xx Sargentgruppen	43	75	122	113	89	25,6
M1xx Konstabelgruppen	74	97	155	130	131	37,8
Værnepligtige	196	124	99	97	87	25,1
Øvrige, herunder musikere, mekanikere og myndigheder mv.	-	1	3	6	3	0,9
I alt	340	328	450	387	347	100

Noter

Statistikken opbygning svarer til Forsvarsministeriets Personalestyrelses (FPS) statistik over disciplinarafgørelser.

1) Opgørelsen for 2019 er opjusteret med én afgørelse.

2) Opgørelsen for 2020 er justeret på fordelingen mellem M1xx, værnepligtige og øvrige samt tabel 1, note 6.

3) Se tabel 1, note 7

Tabel 4. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Bestemmelse	2018	2019 ¹⁾	2020 ²⁾	2021 ³⁾	2022	%
Pligter som underordnet (§ 11 ulydighed mv.) ¹⁾	1	-	9	8	3	2,3
Pligter som overordnet/sideordnet mv.	5	4	5	4	3	2,3
Rusmidler mv.	24	23	24	13	17	13,3
§ 20 påvirkethed (alkohol)	12	10	10	9	13	10,2
§ 20 påvirkethed (narkotika)	-	1	3	1	2	1,6
§ 21 promillegrænser	1	-	1	-	-	-
§ 22 narkotikabesiddelse / indtagelse	11	12	10	-	1	0,8
§ 23 offentlig uorden mv.	-	-	-	3	1	0,8
Andre pligtforsømmelser	240	151	91	115	105	82
§ 24 vagtforseelse	7	3	30	15	5	3,9
§ 25 ulovligt fravær	167	97	10	49	56	43,8
§ 26 militært hærværk	2	-	1	-	1	0,8
§ 27 pligtforsømmelse	64	51	50	51	43	33,6
§ 27 a strafskærpelse for tortur	-	-	-	-	-	-
Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 28-38)	-	-	-	-	-	-
I alt	270	178	129	140	128	100

Noter

¹⁾ Opgørelsen for 2019 er opjusteret med én afgørelse.

²⁾ Se tabel 1, note 6.

³⁾ Se tabel 1, note 7

Tabel 5. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Bestemmelse	2018	2019	2020	2021	2022	%
Vold mv.	3	1	12	4	4	36,4
Berigelse	2	3	6	3	4	36,4
Andet	7	9	5	7	3	27,3
I alt	12	13	23	14	11	100

Tabel 6. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Sanktioner Færdselslov	2018	2019	2020 ¹⁾	2021	2022	%
§ 3 manglende agtpågivenhed	1	3	-	-	3	1,5
Hastighedsovertrædelser	28	100	227	101	98	47,8
- heraf § 4 skiltning	21	60	115	50	55	26,8
- heraf § 42 generel	7	38	110	51	41	20,0
- heraf § 43 tunge køretøjer	-	2	2	-	2	1,0
§ 53 spirituskørsel	3	3	3	1	-	-
§ 54 medicin- og narkotikakørsel	-	1	-	-	-	-
§ 56 kørsel uden kørekort	1	7	9	4	7	3,4
§ 80 undladt at bruge sikkerhedssele	11	8	14	28	14	6,8
Øvrige bestemmelser	9	13	41	94	84	40,8
I alt	53	135	294	228	206	100
- heraf frakendelser af førerret	4	5	7	3	3	1,5
- heraf klip	25	43	15	29	9	4,4

Noter

¹⁾ Se tabel 1, note 6.

Tabel 7. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af øvrig særlovgivning

Øvrige særlove	2018	2019	2020	2021	2022	%
Våben/fyrværkerilovgivning	3	2	1	2	2 ¹⁾	100
Øvrige	2	-	3	3	-	-
I alt	5	2	4	5	2	100

Noter

¹⁾ Våbenloven (1).

3. Oversigt over Hjemmeværnssager i 2022

Indkomne sager	2018	2019	2020	2021	2022	%
Indkomne sager	564	615	607	392	521	
- heraf sager vedr. medlemmer	307	396	343	230	235	45%
- heraf sager vedr. ansøgere	257	219	264	162	286	55%
Behandlede sager i alt	464	642	613	402	388	

Personvurderinger ¹⁾	2018	2019	2020	2021	2022	%
Egnet til tjeneste	127	163	181	112	94	
- heraf medlemmer	78	104	115	80	51	54%
- heraf ansøgere	49	59	66	32	43	46%
"Muligt egnet"	83	103	89	51	57	
- heraf medlemmer	39	61	48	37	35	61%
- heraf ansøgere	44	42	41	14	22	39%
Uegnet til tjeneste	220	336	290	179	151	
- heraf medlemmer	88	212	150	109	99	66%
- heraf ansøgere	132	124	140	70	52	34%
Antal udtalelser	430	602	560	342	302	
Udtalelser vedr. medlemmer	205	377	313	226	185	61%
Udtalelser vedr. ansøgere	225	225	247	116	117	39%
Henlagte uden udtalelse ²⁾	34	40	53	60	86	
Behandlede sager i alt	464	642	613	402	388	

Noter

¹⁾ Procent af afgivne udtalelser vedr. henholdsvis medlemmer og ansøgere (afrundet).

²⁾ Denne kategori omfatter navnlig sager, hvor medlemmet har udmeldt sig af hjemmeværnet, eller ansøgeren har opgivet sin ansøgning om optagelse i hjemmeværnet, inden Generalauditørens udtalelse foreligger.

Generalauditøren
Kastellet 14A
2100 København Ø

Telefon: ++ 45 7281 1040
E-mail: FAUK-MYN@MIL.DK
WEB: WWW.FAUK.DK

EAN: 5798000201996
CVR: 25 77 56 35
ISBN 978-87-92431-19-6